

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра української мови та лінгводидактики

Корець Анна Ігорівна

**Інноваційні методи викладання культури української мови на
основі дослідження мовних помилок у соціальних мережах**

Спеціальність: 014 Середня освіта

(Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма *Середня освіта. Українська мова та
література. Світова література*

Робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:

Жуйкова Маргарита Василівна,
доктор філологічних наук, професор

Рекомендовано до захисту
на засіданні кафедри української мови
та лінгводидактики
(протокол № 5 від 14 листопада 2024 р.)
Завідувач кафедри _____ проф. Костусяк Н. М.

АНОТАЦІЯ

Корець А. І. Інноваційні методи викладання культури української мови на основі дослідження мовних помилок у соціальних мережах. Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра. Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література). Освітньо-професійна програма *Середня освіта. Українська мова та література. Світова література*. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 113 с.

Дипломна робота присвячена комплексному дослідженню культури української мови, її історичного розвитку та перспектив у сучасному суспільстві. Робота має практичне значення для філологів, педагогів, медіа-спеціалістів та всіх, хто цікавиться питаннями мовної культури, її впливу на суспільство. Результати дослідження можуть бути використаними під час розробки навчальних програм, методичних посібників та заходів, спрямованих на підвищення рівня мовної грамотності в Україні.

Ключові слова: культура мови, українська мова, мовні норми, соціальні мережі, Facebook, мовні помилки, методика викладання, середня школа.

ANNOTATION

Korets A. I. Innovative Methods for Teaching the Culture of the Ukrainian Language Based on the Study of Linguistic Errors in Social Networks. Master's thesis for obtaining a master's degree. Specialty: 014 Secondary Education (Ukrainian Language and Literature). *Educational and professional program Secondary Education. Ukrainian Language and Literature. World Literature*. Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2024. 113 p.

The diploma thesis is dedicated to a comprehensive study of the culture of the Ukrainian language, its historical development, and its prospects in modern society. The work has practical significance for philologists, educators, media specialists, and all those interested in issues of language culture and its impact on society. The research results can be used in the development of educational programs, methodological manuals, and activities aimed at raising the level of language literacy in Ukraine.

Key words: language culture, Ukrainian language, language norms, social networks, Facebook, language mistakes, teaching methodology, middle school.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади культури мови	9
1.1. Поняття культури мови: визначення та основні підходи	9
1.2. Динаміка культури мови в сучасному суспільстві	11
1.3. Еволюція правописних норм: історичний огляд і сучасні зміни	14
1.4. Вимоги до мовленнєвої культури в умовах глобалізації	19
Висновки до розділу 1.	23
РОЗДІЛ 2. Помилки у дописах користувачів Facebook	24
2.1. Орфографічні та орфоепічні порушення у дописах користувачів Facebook	24
2.2. Граматичні помилки у дописах користувачів Facebook	40
2.3. Лексичні помилки у дописах користувачів Facebook	56
2.4. Пунктуаційні помилки у дописах користувачів Facebook	70
Висновки до розділу 2.	82
РОЗДІЛ 3. Методика викладання культури мови в школі на основі аналізу мовних помилок у соціальних мережах	84
3.1. Теоретичні основи викладання культури української мови	84
3.2. Методичні засади навчання мовних норм	88
3.3. Практичні завдання та вправи для підвищення мовної грамотності учнів середньої школи на основі помилок користувачів соцмережі Facebook	91
Висновки до розділу 3.	96
ВИСНОВКИ	97
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	101
ДОДАТОК	107

ВСТУП

Мова є важливою складовою культурної ідентичності нації та інструментом пізнання світу, спілкування, вираження індивідуальності. У сучасному світі, де цифрові технології проникають у майже всі сфери комунікації, зокрема й в соціальні мережі, що стали платформою для масової взаємодії людей. Вони не лише надають можливість обміну інформацією, але й активно впливають на формування мовних звичок, комунікативної культури загалом. Проте із розвитком усіх цифрових платформ виникає проблема збереження мовної культури, оскільки неформальний характер спілкування у мережі нерідко призводить до порушення мовних норм.

Соціальні мережі, зокрема Facebook, відіграють важливу роль у житті сучасної людини. Вони виступають платформою для вираження думок, вражень, поширення новин, обговорення суспільних питань і загального підтримування зв'язку між людьми. В той час швидкий темп спілкування, недбалість користувачів та вплив розмовного мовлення створюють передумови для поширення орфографічних, орфоепічних, лексичних, граматичних та пунктуаційних помилок. Такі мовні відхилення є не лише проблемою особистого характеру, а й викликом для збереження високої культури української мови в умовах її активного функціонування у цифровому середовищі.

Актуальність дослідження зумовлена стрімким поширенням соціальних мереж у повсякденному житті, їхнім значним впливом на мовну культуру та необхідністю адаптації освітніх підходів до сучасних викликів. Соціальні мережі стали важливим комунікаційним середовищем, у якому формуються і транслюються мовні практики, часто із суттєвими відхиленнями від норм літературної мови. Аналіз мовних помилок, характерних для онлайн-комунікації, є важливим інструментом для розуміння актуального стану української мови та основних тенденцій її розвитку.

Водночас шкільна освіта має відігравати ключову роль у формуванні культури мовлення та грамотності, проте традиційні методики викладання не

завжди враховують сучасні реалії цифрової комунікації. Інтеграція аналізу мовних помилок у соціальних мережах у навчальний процес сприятиме створенню інноваційних методів викладання, які не лише підвищують зацікавленість учнів, а й допомагають ефективніше формувати культури мови. Це дослідження пропонує шляхи поєднання цих аспектів, що є актуальним у контексті збереження та розвитку української мови в умовах глобалізації.

Об'єктом дослідження є мовлення користувачів українського сегменту соціальної мережі Facebook.

Предметом дослідження виступають порушення мовних норм у дописах цих користувачів, зокрема орфографічні, орфоепічні, лексичні, граматичні та пунктуаційні помилки.

Метою роботи є розробка інноваційних методів викладання культури української мови на основі аналізу мовних помилок у соціальних мережах та оцінки їхнього впливу на мовну культуру українського суспільства.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

1. Ознайомитися з теоретичними основами культури мови, її складовими та значенням у комунікативному просторі.
2. Виявити і класифікувати типові мовні помилки у дописах користувачів соціальних мереж.
3. З'ясувати причини поширення мовних помилок у соціальних мережах і їхній вплив на мовну культуру.
4. Розробити інноваційні методи та практичні завдання для викладання культури української мови в школі з урахуванням аналізу мовних помилок у соціальних мережах.
5. Запропонувати рекомендації для інтеграції результатів дослідження у навчальний процес з метою підвищення рівня мовної грамотності учнів.

У роботі використано комплекс **методів**, що відповідають меті та завданням дослідження. Зокрема:

- Описовий метод для аналізу та систематизації мовних помилок.
- Метод класифікації для виокремлення типів порушень мовних норм.
- Кількісний аналіз для підрахунку частотності помилок різних типів.
- Зіставний метод для аналізу отриманих результатів у контексті даних інших досліджень.

Матеріалами дослідження стали близько 9000 дописів користувачів українського сегменту мережі Facebook, зібраних у період з 15 грудня 2023 року до 1 грудня 2024 року, що дозволяє говорити про репрезентативність отриманих даних. Джерелами для визначення цих норм слугували чинні правила орфографії, орфоєпії, граматики, лексикології та пунктуації. Також було використано праці українських мовознавців та офіційні освітні документи, що окреслюють сучасні вимоги до мовної грамотності.

Наукова новизна роботи полягає у систематичному дослідженні мовних помилок в українському сегменті соціальної мережі Facebook, їх класифікації та виявленні причин виникнення. Запропоновано рекомендації, спрямовані на покращення мовної грамотності користувачів, що може стати основою для розробки освітніх програм і мовних проєктів.

Теоретичне значення роботи полягає у систематизації та поглибленні знань про сучасний стан функціонування української мови у цифровому просторі, зокрема в одній із соціальних мереж. Дослідження виявляє типові мовні помилки, їхні причини, закономірності, що дозволяє сформулювати наукове підґрунтя для подальших досліджень у галузі лінгвістики цифрового середовища. Результати роботи розширюють уявлення про особливості порушень мовних норм в умовах неформальної комунікації, сприяють розробці підходів до збереження мовної культури вдосконалення лінгвістичної грамотності в умовах цифровізації.

Практичне значення роботи роботи полягає у можливості використання її результатів для розробки інноваційних методів викладання культури української мови, зокрема для підвищення мовної грамотності учнів. До того ж, результати дослідження можуть бути застосовані для розробки освітніх програм, спрямованих на популяризацію української мови.

Результати магістерської роботи «Інноваційні методи викладання культури української мови на основі дослідження мовних помилок у соціальних мережах» були **апробовані** на II Всеукраїнській інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих учених «Українське мовознавство першої чверті XXI століття: традиції й тенденції», яка відбулася 22-23 листопада 2024 року у Запорізькому національному університеті. У межах конференції було представлено доповідь «Порушення норм української мови в дописах користувачів соцмереж (на матеріалі українського сегменту Facebook)», що висвітлювала основні результати аналізу мовних помилок у соціальній мережі Facebook, їхню класифікацію та вплив на мовну культуру. Обговорення роботи під час конференції підтвердило її актуальність і практичну значущість. Окремі положення дослідження отримали позитивну оцінку та рекомендації до подальшого впровадження у навчальний процес і практику мовної грамотності користувачів цифрового середовища [33].

Магістерська робота **складається** зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Її обсяг 113 сторінок. У першому розділі викладено теоретичні засади культури мови та основні мовні норми. Другий розділ присвячено представленню та аналізу мовних помилок у дописах користувачів українського сегменту Facebook. У третьому розділі запропоновано методичні рекомендації щодо підвищення мовної грамотності, розроблено сучасні вправи, завдання для середньої школи. У висновках підсумовано результати дослідження, визначено його практичну значущість та окреслено перспективи подальших наукових розвідок.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні засади культури мови

1.1. Поняття культури мови: визначення та основні підходи

Питання культури української мови набувають особливого значення у сучасному інформаційному просторі, де значне місце посідають соціальні мережі. Вони стають важливим показником нашої освіченості та вихованості. Водночас культура мови на просторах Інтернету стає предметом активного обговорення. Аналіз порушень літературних норм у фейсбучних дописах відображає не лише технічний аспект виразності, а й культурологічні та соціальні аспекти нашої комунікації.

Культура мови – це рівень володіння нормами усної і писемної літературної мови, свідоме і майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування, як зазначає К. Гордієнко [17, с. 285-286].

Наука про культуру мови є окремою галуззю мовознавства, яка використовує дані історії української літературної мови, граматики, лексикології, стилістики та словотвору для розробки наукових критеріїв оцінки мовних явищ. Важливими складовими культури мови є ортологія, стилістика мови (функціональна та експресивна оцінка мовних засобів) та стилістика мовлення (оцінка доцільності використання мовних засобів у тексті).

Основним завданням культури мови є виховання навичок літературного спілкування, пропаганда та засвоєння літературних норм у слововживанні, граматичному оформленні мови, вимові та наголошуванні, а також неприйняття спотвореної мови або суржику. Низький рівень культури мови характеризується порушенням правил слововживання, граматики, вимови та наголошування, написання. Наприклад, помилкове вживання виразів *добро пожалувати* замість *ласкаво просимо*, *поїхати на машині* замість *поїхати машиною*, *кинути оком* замість *поглянути*, *більша частина* замість *більшість*; неправильне

наголошення слів *ознака* замість *озна́ка*, *випа́док* замість *віпа́док*. Ознакою низької культури мови є оглушення дзвінких приголосних у кінці слів і складів, м'яка вимова шиплячих, наприклад, коли вимовляють [дуп] замість [дуб] або [ч`ому], [шч`о] замість [чому], [шчо] [31, с. 67].

Культура мови передбачає здатність правильно писати та висловлюватися, підбираючи мовні засоби відповідно до мети та умов спілкування. Вона включає встановлення норм у різних аспектах. Основними підходами культури мови є:

- орфоепічні (регулювання усталеної вимови звуків, звукосполучень);
- акцентуаційні (наголошування);
- лексичні та фразеологічні (вживання слів та фразеологізмів залежно від їх значення);
- морфологічні (правильне вживання морфем та граматичних форм: найкращий (а не самий кращий), головнокомандувач (а не головнокомандуючий));
- синтаксичні (визначають правильний вибір побудови синтаксичних форм);
- орфографічні (правильне написання слів, відповідно до правопису);
- пунктуаційні (доцільне написання розділових знаків);
- стилістичні (регульоване використання мовних засобів у конкретному контексті та ситуації спілкування).

Мовна культура покликана оцінювати доречність та доцільність використання різноманітних засобів вираження, а також виявляти недоцільність чи недоречність їх застосування. Вона є чутливим інструментом, який першим ідентифікує нові явища в лексиці, фразеології та граматиці, допомагаючи мовцям визначати стилістичне забарвлення мовних форм і попереджати про втрату інформативного та емоційного значення слова. Фразеологія займає особливе місце в літературній мові, оскільки відображає національну особливість, колорит, настрій, а також допомагає підкреслювати індивідуальність мовлення. Однак використання фразеологічних зворотів

вимагає тонкого відчуття стилістики мови, доречності того чи іншого вживання фразеологізму [57, с. 8-10].

1.2. Динаміка культури мови в сучасному суспільстві

Динаміка культури мови наразі є доволі складним та нестабільним явищем. Адже саме воно відображає усі зміни, що відбуваються в соціальному, культурному, політичному житті народу. Як інструмент комунікації, мова постійно адаптується до нових лексичних, граматичних, лексичних норм. Ось як, наприклад, виникнення та використання нових слів, фраз може сприяти формуванню нових соціальних ідентичностей та впливати на суспільні відносини.

Динаміка культури мови може виявлятися в наступних аспектах:

Соціальні зміни: З багатьох причини протягом останніх років досить поширеним стало явище міграції. Такі зміни в демографії сприяють появі нових мовних форм і змішаних мовних практик. Наприклад, багатомовність стає нормою в суспільстві, оскільки різні мовні спільноти взаємодіють одна з одною. Таким чином утворюються новотвори іноземного походження.

Вплив медіа та технологій: Соціальні медіа та цифрові платформи провокують швидке поширення нових мовних тенденцій і сприяють змінам у мовних практиках. Наприклад, мова в інтернеті складається зі значної кількості новотворів, що пов'язані саме зі сленгом певних соціальних мереж. При чому, в кожній із них є свої особливості. Це впливає на щоденну мову користувачів. Динаміка культури мови в соціальних медіа характеризується швидким поширенням нових лексичних форм і зміною стилю комунікації.

Культурний контекст: Лінгвісти зазначають, що мова відображає культурні цінності та норми, які можуть впливати на поведінку та сприйняття людей. Сучасний світ, в якому дуже швидко змінюються соціальні і культурні норми, багатий на нові течії, впливи для нашої культури. До прикладу, еміграція громадян, зростання інтересу до культур інших національностей, їх вплив через медіа і мистецтво створюють передумови для стрімкого розвитку культурного

ландшафту України. Цей процес безпосередньо відбивається на мові, і це спричиняє появу нових слів та термінів.

Наприклад, вивчення іноземних мов та інтеграція культурних елементів з різних частин світу дозволяє краще розуміти механізми людської комунікації та соціальні зміни. Унікальні лексичні одиниці, запозичені з інших мов, збагачують словниковий запас і сприяють розвитку мовної гнучкості. Ці процеси також допомагають укріплювати міжкультурні зв'язки, що є важливим аспектом глобалізованого суспільства.

Таким чином, мова не лише відображає, але й формує культурні цінності, адаптуючись до нових соціальних реалій і сприяючи розвитку суспільства в цілому. Вивчення мов і культур сприяє глибшому розумінню людських комунікаційних процесів і допомагає оцінити багатогранність соціальних змін, що відбуваються у світі.

Освіта та політика: Мовна політика та освітні програми в Україні відіграють важливу роль у створенні мовної культури та збереженні української мови.

1. Закони та політичні ініціативи

В 2019 році в Україні було прийнято закон про забезпечення функціонування української мови як державної. Цей закон зобов'язує використання української мови в офіційних сферах, таких як-от державні установи, освіта, медіа, медицина тощо. Така подія спричинила популяризацію української мови та посиленню її позицій у суспільстві. Закон про українську мову визначає вимоги до рівня володіння українською мовою для державних службовців та інших працівників. Це підвищує загальну мовну компетентність населення [28].

2. Освітні програми

В українських школах вивчення української мови є обов'язковим. До того ж цей предмет є обов'язковим для складання національного мультимедійного тесту випускниками шкіл. Це сприяє збереженню та розвитку мовних навичок підрастаючого покоління. Випускники повинні

продемонструвати достатній рівень знань і володіння українською мовою, аби скласти тест та продовжити навчання у вищому навчальному закладі/коледжі/технікумі.

В школах та університетах діють програми, які спрямовані на підтримку вивчення української мови серед національних меншин та іноземців. Наприклад, введення українознавства як предмету в школах та вищих навчальних закладах допомагає поширювати знання про українську історію та культуру.

3. Ініціативи з популяризації мови та літератури

У червні 2024 року президент України, Володимир Зеленський, підписав закон № 11251, який передбачає виділення коштів на придбання книг для молоді. Цей закон запускає механізм отримання 18-річними громадянами сертифікатів на купівлю книг українських видавництв. Основною метою ініціативи є залучення юнацтва до читання та зменшення їх часопроведення з гаджетами. Право на отримання 900 грн матимуть підлітки одразу після повноліття протягом року [29]. Така ініціатива – чудова можливість розвинути книгочитання в нашій країні, підтримати видавничу справу. Це не тільки сприяє поширенню культури читання серед молодих людей, а й позитивно впливає на культуру мови. Очевидно, читання книг збагачує словниковий запас, розширює кругозір і сприяє розвитку критичного мислення, що є невід’ємними складовими освіченого суспільства.

Таким чином, впровадження цього закону має потенціал значно підвищити рівень культурної освіченості молоді, стимулюючи видавничу галузь зміцнити національну ідентичність через підтримку української літератури.

4. Media

Українські медіа також мають велике значення у підтримці мовної культури. Спираючись на законодавство, контент на телебаченні та радіо повинен транслюватися державною мовою, що підвищує популяризацію її серед населення. З кожним роком у неофіційних медіа з’являється дедалі більше україномовних каналів, особистих блогів тощо. Лідери думок неабияк

впливають на своїх підписників, тож можуть донести важливі аспекти культури мови таким чином.

Ми можемо помітити стрімкий розвиток сучасної української літератури, музики та кінематографу. Багато молоді захоплюється книгами як українських сучасних авторів, так і класиків, а також перекладами всесвітньовідомих бестселерів на рідну мову. На мою думку, саме завдяки культурі можна найбільш ефективно повпливати на культуру мови громадян.

5. Мовні курси та програми

Існують також численні курси для дітей і дорослих, що допомагають підвищити рівень володіння українською мовою. Такі ініціативи сприяють інтеграції та забезпечують рівні можливості для всіх громадян країни. У Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наприклад, було організовано курси української мови для вимушених переселенців. Подібні програми є також у великих компаніях та підприємствах, де керівники турбуються про мовну грамотність своїх працівників.

Отже, мовна політика та освітні програми в Україні комплексно підтримують та розвивають українську мову, сприяючи її популяризації, збереженню як важливого елементу національної ідентичності.

Як висновок, можемо сказати, що динаміка культури мови відображає комплексну взаємодію соціальних, культурних та політичних факторів, які впливають на те, як люди використовують і сприймають мову в сучасному світі.

1.3. Еволюція правописних норм: історичний огляд і сучасні зміни

Літературна мова проявляється як в усній, так і писемній формах. Писемна форма літературної мови використовується в державній, економічній, культурній, політичній та науковій сферах. Усна форма літературної в свою чергу призначена для безпосереднього спілкування між людьми, а також задоволення побутових та виробничих потреб суспільства. Еволюція правописних норм української мови є віддзеркаленням складного історичного розвитку, що охоплює кілька століть і включає внесок численних видатних

діячів української культури. Формування правопису було тісно пов'язане з процесами національного відродження, боротьбою за збереження мови та її функціонуванням в умовах різних політичних режимів. Українська мова походить із давньоруської – спільної мови для трьох слов'янських мов, як вважали за традицією, і сформувалась на основі її південноруських діалектів.

Перша спроба кодифікації українського правопису датована серединою XVII століття. Саме тоді почали формуватися основні фонетичні, граматичні, лексичні риси мови. У XIV — першій половині XVI століть українська мова вже остаточно сформувалася як окрема слов'янська мова зі своєю фонетичною системою, граматичною структурою та словниковим запасом, що характеризували мову української народності. Вона мала близький до державного статус, оскільки протягом цього часу використовувалася у законодавстві, судочинстві, державних і приватних канцеляріях та листуванні. Сучасна українська літературна мова виникла на основі південно-східного діалекту старослов'янської мови, інтегрувавши в себе окремі діалектні особливості інших наріч [10]. «Належачи, — писав Л. А. Булаховський, — історично найактивнішій частині українського народу, що перебувала, проти інших його частин, у найбільш діяльному контакті між собою елементів, з яких вона склалась, — південно-східне наріччя найбільше надавалось до того, щоб правити за основу мови цілого українського народу, і цю його придатність і було використано не на підставі будь-яких теоретичних міркувань, а під натуральним тиском самого життя» [Булаховський 1956, с. 21]

В XVI ст. українська мова відокремлювалася від церковнослов'янської, яка тривалий час слугувала основою писемності. Однією з перших пам'яток, де використовувався правопис, наближений до народної мови, стала книга Памва Беринди «Лексикон словенороський» (1627 року). Хоча цей словник не встановлював системних правописних норм, він відіграв важливу роль у становленні української мови саме на письмі.

У XVIII столітті правописні норми ще не були уніфіковані, і в українських текстах продовжували використовуватися різні варіанти написання.

Проте цей період став важливим для розвитку української мови, зокрема завдяки діяльності Григорія Сковороди та його творів, які написані живою народною мовою («Байки харківські», «Сад божественних пісень»).

Утвердження української мови як державної загалом залежить від двох основних умов:

1. Створення мовної ситуації, яка б забезпечувала українській мові усі можливості для безперешкодного використання, реалізації її комунікативних функцій, які є доступними для інших високорозвинених літературних мов сучасних цивілізованих суспільств.

2. Вивчення української мови ефективними способами, включаючи освітні сектори в поєднанні з мовним вихованням.

Форми існування національної мови:

- Сучасна українська літературна мова (є вищою формою загальнонародної мови);
- Територіальні діалекти (представляють нижчі форми загальнонародної мови) [30].

Засновником нової української літературної мови став Іван Петрович Котляревський, який створив перші високохудожні твори українською мовою, такі як «Енеїда», «Наталка Полтавка», «Москаль-чарівник». Він вперше використав багатства народної розмовної мови Полтавщини та нашого фольклору. Зокрема «Енеїда», що написана в 1798 році, заклала основи нової літературної мови, вплинула на розвиток правопису. Хоч усталених правил написання ще не було, книга показала можливість використання народної мови в літературі, що стало важливим кроком у напрямку створення правописних норм.

Проте основоположником сучасної української літературної мови вважають Тараса Григоровича Шевченка. Саме він своєю творчістю підніс українську мову на високий рівень суспільно-мовної і художньої культури, заклав основи для розвитку публіцистичного, наукового, інших стилів. Важливим досягненням письменника в контексті української культури є те, що

він надав літературній мові внутрішньої естетичної впорядкованості, збагативши народну мову органічним введенням елементів з інших джерел. Це посприяло тому, що літературна мова стала більш віддаленою від побутової. Для Тараса Шевченка важливою була не просто мова, а її глибокий сенс, що відображений в устах народу, а також народні почуття, які вона передавала.

Перший значний крок у напрямку стандартизації українського правопису був зроблений завдяки Пантелеймону Кулішу. У 1856 році він запропонував власну правописну систему, що стала відомою як «Кулішівка». Вона базувалася на фонетичному принципі, що передбачало написання слів так, як вони вимовляються. Хоч Кулішівка і не стала офіційною, вона мала значний вплив на розвиток українського правопису і була використаною в ряді видань, наприклад, в «Основі».

Після Кулішівки у 1876 році під тиском імперської влади запровадили «Ярижку». Ця система правопису наближала українське письмо до російського. На жаль, Ярижка стала штучним кроком назад у розвитку українського правопису, що гальмувало еволюцію.

Незважаючи на всі зусилля щодо уніфікації, досягти єдності української літературної мови було надзвичайно складно. На початку ХХ століття літературна мова Тараса Шевченка переважала на Наддніпрянщині, тоді як у Галичині й на Буковині використовували галицький варіант, а Закарпаття зберігало «русинську» мову.

З проголошенням УНР (Української Народної Республіки) в 1917 році, питання уніфікації українського правопису знову стало вкрай актуальним. В 1919 році було видано «Головні правила українського правопису», що заклало основи сучасного українського правопису. Цей документ включав правила написання, що враховували як народні традиції, так і потреби літературної мови. З метою зміцнення довіри національних республік до центральної влади, після утворення СРСР у 1922 році, було прийнято курс на «націоналізацію». У 1921 році УАН було створено Інститут української мови, який активізував

роботу над впорядкуванням українського правопису, розробкою термінологічних словників та іншими важливими питаннями [46].

«За нашими підрахунками, тема створення Національної Академії наук була однією з найбільш актуальних і поширених, оскільки питома вага матеріалів на цю тему, опублікованих у цей період, становить 80% у загальному масиві джерел, що віддзеркалюють процес становлення науки в Україні» — зазначає Г. Рудий [56].

Як результат існування СРСР, населення великих міст східних та південних областей України стало майже повністю русифікованим. Відбувалося значне скорочення кількості українських шкіл у Харкові, Черкасах, Києві, Сімферополі, Дніпропетровську (тепер – Дніпрі) та інших містах.

У 1928 році вийшов «Харківський правопис», який розроблено під керівництвом Української академії наук. Це перший повний та детально розроблений правопис, що став обов'язковим для використання на території України. Харківський правопис увібрав у себе попередні напрацювання і спробував узгодити рівні варіанти написання. Однак у 1933 році його було скасовано та запроваджено такий, що більш наближений до російського. Це знову ж таки стало частиною політики русифікації.

Вже після Другої світової війни (1939-1945 рр.) правописні норми залишалися стабільними, та все ж дещо перебували під тиском русифікації. Основних змін до правопису внесли в 1960 році. Саме тоді було видано новий правопис, що ще більше наблизив українську мову до російської. Власне, це було частиною радянської політики.

У зв'язку з політичними змінами, що відбулися в країні, в 1989 році та стали поштовхом до національного відродження, виникла нагальна потреба забезпечити державних захист української мови. 28 жовтня 1989 року Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про мови в Українській РСР», що надав українській мові статус державної і гарантував всебічний її розвиток, функціонування в усіх сферах суспільного життя, тобто закріпив правопис як основний.

Якщо говорити про сучасний період, то в 2019 році було прийнято новий «Український правопис». Він повернувся до деяких норм Харківського правопису, а також додав кілька нововведень. Цей документ став результатом багаторічної роботи багатьох науковців та покликаний відобразити сучасний стан української мови, враховуючи її розвиток і потреби суспільства.

Серед основних змін було відновлення деяких традиційних українських форм, а також введення варіантних написань. Новий правопис став основою для подальшого розвитку української мови, її використання в усіх сферах життя.

Отже, еволюція нашого правопису відображає складний та багатокомпонентний процес розвитку української культури, мови, а головне – національної ідентичності. Цьому сприяли видатні люди І. Котляревський, П. Куліш, Т. Шевченко та інші. А кожен етап розвитку правописних норм відповідав потребам часу, поступово сприяв збереженню української мови, попри усі труднощі, перешкоди. Правопис залишився важливим елементом національної свідомості.

1.4. Вимоги до мовленнєвої культури в умовах глобалізації

У сучасному світі глобалізація є однією з найбільш важливих тенденцій, що змінюють не лише економічний, політичний ландшафт, а й культурні та соціальні процеси. Вона зумовлена розвитком інформаційних технологій, що стали фундаментом для глобального обміну знаннями, ідеями. У такому контексті зростає роль комунікаційних процесів, адже саме вони визначають, як ми взаємодіємо з іншими культурами та суспільствами в умовах швидких змін.

«Явище глобалізації активно увійшло у світовий соціум з кінця ХХ століття і уособлює в собі події, що пов'язані з розширенням міжнародних та міжцивілізаційних обмінів у переході до інформаційного суспільства. І саме інформаційність та комунікаційність в умовах третього тисячоліття відіграє важливу роль у тому, що прийнято називати глобалізацією.

Потрібно зазначити, що питання глобалізації цікавило багатьох науковців, мислителів (Б. Ажнюк, Т. Возняк, А. Паранін та ін.), і з кожним днем воно набирає обертів, відкриваючи нові можливості» [Петькун 2012, с. 1].

Цей процес глобалізації культурних зв'язків виводить їх за межі традиційних культурних ареалів та інтегрує з іншими культурними зразками [23, с. 1].

Отже, мова, як основний засіб комунікації, набуває нових функцій та викликів. У цьому контексті вимоги до культури мови значно змінюються, охоплюючи як аспекти збереження мовної ідентичності, так і питання адаптації до нових умов глобальної комунікації.

Наразі визначення сучасного періоду людства як «інформаційної ери» вже стало загальноприйнятим і часто використовується як синонім до поняття «сучасність». Проте перехід суспільства до «інформаційної ери» супроводжується появою конкретних характеристик, зокрема значним поширенням інформації, множинністю каналів її передачі, а також впливом її змісту та форми на всі сфери життя, світогляд людей і процеси прийняття рішень владою. Інформація завжди відігравала важливу роль у житті кожної людини, але в другій половині XX століття відбувся суттєвий зсув у обсягах та формах подачі інформації: з'явилися нові спроби її поширення, ускладнилися система прийняття рішень, і значно полегшився доступ до альтернативних джерел інформації [59, с. 1]

Культура в деякій мірі є формою комунікації: висловлювання, що формуються згідно з правилами певної мови та лексичними нормами, з'єднані між собою у вигляді текстів різного типу, і звертаються до реальності, на яку вони вказують. Взаємозв'язок знакової системи з реальним світом становить прагматичний аспект культури. Важливо відзначити, що ці взаємозв'язки підпорядковують певним правилам і нормам, що засвоюються носіями культури мови і мають мовний характер. Інакше кажучи, культура – це сукупність мов для опису фізичних, соціальних і економічних реалій, а також мов, які використовуються для опису самих цих мов. Звідси висновок, що глобалізація в

контексті культури означає створення універсальної знакової системи, здатної описувати всі можливі фізичні, економічні, соціальні реалії різних суспільств, залучених у процес глобалізації.

Однак головна небезпека цього полягає у ризику втрати окремими культурами їхньої унікальності та специфічних рис, що може призвести до розмивання культурної ідентичності й до зникнення важливого для розвитку цивілізацій елемента — культурної різноманітності [59, с. 3].

Одним із найбільш важливих аспектів культури мови в умовах глобалізації є саме збереження національної ідентичності. Мова є носієм культури, історії, самосвідомості нації. А в умовах глобалізації відбувається помітний вплив інших мов, в першу чергу англійської, що стала глобальною мовою комунікації. Такий хід подій може призвести до зменшення використання національних мов у різних сферах життя, включаючи науку, бізнес, технології, повсякденне спілкування тощо.

Тому для збереження мовної ідентичності передбачає фактичне використання її в повсякденному житті, освіті, засобах масової інформації, цифровому середовищі, а також, звісно, розвиток на рівні офіційних інститутів.

Розглядаючи інший бік цього питання, можемо зазначити, що глобалізація вимагає від національних мов здатності адаптуватися до нових умов глобальної комунікації. Це включає запозичення термінів, інтеграцію нових понять і культурних елементів, які надходять з іншими мовами. До прикладу, у багатьох мовах світу активно використовують англійські терміни у різних сферах (як-от наука, маркетинг, технології). Адже саме у цих галузях домінує англійська мова.

Але варто зазначити, що надзвичайно важливим є забезпечення адекватної адаптації таких запозичень до національної мови, зберігаючи її структуру, фонетичні, граматичні особливості. Необхідно розробляти національні аналоги для нових термінів або адаптувати їх саме так, аби вони гармонійно вписувалися у нашу мовну систему.

Також важливо звернути увагу на те, що в умовах глобалізації підвищуються вимоги до мовної толерантності та розуміння культурного різномайття. Очевидно, культура мови повинна включати в себе повагу до інших мов та культур, що стають частиною глобального спілкування. Це є важливим на рівні міжнародних відносин і в рамках багатонаціональних держав, де разом проживають носії різних мов. Мовна толерантність передбачає не тільки повагу до інших мов, але й активне навчання іноземних мов, що сприятиме міжкультурному обміну, розширенню можливостей для комунікацій, кращому розумінню світоглядів і культур.

Інтернет та соціальні мережі останніми роками стали основними каналами комунікацій, де мова набуває нових форм та значень. У цифровому середовищі виникають нові лексичні одиниці, стилі спілкування, що часто відрізняються від вже усталених, традиційних форм. Але під час адаптації до цифровізації важливо зберігати мовні норми і стандарти. Це включає не лише використання національної мови в інтернеті та цифрових медіа, але й розвиток нових форм мовного вираження, які відповідали б сучасним вимогам і тенденціям.

Одну із ключових ролей у формуванні культури мови відіграє й освіта. Навчальні програми мають враховувати виклики глобалізації, забезпечуючи учнів і студентів знаннями, звісно, рідної мови, а також іноземних мов. Важливим фактором є виховання мовної грамотності, що включає здатність правильно та доречно використовувати мову в різних контекстах. Якщо мова йде про навчальні заклади, то необхідно приділяти увагу питанням мовної ідентичності, збереження національних культурних традицій, а також розвитку навичок міжкультурної комунікації. Це сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості, здатної ефективно функціонувати в умовах глобалізованого світу.

Особливо уважними потрібно бути в питаннях, що стосуються захисту мовної культури. Державам слід розробляти, впевнено впроваджувати закони, які б забезпечували збереження та розвиток національних мов, захищали їх від

надмірного впливу інших мов, особливо в умовах глобалізації. Це включає законодавчі акти щодо статусу державної мови, мовної освіти, використання мови в державних установах, медіа та інтернет-просторі.

Висновки до розділу 1. Отже, у першому розділі висвітлено основні теоретичні засади культури мови, що охоплюють визначення поняття культури мови та різні підходи до його аналізу. Розкрито важливі аспекти формування мовної культури, що включають орфоепічні, акцентуаційні, фразеологічні, лексичні, синтаксичні, морфологічні, орфографічні, пунктуаційні та стилістичні норми. Ці норми виступають основою для забезпечення грамотного використання мови як в усній, так і в писемній формі.

Динаміка культури мови в сучасному суспільстві відображає швидкі зміни, які відображаються в соціальній, культурній та політичній сферах. Мова, як основний інструмент комунікації, постійно адаптується до нових умов і збагачується новими лексичними одиницями, що відображає еволюцію суспільних цінностей та культурного контексту.

Еволюція правописних норм, яка розглянута в історичному контексті, свідчить про багатогранний, складний процес розвитку нашої мови. Вона включає як збереження традицій, так і пристосування до сучасних реалій. Особливу роль у становленні правописних норм відіграли видатні українські діячі, такі як Тарас Шевченко, Іван Котляревський, Пантелеймон Куліш.

В розділі окреслили вплив глобалізації на культуру мови, що нині стикається з новими викликами збереження мовної ідентичності. В умовах глобалізації важливо знайти баланс між адаптацією до глобальних тенденцій та збереженням національних особливостей.

РОЗДІЛ 2

Помилки у дописах користувачів Facebook

2.1. Орфографічні та орфоепічні порушення у дописах користувачів Facebook

Орфографічні та орфоепічні норми є одним з основоположних компонентів культури мови, що забезпечують правильне використання як писемної, так і усної форми мови. Вони не лише визначають правила написання слів, а й також регулюють їх правильну вимову, що є дуже важливим для розвитку мови, її функціонування в суспільстві.

Орфографічні норми – це правила, що регулюють написання слів. Основне завдання орфографії полягає в тому, щоб забезпечити єдині, стабільні правила написання, що дозволяють усім носіям мови ефективно комунікувати на письмі. Теоретично, орфографія може бути розглянута як система, що виникла в результаті історичних процесів розвитку мови та її адаптації до писемної форми.

З теоретичної точки зору орфографія базується на кількох принципах:

Перший з них – фонетичний. Він передбачає відповідність між звучанням слова та його написанням. У цьому випадку орфографія намагається найточніше передавати звукову форму слова на письмі. Це спрощує навчання читання та письма.

Морфологічний принцип полягає в тому, що однакові морфеми пишуть однаково незалежно від змін їхнього звукового оформлення в певних контекстах. Це забезпечує сталість морфологічних елементів у різних граматичних формах і сприяє розпізнаванню родинних слів.

Історичний принцип зберігає написання слів, що історично склалося, навіть якщо їх вимова змінилася. Це стосується багатьох мовних одиниць, які використовують на письмі із урахуванням минулих фонетичних процесів.

Диференційний принцип застосовують для уникнення омонімії на письмі, коли орфографічні відмінності є використаними для розрізнення слів, що мають однакове звучання, проте різне значення [43].

Орфографія повинна зберігати певну сталість, як система. Це дозволяє знизити ризик комунікативних помилок. Водночас вона й має зазнавати змін під впливом модернізацій, адаптуючись до нових умов розвитку мови, що пов'язано із запозиченням іноземних слів, технічним прогресом і змінами в суспільстві.

«Термін «орфоепія» (з грец. orthoépeia «правильна вимова») виник у процесі осмислення звукової організації національної мови. Він відображає передусім її фонетичну систему, тобто звуки мови, їх якість і зміни в певних фонетичних умовах залежно від позиції або впливу сусідніх звуків. Отже, орфоепія – сукупність вимовних норм літературної мови, що охоплюють правила вимови звуків, звукосполучень у мовному потоці, наголошування слів, а також такі суперсегментні фонетичні явища, як інтонування фрази, ритмомелодика; це розділ мовознавства, що вивчає норми літературної вимови» [Єрмоленко, 2000: 417].

Сучасна українська орфоепія становить струнку систему з чіткою взаємозалежністю її елементів. Вона ґрунтується на фонетичній системі сучасної загальнонаціональної української літературної мови і має незначні вимовні варіанти [Жовтобрюх 1967, 136]

У теоретичному контексті орфоепію розглядають як частину фонетики, що стосується практичного використання звуків у різних мовних ситуаціях. Орфоепічні норми покликанні встановлювати єдині стандарти вимови, які сприяють єдності мовної системи.

Основними принципами, на яких засновано орфоепічні норми є:

1. Фонологічний принцип – це забезпечення точності передачі фонем, щоб уникнути будь-яких непорозумінь під час комунікації. Він полягає у правильному відтворенні звуків мови відповідно до прийнятих правил.

2. Літературно-мовний принцип визначає, що в усному мовленні потрібно використовувати правила, які б відповідали літературній мові. Це особливо важливо для офіційно-ділового або академічного спілкування.
3. Соціокультурний принцип спрямований на збереження мовних традицій і правильного мовного етикету. Згідно з цим принципом, орфоепічна культура формує мовну свідомість суспільства.

Існує два типи орфоепічних стилів: повний і неповний. Повний стиль характерний для виразного читання, дикторської мови, театрального мовлення, а також включає правила вимови звуків, наголосу, інтонації. Неповний стиль, в свою чергу, властивий розмовному мовленню та охоплює лише правила вимови звуків [26].

І орфографічні, і орфоепічні норми піддаються еволюції в ході розвитку мови. Причиною цього є внутрішні зміни мовної системи, зовнішні фактори, як-от політичні зміни, вплив інших мов, технологічний процес, а також інші аспекти глобалізації.

Історія української мови свідчить про багатоступеневий процес такої еволюції. У ХХ столітті відбулася реформа з правописом, яка спонукала розвиток засобів інформації, що поширювали стандарти вимови, сприяли утвердженню цих норм. У ХХІ столітті зростання кількості електронних комунікацій і вплив інших мов продовжили процес розвитку мови.

Отже, орфоепічні та орфографічні норми мають спільні функції та взаємодіють у межах мовної практики. Орфографія регулює письмове відтворення мови, орфоепія – уніфікація вимови. Разом вони створюють основу для фундаментального використання мови, що дозволяє носіям мови правильно і зрозуміло спілкуватися в усіх контекстах.

У мовах з фонетичним написанням, де вимова і написання збігають (н-д, іспанська), орфографічні та орфоепічні норми доповнюють одна одну значною мірою. У мовах, де ці аспекти різняться (н-д, англійська, французька), взаємодія між письмовою та усною формами є складнішою.

Українська ж мова поєднує обидва принципи, хоч певні розходження між вимовою і написанням існують, особливо, якщо ми говоримо про слова іноземного походження або історично усталені написання.

У сучасну епоху соціальні мережі стали невід'ємною частиною життя, де мільйони людей щоденно обмінюються інформацією. Якщо говорити про неформальний характер спілкування, як-от дописи, коментарі, відео у соціальній мережі Facebook, то можемо зазначити, що він призводить до значних відхилень від мовних норм, що впливає на якість комунікації та загальний рівень мовної культури. Розглянемо приклади орфографічних та орфоепічних помилок, яких припускаються дописувачі.

Орфографічні помилки, що трапляються на просторах цієї соціальної мережі є досить поширеними і зумовленими різними факторами: поспіхом, недостатнім знанням правил, впливом розмовної мови. Виокремимо найбільш типові помилки такого типу:

- Написання *не* разом з дієсловами: «Я вже **недивуюсь** (,) що люди цього не знають» («Улюблена»; 15.12.2023), «(«)Київстар(») **непрацював** добре ні вчора (,) ні позавчора» («Елітна»; 15.12.2023), «Я (,) наприклад (,) нічого **неотримувала**» («Теревені про Любешів»; 20.12.2023), «У першу чергу на передову тих (,) що **неможуть** наїстися грішми...» («Теревені про Любешів»; 28.12.2023), «Ти **незаслугуєш**» («Мудрість життя»; 11.01.2024), «В'зівне. **Непрацює** всі ці дні.» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Як одна з групи компаній, але яка саме то (,) звісно (,) **нескажуть**» (YaKaBoo; 17.01.2024), «Не виходь заміж ніколи, вчися (,) коли тебе **неповажають**» («Жарти українською», 17.01.2024), «Так він завтра **небуде** **вкуснішим**» («Життя у позитиві»; 18.01.2024), «Раніше в («)(р)ути(») робили, але **незнаю** (,) чи ще роблять» («Теревені про Любешів»; 21.01.2024), «Неправда! **Нейдуть** всі ж» («Жарти українською»; 22.01.2024), «От **немають** про що писати (,) по лікарнях пройдіться (–) там цілі книги можна писати про наших соколів» («Теревені про Луцьк»; 30.01.2024), «Надіюсь (,) вона цим **непишається**»

(«Люкс ФМ»; 03.02.2024), «**Нерозумію** (,) для чого своє особисте життя виносити на люди» («Люкс ФМ»; 03.02.2024), «Якщо чоловік цінує свою сім'ю (,) то ніколи **небуде** зраджувати дружині» («Люкс ФМ», 13.03.2024), «Шкода (,) що **неживемо** (,) а виживаємо» («Так люблю той Львів, що бракує ми слів»; 27.03.2024), «**Недопоможе**. Ні **перифорбуватися** (,) ні **перевзутися**» («Наш Луцьк»; 01.04.2024), «Шкода **неживемо** ми всі так» («Тим часом Україна»; 03.04.2024), «Ми просто цього **нерозуміємо**» («Netflix», 08.04.2024), «Якщо чесно (,) то ціни **незнаю**» (Теревені про Луцьк; 10.04.2024), «Якщо чесно (,) то **нерозумію** (,) яким критерієм відбору ви керуетесь (,) але явно не інтересами ваших читачів» (Yakaboo; 16.04.2024), «Проживаю тут і **нечула** ніколи» («Телеканал Дім»; 16.04.2024), «Ніколи **нетерпіти** те (,) що не влаштовує» («Жіноча територія»; 18.04.2024), «Ще **добавати** треба (,) щоб **невстав** з того крісла» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «Головне (,) щоб його вона в Луцьку **непомітила**» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «**Незміг** встати на захист України» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «А військовим **недумали** дати ключі» («Наш Луцьк; 06.05.2024), «Я щось **нерозумію**, половина конкурсантів, наче виписалися з дурдому» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Перекладу **незнаю**, можливо, слова такі ж недалугі і **ніпрощо**» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Вас ніхто **неутримує і нідочого незмушує**» («Я люблю Любешів»; 19.05.2024), «Мені сподобався серіал, ну **невистачило** якоїсь **вспишки**» («Серіали на СТБ»; 17.06.2024), «Боже, а я **невстигла** відвідати, що буде...» («Наш Луцьк»; 19.06.2024), «Ці медалісти без телефон(у) два на два **непомножать**» («Суспільне Луцьк»; 22.06.2024), «Чи нащо задають читати те, чого неможуть знайти» («Видавництво «Богдан»»; 14.08.2024), «**Яб** сказав (,) ніяк **непрацює** (,) просто знущається з мирного насення» («Суспільне Луцьк», 14.09.2024), «В них акб взагалі **нетримає заряд**» («Сотфу»; 14.09.2024).

- Недотримання правил вживання апострофа: «Інтернет працює, а **зв'язку** немає» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Хоч би вже **зв'язок**

запрацював» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Вимкніть літачок на телефоні, мережа з'явиться» («Теревені про Луцьк; 15.12.2023), «Адмін чомусь пропускає моє **різдв'яне** звернення» («Теревені про Луцьк»; 24.12.2023), «Лагодься до **св'ята**, оберігайся катастрофи, дотримуйся посту» («Українська поезія і проза»; 17.12.2023), «Ми чекаємо **ПЕРЕМОГИ**, а потім буде **св'ято**» («Торчин. Смачні історії»; 28.12.2023), «Хороший фільм **запам'ятовується** надовго» («Vivat»; 28.12.2023), «Вона **привязана** до прожиткового мінімуму» («Знайшов»; 10.01.2024), «Не всі **пам'ятають** (,) але **де хто** розуміє (,) про що мова» («Жарти українською»; 14.01.2024), «Тільки сенсорні чи прості **тоже** **зв'язуються?**» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «Справжній бариста взагалі-то варить каву на **полумі** або на розпеченому піску» («KRUPS UA»; 18.01.2024), «Хто та людина, крім **св'ященника?**» («Наш Луцьк»; 18.01.2024), «Те (,) що вона верзе на **інтерв'ю** (-) це просто треш» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Нормальний чоловік **ніколиб** не зрадив своїй **сімі**» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Ну то **військовозобов'язіть** її і відправте в окопи» («Люкс ФМ»; 07.04.2024), «У мене вже все зійшло (:)**і бур'як**, і морква, і редиска, і салати» («Доброта»; 10.04.2024), «Тримали таких **в дома** для **мяса**» («Букви»; 10.04.2024), «Можє (,) хтось **пам'ятає** (,) як було раніше?» («Жарти українською»; 24.04.2024), «Думала (,) я одна це **пам'ятаю**» («Елітна»; 16.04.2024), «Чомусь знову **з'являється** збій на екрані» («Про Ккниги. Що почитати?»; 17.04.2024), «Має бути якась **об'єктивність** (,) а не жіночі та чоловічі погляди» («Netflix»; 24.04.2024), «Ніхто не засудив за **зв'язок** з неповнолітньою» («Гламур ТСН»; 28.04.2024), «Напишіть в приватні повідомлення (-) **зїздимо** туди, завезу вас» («Теревені про Луцьк»; 22.04.2024), «Буде час (,) то **обов'язково** подивимось» («Місто Кия»; 22.04.2024), «**Доречі** (,) цей визнаний непридатним до військової служби за станом **здоров'я**» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «Так слухайте на **здоров'я**» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024), «...**і сімі** військових, які загинули, які захищають

країну від рашистської орди, теж всі квартири отримали?» («Наш Луцьк»; 06.05.2024), «Хто з цим не **повязаний** (,) той ніколи не зрозуміє традиції байкерів» («Район. Ковель»; 15.05.2024), «Та вже давно всі **розіхалися**» («Гламур ТСН»; 16.05.2024), «А зимою можна спускову лижну доріжку з трампліном зробити і підйомник **обовязково**» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Перемогла Україна (,) якщо **об'єктивно** та правдиво обмірковувати» («Гламур ТСН»; 22.05.2024), «Дівчата (,) задумайтеся (,) який буде **сімянин**» («Гламур ТСН»; 23.06.2024), «Хочу дуже **попробувати обовязково**» («Кулінарні рецепти до смаку»; 27.06.2024), «Допоможіть **військовозобовязаному**. Якщо ви допоможете (,) я все життя буду молитися. Бажаю **здоровя** вам» («Вікна-новини»; 14.08.2024), «Наприклад (,) відгризли добрячий шмат **деревяної** обшивки на мансарді разом із фарбою» («Український почекун»; 15.08.2024), «Читала «**ЧОРНЕ ВЕСІЛЛЯ!**» **Обовязково** того автора читатиму ще» («Видавництво «КСД»»; 14.09.2024).

- **Порушення правил уживання дефіса:** «Це для організації класу... **Взагалі то**» («Освіторя»; 16.12.2023), «**Все-одно** народ все і про все знає» («Теревені про Любешів»; 21.12.2023), «Виховання **будь якої** дитини насамперед у руках батьків...» («Теревені про Луцьк»; 21.12.2023), «Ти там був **коли небудь?**» («Цікаві новини»; 28.12.2023), «Позабирали допомоги від **дітей сиріт**, того ніхто не бачить, а снайперів (,) то скоро побачили» («Теревені про Любешів»; 29.12.2023), «Взагалі **всеодно** на свята» («Елітна»; 29.12.2023); «**По перше** (,) тарифна сітка освітян не прив'язана до мін. зарплати, вона прив'язана до прожиткового мінімуму» («Знайшов»; 10.01.2024), «А правильно **все таки** була б назва» («Наш Луцьк»; 10.01.2024), «Дякую за цікаві тести. Продовжуйте, **будь-ласка**» («WomanBook»; 11.01.2024), «**Ото то** були машини» («Жарти українською»; 11.01.2024), «Виправіть помилку в тестах, **будь-ласка**,» («Моє домашнє натхнення», 18.01.2024), «Справжній бариста **взагалі то** варить каву на полум'ї або на розпеченому піску. На кнопку надавати

може **будь хто**» (KRUPS UA; 20.01.2024), «Я так завжди кажу і думаю. Цінні ті моменти (,) де **по справжньому** щаслива» («Любов назавжди»; 22.01.2024), «Ну, вже **що небудь**» («Я люблю Любешів»; 31.01.2024), «Це **по справжньому** дратує (,) чесно» (Люкс ФМ»; 15.02.2024), «Ми не розуміємо – унікальна фраза, яку можна застосувати для брехні **при будь якій** нагоді» («Netflix»; 03.04.2024), «Кожен сходить з розуму **по своєму**» («Букви»; 03.04.2024), «Скажіть назву фільму (,) **будь-ласка**» («2+2 Телеканал»; 07.04.2024), «Ти їсиш **щонебудь**, бо війна?» («Теревені про Луцьк»; 10.04.2024), «Підкажіть (,) **будь-ласка** (,) з якого віку краще починати читати ці книги?» («Про Книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Вона вчилась в **школі інтернаті** (,) бо в селі школи не було» («Гламур ТСН»; 18.04.2024), «Це **що небудь**, аби писати» («Наш Луцьк»; 18.04.2024), «**Все-одно** має бути» («24 канал»; 20.04.2024), «**Коли небудь** ми будемо жити так (,) як самі **захочимо**» («Телеканал НТК»; 22.04.2024), «Йшов 11 рік **російсько української** війни» («Освіта.и»; 22.04.2024), «Ми дочекаємося в **будь якому** разі» («Vivat»; 23.04.2024), «**До-речі**, цей визнаний непридатним до служби (,) якщо ви не знали» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «А в селі поліція діда на мопеді (,) який на город їде (,) зупинить і доколунається до **чого небудь**» («Район. Ковель»; 06.05.2024), «Тож яка назва, **будь-ласка?**» («Серіали ICTV»; 08.05.2024), «Скажіть мені назву серіалу, **будь-ласка**» («Серіали на СТБ»; 22.05.2024), «Просто Моніка робить **будь яке** вбрання культовим» («Vogue Ukraine»; 22.05.2024), «Вона така неперевершена, що **будь яка** сукня програє на її фоні» («Vogue Ukraine»; 22.04.2024), «А як **по іншому?**» («Yakabo»; 25.05.2024), «Скажіть, **будь-ласка**, назву» («Netflix»; 17.06.2024), «Як називається, підкажіть (,) **будь-ласка**» («Netflix»; 17.06.2024), «Часи у нас зараз такі. Прилетіли може **будь де**, знання і вміння врятувати когось або врятуватися самій може згодиться **будь якій** людині» («NV Life»; 18.06.2024), «Файно, що у нас є купа банок в корзині **інтернет магазину**» («Варта Майдану»; 22.06.2024), «Бригаду

(,) **будь-ласка**» («Варта Майдану»; 22.06.2024), «Тільки рідним чи **будь кому?**» («Нова пошта»; 23.06.2024), «Елайджа (,) **до-речі** (,) скаржився, що його і в житті часто люди плутають з Редкліфом» («Наша Варта»; 14.08.2024), «**До-речі** (,) гуділи вони не тільки вдень, а й вночі» («Український почекун»; 18.08.2024), «Скажіть (,) **будь-ласка** (,) а який це буде імплант (:) **Корея** чи інший?» («Astra Dent»; 20.08.2024), «А можна подивитися безкоштовно, **будь-ласка?**» («Серіали ICTV»; 20.08.2024), «**Що небудь**, аби не на фронт» («Суспільне Луцьк»; 14.09.2024), «**Що там** робити поліціантам? Сидіти біля тех-працівників?» («Суспільне Луцьк»; 15.09.2024), «Мене цікавить юридична оцінка (,) а не **морально психологічна**» («Суспільне Луцьк»; 15.09.2024), «Школи у нашому регіоні всі працюють **он-лайн**» («Суспільне Луцьк»; 17.09.2024), «**Що небудь**» («Волинські новини»; 17.09.2024).

- Написання слів із пів: «За ці гроші вийде **півшуби**» («Елітна»; 15.12.2023), «Гарна кавоварка, от тільки коштує як **півавто**» («KRUPS UA»; 18.01.2024), «Подякуйте, що хоч не на **пів острів**» («Жарти українською»; 22.01.2024), «Поки що найкраще за останніх **півроку** чи рік» («Netflix. Україна»; 30.01.2024), «Та там **півсписку** таких» («Люкс ФМ»; 03.02.2024), «Ви не можете і **півсписку** опрацювати» («Yakaboo»; 23.03.2024), «**Півдня** чекала (,) коли стане цікаво» («Netflix»; 03.04.2024), «**Півкраїни** плаче (,) пів (-) скаче» («Я люблю Любешів»; 19.05.2024), «Вона **півжиття** на це **потратила**, а ви кажете (,) що **піариться**» («NV Life»; 18.06.2024), «**Півкраїни** вже там, не хвилюйтеся» («Суспільне Луцьк»; 14.08.2024), «**Півдня** шукала і нічого не знайшла» («Netflix»; 01.09.2024), «**Півока** почервоніло (,) ледь дочекалася ранку» («Центр Ока»; 18.07.2024), «Так там **півриби** згнило» («SushiMaster»; 10.09.2024), «На цю підписку **півзарплати** витратити можна» («Netflix»; 17.09.2024).
- Правопис власних назв з малої літери: «(**«**)**київстар**(**»**) працює вже, **перезагрузіть** телефон» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «(**«**)**київстар**(**»**) не працював ні вчора добре (,) ні сьогодні» («Елітна»;

16.12.2023), «Вдома на ліжку в тиші, як в **європі**» («Нова українська школа»); 27.12.2023), «**іра** (,) вам нехай щастить завжди» («Теревені про Луцьк»); 27.12.2023), «**О** (,) я ж його **загобив** місяць назад коло (**«гостинця»**)» («Теревені про Луцьк»); 28.12.2023), «Якби не було **фейсбуку**, як би я узнала (,) що треба сіль кидати не тільки в страву?» («Цікаві новини»); 28.12.2023), «Моєї товаришки,**(зайва кома)** дитина загубила телефон біля (**«гостинця** (»)), а телефон був подарунком тата (,) який на війні , тому ще був дуже цінний подарунок, але (,) на жаль (,) його ніхто не повернув» («Теревені про Луцьк»); 11.01.2024), «**Самий кращий** варіант купити нового в Луцьку (,) в (**«тамтамі** (»)) (,) і там дають можливість користуватися послугами (**«водафона»**) на цілий рік безплатно...» («Я люблю Любешів»; 11.01.2024), «Супер серія, **мотря** як гаркнула (–) аж я підскочила» («Серіали на СТБ»; 11.01.2024), «Ви ще побийте актрису (,) що грає **мелашку!** Актриса прекрасна і грає неперевершено. Це образ (,) який створили автори цього фільму. І актриса прекрасно його зіграла. Молодець!» («Серіали на СТБ»; 11.01.2024), «Ми живемо в селі **в'язівне** (,) і тут він не працює весь день» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «...погуляв в **домінікано**, а **тепер** по Луцьку гуляє, на передову його...» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «Мені теж такі байки в (**«ельдорадо»**) розповідали» («KRUPS UA», 18.01.2024), «Цей **андрій** завжди таку дурницю меле» («Жарти українською»; 01.02.2024), «Так (,) хлопці (,) складаємо список (,) хто не щасливий (—) і **христині** на погодження» («Люкс ФМ»; 03.03.2024), «Той момент (,) коли ти подивився китайський оригінал (,) бо (**«нетфлікс»**) ще не вийшов («Netflix»; 04.04.2024), «**алла** (–) це шедевр» («Гламур ТСН»; 17.04.2024), «Може (,) **петрович**» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024), «Клавдія Петрівна (—) це ж **поплавський**» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024), «А я думав (,) вона мріяла про перемогу **україни**» («Гламур ТСН»; 06.05.2024), «Кажуть (,) **хорватія** претендує на перше місце, це якийсь жах! Оце так (**«євробачення»**), що не номер

(,) *то жесть*» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Ніякі вони не переможці. Перемогла **україна** (,) якщо нормально та правдиво обмірковувати («Гламур ТСН»; 22.05.2024), «**моніка** норм виглядає» («Vogue Ukraine»; 22.05.2024), «**катерина** написала тут хорошиї рецепт у коментарях» («Кулінарні рецепти до смаку»; 23.06.2024), «а **таня** мені подобається» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «**валера** погано оцінив свої можливості» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «в **рівному** взагалі від цього немає толку» («Суспільне Луцьк»; 15.09.2024), «**наталочка** у нас найкраща» («Все буде Україна»; 28.09.2024).

- Неправильне використання м'якого знака: «Заберуть і з **інвалідністю**, якщо йому дали» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), ««... а **тепер по Луцьку** гуляє, на передову його...» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «**Меньше** думайте (,) що про вас думають інші» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «**Раньше** треба було думати про це (,) зараз вже пізно» («Теревені про Луцьк»; 03.03.2024), «Можє (,) це **хакерска атака**» («Теревені про Луцьк»; 15.02.2024), «Ми (,) **україньці** (,) до такого давно звикли» («Теревені про Луцьк»; 20.02.2024), «Просто натисніть **літачюк** і все буде» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Таємна кнопка на пральній машиньці» («Улюблена»; 17.03.2024), «Треба дивитися в сторону («) **Гостиньця** («)» («Теревені про Луцьк»; 28.03.2024), «Чим **дальше** (,) тим смачніший» («Життя у позитиві»; 18.01.2024), «Та Ви (,) напевно (,) праві, але чому і перед церквою немає **рівності**...» («Теревені про Луцьк»; 24.01.2024), «Можливо (,) прізвище Чайковський і **Україньське**, а от Лінів (—) ні» («NV Life»; 15.04.2024), «Так слухайте на **здоровья**» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024).
- Неправильне написання суфіксів та префіксів: «**Роскаже** це у поліції» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Хоч би вже зв'язок за **працював**» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Та просто **перизагрузити** треба телефон» («Теревені про Луцьк»; 16.12.2023), «Працюю, в **дома** робота завжди **найдеця**, а тут така можливість (,) що би ніхто не відволікав»

(«Елітна»; 17.12.2023), «Та тут видно, що він на мамі **одружений**» («Елітна»; 17.12.2023), «Так знайомі давно з школи, а **більш блище** на курорті, а потім університет» («Я люблю Любешів»; 11.01.2024), «Всі **підлююця** про свої кишені» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Лампой осмали і вся **дипіляція**» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Як одна з групи компаній, але яка саме то звісно не **признаюця**» («Yaкавоо»; 17.01.2024), «Заберуть і з **інвалідністю**, якщо йому дали» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «А ще не так давно скидалися на **лікування...**» («Теревені про Луцьк»; 21.01.2024), «Зранку о 9 **віткривається...**» («Теревені про Любешів»; 22.01.2024), «Це колись робили на **ропеченому піску**» («KRUPS UA»; 28.01.2024), «Влучно (,) **прямо в точичку**» («Любов назавжди»; 28.01.2024), «А мені **нравиця**, як фейсбучні ноунейми тут воюють з вітряками» («Книгарня Є»; 21.01.2024), «А як потім **до дому** не вернеться ,то нічого» («Теревені про Луцьк»; 22.01.2024), «Згадали їх і ті, хто не **дивиця..**» (на особистій сторінці Руслана Сенічкаїна; 21.01.2024), «З одного боку щира патріотка, з іншого (—) **гниль в середині...**» («Люкс ФМ»; 03.03.2024), «Ви просто не могли **пудумати** про їх плани» («Українці сьогодні»; 03.04.2024), «У всьому **вина** [жінка], яка нікому не зраджувала?» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «**Дороговато...** але ви платите не за укол...» («Astra Dent»; 04.04.2024), «Вже **позходив**» («Доброта»; 08.04.2024), «Написали якийсь допис **бестолковий**» («Доброба»; 12.04.2024), «Хватає, ще й **росдаю** людям» («Доброта»; 12.04.2024), «Голову повертаю **в право** на один» («Жарти українською»; 12.02.2024), «Тримали таких **в дома** для м'яса» («Букви»; 13.04.2024), «Він **займаєця** спортом» («Жарти українською»; 17.04.2024), «А чому **безквіт** не виріс? Це не **безквіт!!**» («Чай на призьбі»; 19.04.2024), «**Роскажи** це людям (,) які зараз у жалобі» («Теревені про Луцьк»; 19.04.2024), «А з якого віку краще **ропочати?**» («Про книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Покажіть це Зеленському (,) **хай подивиця**» («Район. Ковель»; 06.05.2024), «Не треба знов було все

зпочатку» («Серіали на СТБ»; 07.05.2024), «Там, де нині зазвичай розгортають сцену, **зправа**, була гарна природня локація» («Теревені про Луцьк»; 08.05.2024), «Не можу це **росдивитися**» («Гламур ТСН»; 31.05.2024), «Ну і хто це **казав?**» («Жіночий портал ХОЧУ»; 17.06.2024), «Дивилася і думала (,) яка ж роль **найважча...**» («Телеканал СТБ»; 18.06.2024), «Як фільм **називаїця?**» («Серіали на СТБ»; 23.06.2024), «А ти мені **подобаєся**» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «**Роскажіть (,) де таке в реальному житті (,) а не віртуальному**» («Історії натхнення»; 19.09.2024), «Таких людей називають **бескульруними**» («Все буде Луцьк»; 28.09.2024).

- Транслітерація звуку [j] в словах іншомовного походження: «**Нормальний проект** був» («Жіночий портал ХОЧУ»; 16.04.2024), «**Мабуть (,) сенс** цього проекту в тому (,) щоб показати (,) що в житті буває все» («Жіночий портал ХОЧУ»; 17.07.2024), «Про концерт у Львові ще до війни згадуємо часто, ходили всією родиною, було атмосферно і **фейєрично**» («NV Life»; 17.06.2024), «Цей **проект** давно треба закрити» («Серіали СТБ»; 12.05.2024), «Оля стерилізує все, чого торкається телефон. Гігієна чи **паранойя?**» («Телеканал СТБ»; 22.07.2024), «Це просто вже якась **паранойя**» («Телеканал СТБ»; 22.07.2024), «...**фойє**, з 08.00 до 21.00, без вихідних, сітка...» («Наш Луцьк», 26.12.2023), «Так **Майя** із батьками опинилася у місті Ерланген.» («BBC News Ukrainian»; 31.07.2024), «**Проект**, що став новатором в Україні з інтелектуального розвитку дітей за допомогою методики усного рахування» («Школа усного рахунку Соробан»; 07.09.2024), «Вісімнадцятирічна випускниця Пінпа Фіц-Амобі обрала собі дуже незвичну тему для шкільного **проекту**» («Про книги. Що прочитати?»; 21.09.2024), «**Майя** Москвич — учасниця Революції Гідності, одна із засновниць Євромайдан у Луцьку...» («Суспільне Луцьк»; 25.08.2024), «Дошила свій великий **проект** і зразу взялась за книгу» («Про книги. Що прочитати?», «В той час, як Україна точково і **фейєрично** виносить у повітря гігантські російські склади

боєприпасів, ті виродки продовжують воювати з мирним населенням» («Теревені про Луцьк»; 22.09.2024), «Частину з них ми з 5-А використали під час літературної гри "Том **Соїєр** і К*". Байдужих не було («Методичні родзинки уроків зарубіжної літератури»; 06.02.2024), «Панянка **Майя** знайомить з новою тимчасовою оселею» («Телеканал ТЕТ»; 28.08.2024), «Підкажіть чомусь не світить **підсвідка** дверей, ця що в низу дверки, типу **проекція**, вчому може бути справа?» («BMW Ukraine БМВ Україна»; 27.08.2024), «**Проектування** може виникнути у ситуаціях, коли людина неспроможна впоратися із власними почуттями чи конфліктами» («Mozgovrav»; 26.09.2024), «Об'єктивна реальність — це символічна **проекція** людської психіки.» («Mozgovrav»; 22.09.2024).

- Правило написання літери **И** у словах іншомовного походження за «правилом дев'ятки» (тому що **И** пишеться після дев'яти звуків: [д], [т], [з], [с], [ц], [ч], [ш], [ж], [р]): «Усім недільний привіт! Каву? Чай? **Капучіно**?» («Жарти українською»; 15.09.2024), «Якщо вибирати: дати шанс колишнім чи випити кави, то тобі американо чи **капучіно**?» («Жарти українською»; 09.06.2024), «Ну правда - літо, відчинене навстіж вікно, спів пташок, п'янке повітря, чашка **капучіно**, пригодницький роман - і ти вже в іншому вимірі.» (Про книги. Що прочитати?»; 10.06.2024), «Ну і ванлав – **чіпси**. Хто ще такі полюбляє?» («Про книги. Що прочитати?»; 20.08.2024), «Це як подвійний **чізбургер**, який ти обоженюєш за сир» («Про книги. Що прочитати?»; 16.08.2024), «**Чіпси** з картоплею та сиром: неможливо перестати їсти!» («Глусті рецепти»; 19.08.2024), «Перед відпусткою здала ноутбук і **прінтер** (,) і ключ від класу» («Права вчителів»; 13.08.2024), «Цього тижня ви уже можете спробувати **ЧІЗБУРГЕР** із картоплею **фрі**» («Кафе-бар «Гараж»»; 14.09.2024), «**Чіпси** з буряка» («Кулінарія рецепти UA»; 01.10.2024), «**Капучіно**, прикраса стримана але така смачна.» («Яскраві намистинки»; 02.10.2024), «**Чіпси** - це вміння продати одну картоплину за ціною кілограма.» («Жарти українською»; 28.09.2024), «Продам

прінтер зі сканером» («Самбір та Самбірський район оголошення реклама»; 04.10.2024), «Продається дворівнева *квартира*» («Оголошення Хмельницький, об'яви Хмельницький ОЛХ, газета Є, робота Україна»; 14.09.2024).

Багато людей, навіть маючи гарний рівень володіння мовою, чують ці помилки в інших людей. Це може бути викликано впливом діалектів, недостатнім знанням орфоепічних норм або іншими чинниками, що впливають на мовленнєву культуру. Найпоширеніші помилки, які трапляються у вимові, можна поділити на кілька типів:

- Неправильне наголошення слів: «Наша *[чарівна]* україночка!» («Теревені про Луцьк»; 14.01.2024), «Зізнавайтесь у коханні *[разом]* з Orner» («ORNER»; 09.02.2024), «Моя *[дон'ка]* уже знає літери та може порахувати до двадцяти» («Супермама»; 13.03.2024), «Той *[випадок]*, коли краще помовчати, ніж говорити ось таку дурницю» («Супермама»; 25.03.2024), «Це саме той *[випадок]*, коли взагалі не знаєш, що сказати» («Супермама»; 05.05.2024), «Деякий час я нічого не виставляла в *[мережу]*» («Телеканал ТЕТ»; 21.06.2024), «Ні, ця квартира *[нова]*, ми купили її нещодавно» («Супермама»; 29.07.2024), «Нам *[було]* так прекрасно в ті часи» («Серіали на СТБ»; 02.08.2024), «Дай я тебе *[обійму]*!» («Телеканал СТБ»; 17.08.2024), «Ми познайомилися з Настею *[одінац'ям]* років тому» («Супермама»; 10.10.2024), «Вже в *[листопад'ї]* ми плануємо з Вірою одружитися» («Серіали на СТБ»; 11.10.2024). «Якщо я ту *[фольгу]* сюди поклала, значить потрібно, аби вона там лежала» («Супермама»; 27.10.2024), «В *[начинці]* були яблука, а в мене на них алергія» («Телеканал ТЕТ»; 04.11.2024), «Це те, що я дуже *[л'убл'у]*» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 15.11.2024), «Так приємно *[було]*, тепло» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 15.11.2024), «Це *[запитан':а]* мене просто вибило з колії» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 18.11.2024).

- Пом'якшений звук [ч]: «Наша **[ч'арівна́]** україночка!» («Теревені про Луцьк»; 14.01.2024), «**[Хоч'у]**, щоб це тривало **[в'іч'но]**» («Супермама»; 04.02.2024), «Він **[н'іч'ого]** про це раніше не казав» («1+1»; 22.03.2024), «Ти така гарна **[дівч'инка]**» («Телеканал СТБ»; 03.04.2024), «Мені дуже не **[вистач'а́йе]** обіймів» («Телеканал СТБ»; 18.04.2024), «**[Ч'єсно]**, я так мріяла про цей день» («Телеканал ТЕТ»; 29.04.2024), «На вулиці **[ніч']** і ми повземо» («1+1»; 21.04.2024), «Це було неймовірно **[смáч'но]**» («МастерШеф»; 19.05.2024), «Нам сказали, що **[ч'áс]** пішов – і у мене в голові просто білий шум» («МастерШеф»; 19.05.2024), «Я тобі також за це дуже **[вд'а́ч'на]**» («Супермама»; 08.06.2024), «Ми **[розпоч'ина́ймо]** весільну церемонію» («1+1»; 27.06.2024), «Прийшли на **[зу́стр'іч']** на її роботу» («Супермама»; 29.06.2024), «Я взяла ту **[ч'а́шку]**, а вона така брудна» («Супермама»; 02.07.2024), «Хто це все **[сплáч'у́йе]**?» («Супермама»; 07.08.2024), «Я йду від вас, але так не **[хоч'у]**» («Новий канал»; 09.08.2024), «Я купую ось навіть **[ч'о́рн'і] [моч'а́лки]**, щоб вони не були тут різнокольорові» («Телеканал ТЕТ»; 05.09. 2024), «Пообіцяйте мені, що будете вболівати за **[дівч'а́т]. [Дівч'а́та], [дівч'а́та]!**» («Новий канал»; 01.11.2024), «Вона вже **[нареч'є́на]**, прийшла вся така в білому» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 06.11.2024), «Це проблеми наших **[уч'а́сник'ів]**» («МастерШеф»; 07.11.2024), «**[На́ч'е]** ти напився якогось **[гар'а́ч'ого] [ч'а́йу]**, але тобі холодно» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 15.11.2024), «Там так тхнуло **[ч'аснико́м]**, я мало не задихнулася» («Супермама»; 19.11.2024).
- Пом'якшена вимова звукосполуки [шч]: «Хочу, **[шч'об]** це тривало вічно]» («Супермама»; 04.02.2024), «**[Шч'о]** би ти зараз хотіла?» («Новий канал»; 13.03.2024), «Я взагалі не пам'ятаю, **[шч'о]** ми в той час говорили» («Телеканал СТБ»; 28.03.2024), «Підуть **[дошч'і]** і усе відновиться в природі» («Веселка»; 20.05.2024), «**[Нав'ішч'о]** було нам розповідати, скільки ти заробляєш?!» («Супермама»; 07.07.2024), «**[Шч'а́ст'а]** як воно є» («Телеканал ТЕТ»; 27.08.2024), «Справжнє

[шч'іст'а], що вона це пережила і пішла далі» («Супермама»; 01.09.2024), «Моя реакція була доволі [шч'іроїу], чому вона образилася?» («Супермама»; 12.09.2024), «[П'ішч'іна] буря насувається на наш район» («Теревені про Любешів»; 10.09.2024), «Але насправді вона без грошей чоловіка – [н'ішч'іб]» («Супермама»; 02.10.2024), «Пообіцяйте мені, [шч'іо] будете дивитися» («Новий канал»; 01.11.2024), «Коли він сказав, [шч'іо] мені там треба хвилинка...» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 15.11.2024), «Я тобі також дуже вдячна за те, що ти такий [шч'ірій]» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 15.11.2024), «Просто скажіть, [шч'іо] це неправда» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 19.11.2024).

Аналізуючи вищеперераховані орфографічні та орфоепічні помилки можемо зазначити, що вони є не лише наслідком недостатнього знання мовних норм, але й відображають загальні тенденції цифрового мовлення, де правила часто спрощуються або ігноруються заради швидкості та зручності комунікації.

Проблеми, які пов'язані з неправильним наголошуванням, використанням кальок, написання слів, стають дедалі поширенішими через вплив соціальних мереж. Можна зробити висновок, що це вимагає додаткової уваги до мовної культури в онлайн-просторі та підкреслює важливість підвищення загального рівня орфографічної та орфоепічної грамотності серед користувачів.

2.2. Граматичні помилки у дописах користувачів Facebook

Граматичні норми є фундаментальною складовою мовної системи, які регулюють правильність побудови речень, узгодження слів у межах словосполучень та структуру словоформ. В українській мові ці норми відображають традиційні мовні правила, що формувалися століттями і зберігають національну самобутність мови.

Граматичні норми визначають правильний вибір закінчення відмінкових, особових та синтаксичних форм. Дотримуватися цих норм – значить контролювати структуру речень, висловлювань та фраз. Граматичні норми

регулюють правила зміни слів та їх зв'язки у реченні. Їх поділяють на словотвірні, синтаксичні та морфологічні.

1. **Словотвірні норми** регулюють формування слів на основі словотвірних моделей за допомогою морфем (суфіксів, префіксів, постфіксів) і словотворчих засобів, таких як основоскладання. Наприклад, правильно сказати «надіслати роботу», а не «прислати роботу», «краса», а не «красота».
2. **Морфологічні норми** вимагають правильного вибору граматичних форм слів, включаючи відмінкові форми іменників, ступені порівняння прикметників, особові форми дієслів. До прикладу, часто може траплятися помилкове уживання «дома» замість «дому», «півтора роки» замість «півтора року», «більш сучасніший» замість «більш сучасний».
3. **Синтаксичні норми** визначають правильне складання словосполучень і речень, а також використання прийменників, що означає правильне поєднання слів за змістом і в граматично відповідних формах. Наприклад, правильно вжити «завідувач відділу маркетингу», а не «завідувач відділом маркетингу», «домовитися телефоном», а не «домовитися по телефону» [15].

Через довготривалий і складний розвиток української мови, а також взаємодію з її діалектами, говорами та професійними сферами, граматична система нашої мови досі не є абсолютно уніфікованою. Останнім часом у сфері граматичних норм спостерігається динамічний процес, оскільки відроджуються раніше рідковживані форми через розширення сфер використання мови як державної, а з іншого боку також проявляються тенденції до унормування. У мові існують численні дублетні форми, де одна є нормативною і частіше використаною, а інша – просторічною, застарілою або діалектною (як-от: штани - штанями, штанами, штаньми).

Процес встановлення граматичних норм не заважає існуванню говірок, але їх вживання залежить від того, наскільки вони відповідають літературним стандартам. Наприклад, обидві форми іменника «тато» в родовому та

знахідному відмінках множини («тат», «татів») визнані нормативними в новому правописі, хоча раніше форма «татів» вважалася лише розмовною.

Отже, дотримання граматичних норм є необхідною умовою для забезпечення мовленнєвої культури та адекватного сприйняття тексту, особливо коли мова йде про офіційне та публічне спілкування. Порушення цих правил, як-от неправильне узгодження слів, сплутування відмінків, часових форм дієслів, може суттєво повпливати на розуміння тексту та викликати сумніви щодо рівня компетенції мовця. У соціальних мережах, де комунікація є більш неформальною, часто спостерігається значне відхилення від граматичних норм. Це створює нові виклики для сучасної лінгвістики та мовної культури загалом. Отже, дослідимо основні граматичні норми української мови, їхню роль у забезпеченні нормативності мовлення, а також типові граматичні помилки, що трапляються в комунікаціях на платформах соціальних медіа.

Порушення словотвірних норм:

- неправильне вживання префіксів: «**Попробуй** зробити (,) то будеш знати чи смачно (,) чи ні» («Прості рецепти з Юлією»; 11.01.2024), «Він був дуже **похожий** на чоловіка нашої колеги» («Вся Україна»; 18.01.2024), «99% з них, попри вимоги закону, й досі не показали **приналежність** до патріархату країни-агресора у своїй назві» («Opendatabot»; 25.12.2023), «...література якраз і змушує думати, аналізувати, **співставляти**, розкопувати й шукати...» («Про Книги. Що прочитати?»; 13.02.2024), «Олександр Пономарьов нарешті порушив мовчання і **признався** на всю Україну» («Головні і останні новини»; 15.05.2024), «Підкажіть (,) будь ласка (,) де у Луцьку можна **провірити** слух дитині?» («Теревені про Луцьк»; 11.04.2024), «Деколи краще **дозволити** собі самотність, ніж **дозволити** себе обезцінювати» («50 відтінків позитиву»; 24.09.2024), «Донька **призналася**, що там було написано» («Інформаційна бомба»; 15.08.2024), «Венс послідовно виступає проти необмеженої військової допомоги Україні та закликає **співставляти** її обсяги з можливістю завершення війни Росії проти України» («Букви»; 16.07.2024), «Чому не

вважають їх досить розумними, логічними, спроможним **співставляти** факти і робити правильні висновки?» («Про Книги. Що прочитати?»; 30.06.2024), «Як просто **оправдати** муніципалів в очах довірливих лучан» («Теревені про Луцьк»; 21.08.2024), «... яка попри всі перешкоди відстоює **приналежність** Криму до України та захищає кримських татар...» («Про Книги. Що прочитати?»; 22.05.2024), «Ще **попробуй** від мене здихатись!» («Жарти українською»; 25.07.2024), «Але **признатися** - іноді мене тригерила» («Про Книги. Що прочитати?»; 31.08.2024), «Женя виросла у багатій сім'ї, і могла собі **дозволити** гарний модний одяг та ходити до найдорожчих салонів їхнього міста...» («Life Україна»; 02.07.2024), «...ти їй не **признався** у коханні, чого ти від неї хочеш?» («Про Книги. Що прочитати?»; 19.07.2024), «Можемо пригадати і систематизувати **призабутий** за літо матеріал» («Теревені про Луцьк»; 14.08.2024), «Я не змогла в своїх очах **оправдати** Герту аж ніяк!» («Про Книги. Що прочитати?»; 09.06.2024), «Одягаючи вишиванку, ми з гордістю заявляємо про свою **приналежність** до українського народу» («Raiffeisen Bank – Aval»; 16.05.2024), «Чоловік добре заробляв (,) і вони могли собі це **дозволити**» («Для тебе»; 29.07.2024), «Вікторія **призналася** мені, куди поділа всі важко зароблені мною кошти» («Світ Подій»; 24.09.2024), «Для них квадробіка - це не про фізичну активність, а про спільність і **приналежність** до трендів» («Простір психологів»; 28.09.2024), «...горіх **похожий** на святковий?» («Фундук_иа»; 03.09.2024), «Коли сміх затих, вчитель **признався**» («Цитати про життя»; 05.10.2024), «Це ж треба така дурна **привичка**» («Теревені про Любешів»; 01.10.2024), «Перший раз **попробувала** батат минулого року, і це моєєєєє», («Теревені про Луцьк»; 01.10.2024) [62];

- ненормативне вживання суфіксів: «Знаємо ми таке **лікарство**» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «**Віхала** на **перехресток**» («Жарти українською»; 13.06.2024), «Є **парковка** для авто, відпочинкова зона біля річки Стир» («Оренда квартир Луцьк без посередників»; 16.09.2024),

«На виробництво потрібен **крановицик**» («Підслухано в Городку»; 17.09.2024), «На червоне світло! «Але вже 5 місяців - і **тишина**, і так само не отримали знайомі, які писали заяви» («Теревені про Луцьк»; 16.08.2024), «Зручний доїзд та є **парковка** для автомобіля» («Теревені про Луцьк»; 26.09.2024), «**Парковка** навчить Вашу дитину порядку в ігровому куточку» («Теревені про Луцьк»; 29.09.2024), «**Пануючий** брутальний культ фізичного насилля витіснив віковічні ідеали правди, добра і краси...» («Наш Луцьк»; 25.02.2024).

Порушення морфологічних норм:

- уживання одного роду замість іншого: «**Ця біль** не мине, поки не стане зв'язок» («Теревені про Любешів»; 15.12.2023), «А потім скажуть знов на **нову тюль** гроші давати, знаємо» («Теревені про Луцьк»; 27.12.2023), «...**це** **ваше ЄС** навіть не дивиться в нашу сторону» («Гламур ТСН»; 03.01.2024), «Це ж треба самим собі **таку** **головну біль** придумати» («Українська правда»; 12.01.2024), «Я **своє День** народження вдома відсвяткувала (**)** а не в ресторані» («Гламур ТСН»; 24.01.2024), «Доброго дня, дівчата, підкажіть чим лікуєте **сильний мігрень**, бо вже нічого не допомагає?» («Теревені про Луцьк»; 29.01.2024), «Сьогодні і я отримала **свій бандероль** любові» («Про Книги. Що прочитати?»; 13.02.2024), «**Цей МОН** (**)** звісно (**)** нічого кращого придумати не може» («Наш Луцьк»; 09.03.2024), «Продам **тюль**, недорого. Майже **нові!**» («Теревені про Луцьк»; 01.04.2024), «Та що їм **та посуда**» («Наш Луцьк»; 16.04.2024), «**З боллю** в животі далеко не зайдеш» («Наш Луцьк»; 17.04.2024), «Діти і так в стресі (**)** як вони мають ще **це дурне НМТ** писати?» («Я люблю Любешів»; 28.04.2024), «**Дехто** із них **показують** свою "майстерність" (**)** проїжджаючи певну відстань на задньому колесі (**)** створюючи аварійні ситуації» («Район. Ковель»; 06.05.2024), «Просто **ця** **нежить** ще недалеко відкотилася від людскості» («Про Книги. Що прочитати?»; 26.06.2024), «І що **ваше ООН** зробить?» («Теревені про Луцьк»; 08.07.2024), «...**плотна тюль** з прозорими вензелями» («Тюль/штори»;

27.07.2024), «В **добрий** **путь**, діти!» («Благодійний фонд Розвиток міста»); 28.07.2024), «...міцного здоров'я, мирного неба, в **добрий** **путь** із Богом» («Трудове, технології, дизайн, творчість»); 02.09.2024), «Пріться далі в **своє НАТО** (,) **свого не треба**» («Жарти українською»); 12.09.2024), «**Треба щоб ретуш був якісним**» («Співка дизайнерів України»); 13.10.2024), «У хлопчика були кашель та **сильна нежить** ще з перших днів життя» («Журнал «Людина»»); 14.10.2024);

- уживання однієї відмінкової форми замість іншої: «Суші з **грушою** (–) **це вже взагалі знуцання**» («911 Sushi Lutsk»; 20.12.2023), «З якої такої радості я маю віддавати свою половину житла комусь просто так і йти **поневірятись по орендованим квартирам?**» («Журнал «Людина»»; 04.01.2024), «Вони що живуть **по різних будинкам?**» («Гламур ТСН»); 15.01.2024), «Вона завжди була сірою **мишою** (,) **а тут така модна**» («Гламур ТСН»); 01.02.2024), «**Треба було іти по свіжим слідам**, тоді б знайшли дівчину» («Теревені про Любешів»; 12.03.2024), «Вона зразу **мишою** прикинулася, як то нічого й не чула» («Теревені про Любешів»; 13.03.2024), «Потім таких **по угорським горам** будете ловити» («Жіночий портал ХОЧУ»); 18.03.2024), «Це завдяки вузьким **вуличках** Львова» («Жіночий портал ХОЧУ»); 18.03.2024), «Якщо треба (,) то вона **по головам** піде (,) скромняшка» («Телеканал СТБ»); 27.03.2024), «Цирк (,) **а не футбол. По воротам бити не вміють**» («Megogo»); 01.05.2024), «**Вже по чужим ліжкам** заглядають» («Люкс ФМ»); 03.04.2024), «Це видно й **по відношенні до інших**» («Жіночий портал ХОЧУ»); 30.04.2024), «Зірки вже роз'їхалися **по різних містах**» («Гламур ТСН»); 06.05.2024), «Саме час тягатися **по барам**» («Теревені про Луцьк»); 17.06.2024), «**Треба просто по пляжам** пройтись» («Район. Ковель»); 20.07.2024), «Можете дати номер телефону майстра **по пластиковим вікнам**» («Теревені про Луцьк»); 22.09.2024), «Вчора якась **не до людина** стріляла **по вікнам**» («Подусівка»); 04.10.2024), «Ароматний борщ зі свининою та копченою **грушою**» («Dediko»); 04.10.2024), «Цей герой уже **по** всім

книжкам» («Гламур ТСН»; 10.10.2024), «Цікаво (,) чи до кінця листопаду закінчиться» («Наш Луцьк»; 12.10.2024);

- відмінювання невідмінюваних слів: «Щоб вам так колядувалося, і вам в кожній хаті давали, хто гривньою, хто доларом, хто **євром**» («Теревені про Луцьк»; 14.01.2024), «І таким **маестром** слова є Маркус Зузак і його книга «Крадійка книг»» («ВРАЖЕННЯ UA | Література українською, читання, книги та фільми, серіали»; 14.03.2024), «Заходите на сторінку **мадами**, дописи є про допомогу, але якби були у неї друзі, то б там щось писали, ставили б різні вподобайки, а це просто гола сторінка» («Теревені про Луцьк»; 18.06.2024), «Називала події в Бучі **кіном** та заперечувала агресію – судитимуть чергову прихильницю окупантів» («Поліція Сумської області»; 02.07.2024), «Але зачаровувалися культурою... літературою, **кіном**...» («Про Книги. Що прочитати?»; 24.08.2024), «Ексклюзивне інтерв'ю з **маестром** Романом Реваковиче. Розповідаємо про польського диригента» («0532.ua - сайт міста Полтави - новини, афіша, довідник підприємств»; 18.09.2024), «Манюня, яку ми врятували з вулиці, стала шикарною **мадамою** Маркізою» («Теревені про Луцьк»; 22.09.2024), «У Львові відбувся Національний міжвідомчий семінар із налагодження зв'язків в рамках реалізації програми “Єдине здоров'я” в Україні, організований **Бюром** ВООЗ в Україні» («Закарпатський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України»; 25.09.2024), «Своїм теплом і вічним **кредом** серденько так заповонив» («Українська поезія і проза»; 26.09.2024), «Фільм робить спробу балансування між біографічною драмою та поетичним **кіном**» («Кіно-Коло»; 04.10.2024), «Вітаю притомних молодих одеситів, які відреагували на провокацію від проросійської **мадами**» («Одеса за ПП»; 08.10.2024);
- порушення норм утворення ступенів порівняння прикметників: «Запрошуємо на **самий містичний** та казковий фітнес» («Теревені про Луцьк 22.12.2023»), «Дитячі книги для **самих допитливих** та

непосидючих. Читайте дітям!» («#книголав»; 14.12.2023), «А я знаю, хто **сама краща** хазяйка: та, що зараз сидить в **фейсбуці**» («Теревені про Луцьк»; 06.01.2024), «**Самий кращий** варіант купити нового в Луцьку» («Я люблю Любешів»; 11.01.2024), «Так знайомі давно з школи, а **більш блище** на курорті» («Теревені про Любешів»; 11.01.2024), «Яка з них **більш смачніша?**» («25 Coffee Roasted»; 22.01.2024), «Можна **більш зручніше?**» («Жарти українською»; 25.01.2024), «У боротьбі з лінню можна проводити цілі дні. **Сама краща** поза для боротьби – лежача» («Жарти українською»; 31.01.2024), «**Самий кращий** в Україні» («Жарти українською»; 06.02.2024), «**Найбільш небезпечніше** на цій вулиці в Луцьку» («Наш Луцьк»; 03.03.2024), «І постійно плакав батькам в телефон, що це **самий занудний** табір, де йому доводилося побувати» («Дитячий психолог»; 20.03.2024), «З попереднім було **більш красивіше**» («Гламур ТСН»; 28.03.2024), «**Більш напруженіше** у попередній книжці автора» («Про книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «**Сама класна** штука на світі (–) це штука баксів» («Жарти українською»; 19.04.2024), «**Найбільш страшніше** з таким залишитися» («Елітна»; 18.04.2024), «Сьогодні **самий кращий** день для відпочинку від трудового тижня!» («Штольня Любешів»; 27.04.2024), «Вони **більш розвинутіші** в цій справі» («Район. Ковель»; 06.05.2024), «**Самий найнудніший** фільм це просто бум» («Серіали на СТБ»; 06.05.2024), «**Самий великий** вибір диванів в області» («Київ, Меблі»; 08.05.2024), «Класичну музику ніхто не слухає, молодь любить **більш сучаснішу**» («Люкс ФМ»; 19.05.2024), «Мені від цього ще **більш приємніше**» («Я люблю Любешів»; 25.05.2024), «**Самий тупіший** серіал у світі» («Серіали СТБ»; 28.05.2024), «**Більш чесніше** було б зразу про це сказати» («Гламур ТСН»; 17.06.2024), «Невистачило чогось **більш цікавішого** для фіналу» («Телеканал СТБ»; 24.06.2024), «Можна було б придбати щось для **більш практичнішого** застосування» («NV Life»; 28.06.2024), «**Самі успішні** бізнесмени це ті (,) батьків яких найчастіше викликали в школу» («Суспільне Луцьк»;

22.06.2024), «**Самі друзні** завжди окремо» («Таблоїд Волині»; 03.07.2024), «**Самий кращий** район Луцька!» («Теревені про Луцьк»; 10.07.2024), «**Сама краща** прикраса життя – хороший настрій!» («Природа – це життя»; 15.07.2024), «**Ми в їхні роки були самі здорові**» («Mindly»; 14.08.2024), «**Це сама краща** порада з передку» («Твоя подруга»; 02.08.2024), «**В тебе найбільш менші** шанси» (Український почекун»; 15.08.2024), «**Витратив на саме необхідне**» («Money24»; 14.08.2024), «**Своя завжди буде найбільш гарніша**» («Хроніки країни»; 18.08.2024), «**Самий кращий** фільм» («Asi»; 24.08.2024), «**В аптеці було більш гарніше**» («Телеканал ТЕТ»; 16.09.2024), «**Самий вдалий** рецепт» («Рецепти Євгена Клопотенка»; 29.09.2024), «**Як тепло пахне хліб.. Самий смачний!**» («Позитивні українці»; 02.10.2024), «**Коли питають за мою жінку, відповідаю, вона в мене умнічка, сама краща!**» («Теревені про Луцьк»; 03.10.2024), «**З молочним шоколадом саме більш смачніше**» («Помідорка»; 28.09.2024), «**Самий ідеальний** жіночий стан – «до лампочки»!!» («Жарти українською»; 13.10.2024), «**Самий непростимий** гріх по відношенню до ближнього свого - це не ненависть, а байдужість» («Київське море»; 14.10.2024);

- **неправильне творення форм числівників:** «**Семеро десантників проти семиста есесівців**» («Про книги. Що прочитати?»; 13.12.2023), «У книзі зібрано більше **п'ятидесяти** інтерв'ю з визначними художниками/-цями, кураторами/-ками й мистецтвознавцями/-вицями» («Yakabo»; 03.01.2024), «**Ти колинебудь** бачила сад з **однею** квіткою?» («Жарти українською»; 13.02.2024), «**Якщо після п'ятидесяти** ваше життя вас не влаштовує, налийте ще **п'ятдесят**» («Жарти українською»; 20.02.2024), «**В місті Лагора в Пакистані на жінку в сорочці з арабськими написами напав натовп з трьохста** людей» («Букви»; 26.02.2024), «**...вартості двохста** ліхтарів з кабелями...» («Теревені про Луцьк»; 10.04.2024), «У 2009 році, **на трьохста** майданчиках по всьому світу танцюристи виконали синхронний танець під композицію Майкла Джексона»

(«Волинська обласна бібліотека для дітей.Офіційна сторінка»; 29.04.2024), «Ця п'єса розповідає про одну з **п'ятидесяти** дочок і синів троянського царя Преама і цариці Гекуби» (Про книги. Що прочитати?»; 26.05.2024), «Діалог жіночки років **п'ятидесяти** із трохи молодшою за неї дівчиною» («Я люблю Любешів»; 31.05.2024), «...Вже завтра зберуться республіканці та представники понад **п'ятидесятьох** правоцентристських політичних сил з усього світу» («Oboz.ua»; 14.07.2024), «...знімався у двох повнометражних і в понад **двохста** короткометражних фільмах» («Радіопроект «Унікальна людина»»; 20.07.2024), «Тоді домівок позбавили близько **семиста** тисяч людей» («Тернопільський національний педагогічний університет ім.Володимира Гнатюка»; 08.09.2024), «Щастя і для майже **двохста** дітей, які змогли піти до садочка» («Наш Луцьк»; 21.09.2024), «Історія починається з журналістки Голлі, яка отримує завдання написати статтю (,) як змінилося становище жінки протягом останніх **п'ятидесяти** років» («Про книги. Що прочитати?»; 22.09.2024), «...в результаті чого втрачено більше **двохста** мільйонів українських книжок» («Наш Луцьк»; 01.10.2024);

- використання частки *давай (те)* для творення форм наказового способу дієслова: «**Давайте** проголосуємо за нашу красуню» («Наш Луцьк»; 28.12.2024), «**Давайте** розрахуємо ваш IQ» («nametests.com українська»; 29.12.2023), «**Давай** сходимо в цирк» («Жарти українською»; 30.12.2023), «**Давай** ділитись (,) ми ж друзяки» («Жарти українською»; 19.01.2024), «То ж **давайте** разом пригадаємо ті щасливі та безтурботні роки дитинства та юності» («Учнівське самоврядування»; 21.01.2024), «...друзі, а **давайте** ближче познайомимося?» («Big Bob»; 12.02.2024), «А **давай** сходимо до неї. Торт купимо, зустрінемося» («Кульбаба»; 27.03.2024), «**Давайте** трошки посміємось» («Жарти українською»; 06.04.2024), «**Давайте** відкриємо для вас таємниці цього унікального місця та розкриємо, чому відпочинок на березі озера» («Світязь-Центр -

відпочинок на Світязі»; 01.05.2024), «**Давайте** підтримаємо чудову команду у важкий час» («Українська правда»; 23.05.2024), «**Колеги, а давайте** змінимо тему» («Жарти українською»; 11.06.2024), «**Давай** зробимо на вихідні» («Кулінарні рецепти до смаку»; 23.06.2024), «**Давайте** перевіримо (,) скільки серед нас футболістів і прихильників цієї гри» («Артек-Буковель»; 25.06.2024), «**Давай** оформимо покупку квартири/авто на мою маму» («Адвокатське Агентство «Пані в Законі»; 23.09.2024), «Якось це недобре виходить, **давай** мінятися» («Українці сьогодні»; 03.07.2024), «**Давайте** дружно забанимо її в **інстаграм** і вона повернеться до нас!» («Таблоїд Волині»; 03.07.2024), «Якщо це звучить як щось, що може тебе зацікавити, **давай** зустрінемося та поділимося приємними миттєвостями» («Теревені про Луцьк»; 12.07.2024), «**Давайте** зробимо відомого водія» («Теревені про Луцьк»; 06.08.2024), «**Дмитро, давай** до твоєї мами поїдемо» («Головні новини дня»; 10.08.2024), «**Давай** підемо погуляємо сьогодні. У кіно сходимо» («Актуально»; 26.08.2024), «**Давай** тепер мовчати, поки смерть не розлучить нас!» («Жарти українською»; 29.08.2024), «**Але давайте** пограємо в гру» («Про книги. Що прочитати?»; 31.09.2024), «...**давайте** подякуємо йому за це» («Я люблю Любешів»; 04.09.2024), «**Давайте** зробимо місто більш безпечним» («Наш Луцьк»; 06.09.2024), «**Давай** сходимо в суботу в кафе, посидимо?» («Весело і всерйоз»; 21.09.2024), «**Давай** з тобою в парі потанцюєм» («Жарти українською»; 02.10.2024), «**Давай** роли замовимо?» («Жарти українською»; 02.10.2024), «**Давайте** популяризувати читання серед молоді, відкривати письменників України!» («Українська поезія і проза»; 03.10.2024), «...цього осіннього деньочка **давайте** поговоримо про останню вашу прочитану книгу» («Про книги. Що прочитати?»; 04.10.2024), «**Давай** сьогодні сходимо в кафешку» («SaturN; Чоловічий журнал»; 05.10.2024), «**Давайте** разом спробуємо нормалізувати це» («Ти як?»; 08.10.2024), «Тому **давай** зробимо цей день таким: без старих валіз, лише з легкими

кроками до свого майбутнього» («Психологія стосунків»; 15.10.2024), «**Давай** з'їздимо подивимося» («Вся Україна»; 16.10.2024), «**Давайте** перевіримо, наскільки добре ви знаєте українські фразеологізми» («УНІАН»; 17.10.2024), «**Давайте** трохи пограємо!» («Холостяк (The Bachelor Ua)»; 17.10.2024), «**Давайте** не забувати про це та цінувати тих, хто поруч» («Головний сервісний центр МВС»; 18.10.2024);

- ігнорування кличного відмінка: «**Адміністратор** (,) прийми моє оголошення» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «**Ірина** (,) хай буде у Вас все добре і щастить» («NV Life»; 28.12.2023), «**Аня**, ви мрійте собі тихо» («Дніпро»; 11.01.2024), «**Оля** (,) не заслуговуєш» (Мудрість життя»; 28.01.2024), «**Тіна**, це для кого вистава?» («Гламур ТСН»; 10.02.2024), «**Люда**, але ж ділитись треба з колегами» («Жарти українською»; 17.02.2024), «**Пане Андрій** (,) треба **обслужити** газовий котел, а саме зняти **декор панель**, зняти захисний кожух камери згорання» («Теревені про Луцьк»; 22.01.2024), «**Лікар**, як правильно?» («Теревені про Любешів» (19.03.2024), «**Друзи** (,) **Христина** (Христино) (,) не соромся» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Удачі тобі (,) **рибка**» («Гламур ТСН»; 03.04.2024), «**Ірина** (,) напишіть номер телефону (,) будь ласка» («Нове життя – новини Любешівщини»; 12.04.2024), «**Дівчина**, як вас звать?» («2+2 Телеканал»; 03.04.2024), «**Алан** (,) бажаю Вам більше таких зустрічей , щастя Вам і Вашій родині !» («Гламур ТСН»; 16.04.2024), «**Алла** (,) ви така класна!» («Гламур ТСН»; 17.04.2024), «**Матінка**, за що нам це все?» («12 канал»; 18.04.2024), «Велика вдячність вам (,) **батьки**, за такого сина» («Я люблю Любешів»; 22.05.2024), «**Клавдія Петрівна**, це ви?» («Жіночий портал ХОЧУ»; 29.05.2024), «**Адмін Фейсбука**, нащо нам потрібно це **Все**, Ви **знущайтесь**» («Люкс ФМ»; 05.05.2024), «**Наталя** (,) ви були знайомі?» («Я люблю Любешів»; 02.06.2024), «**Моніка**, ну і для чого таке вбрання жахливе?» («Vogue Ukraine»; 22.05.2024), «**Дарина** (,) скажіть назву цього серіалу» («Netflix»; 17.06.2024), «Дякуємо тобі (,) дорогенька **Патріотка** України !» («Гламур ТСН»; 17.06.2024),

«**Бригада (,) ти тут?**» («Варта Майдану»; 22.06.2024), «**Катерина, знаєш куди тобі треба піти?**» («Гламур ТСН»; 23.06.2024), «**Книгарня, маєте якусь книгу (,) щоб подарувати?**» («Книгарня Є»; 14.08.2024), «**Таня (,) ти мені подобаєшся**» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «**Валера, в тебе дуже малі шанси**» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «**Іван, ви людина багата**» («Money24»; 16.08.2024), «**Наталя (,) ви найкращі!!! Вас любить весь український народ!**» («Все буде Україна»; 28.09.2024), «**Наталочка (,) ми всі вами пишаємося**» («Все буде Україна»; 28.09.2024).

Порушення синтаксичних норм:

- Тавтологічні словосполучення: «**В травні місяці** в кп "Ласка" власник привіз свою собаку, німецьку вівчарку» («Теревені про Луцьк»; 26.01.2024), «**Працівниками національного парку щороку в червні місяці** проводяться роботи по зеленому живцюванню деревних та чагарникових порід» («National Park "Prypiat-Stokhid»; 20.03.2024), «**Основна суть** — запевнити людей, що їх дії ні на що не впливають, тому у боротьбі немає сенсу» («НотаЄнота»; 01.05.2024), «**Підіймається вгору – вітайтеся. Аби вам подали руку (,) коли будете спускатися вниз**» («Особлива»; 13.05.2024), «Сьогодні під завершення руху поїздів один з пасажирів станції «Лісова» грубо порушив правила метрополітену, а саме заліз на дах поїзда та відмовся **спускатися вниз**» («КП «Київський метрополітен»; 17.08.2024), «**Основна суть** гри полягає в тому, щоб визначити, чи є надане твердження правдивим (фактом) чи неправдивим (фейком)» («Виховна робота в закладі освіти»; 21.08.2024), «**в лютому місяці** ми відіграли їм весілля (,) бо вона була вагітна» («Лісовий масив»; 02.09.2024), «**Порадьте, будь ласка, хорошого спеціаліста зробити зовнішній фасад** в будинку в м. Луцьку» («Теревені про Луцьк»; 03.09.2024), «**В липні місяці** заплатили за телефон близько 100 грн., в серпні з'явилась заборгованість 85 грн.» («Теревені про Луцьк»; 09.09.2024), «...виготовили на згадку **пам'ятний сувенір** - магніт із

візитівкою нашого міста - Замком Любарта!» («Книгарня «Є» Луцьк»; 16.09.2024), «Планую їхати до Норвегії в **жовтні місяці**» («Українці в Норвегії»; 19.09.2024), «Ви ж знаєте, що в **травні місяці** вона приїхала з новонародженими кошенятами» («Котоманія»; 20.09.2024), «**Але основна суть** дискусії була спрямована на фокус потреб ринку, правильних цілей та реалізації творчого потенціалу» («MAB Studio»; 28.09.2024), «Старт продажів в **травні місяці**» («Робота Вінниця. Вакансії Вінниця»; 30.09.2024), «**Планувати наперед** зараз складно» («Теревені про Луцьк»; 01.10.2024), «Попередньо в **квітні місяці** були внесені зміни в положення центру, додані нові штатні одиниці: психіатра, психіатра дитячого, психологів та соціального працівника» («Рівненська міська рада»; 03.10.2024), «Ваше здоров'я та комфорт - наш **головний пріоритет!**» («Astra Dent»; 03.10.2024), «...вмієте **планувати наперед** і як ніхто розумієтесь на раціональному використанні коштів» («Welcome to «Перший»»; 12.10.2024), «...в **січні місяці** має пороситися» («Громада села Загнітків»; 16.10.2024), «Всі намагалися відрадити мене від цього: і мої друзі, і **моя власна дочка**» («Життєві історії»; 17.10.2024);

- Неправильне вживання прийменників: «Чи де можна знайти **по магазинах?**» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «В храмі с. Залізниця Камінь-Каширського району відбулось перше Богослужіння на рідній українській мові» «Я люблю Любешів»; 11.01.2024), «І тепер я відчуваю себе підлітком, який цілодобово розмовляє **по телефону**, листується та надсилає подаруночки поштою» («Дюшес»; 17.01.2024), «Супер серіал, **на польській** мові краще, хоч наші переклади найбомбезніші» («Netflix. Україна»; 30.01.2024), «Прокинувся від перешіптувань дружини **по телефону**» («Журнал «Людина»»; 05.02.2024), «Вибачте, що не **по темі**. Можливо (,) хто знає (,) чи буде завтра працювати сервісний центр?» («Теревені про Луцьк»; 25.02.2024), «Ми не розуміємо - унікальна фраза, яку можна застосовувати для брехні **при будь якій** нагоді» (Netflix;

03.04.2024), «Так некрасиво **по відношенню** до клієнта» («Meest Shopping Ukraine; 22.04.2024), «А **на українській** можна?» («Теревені про Луцьк»; 28.04.2024), «...був проведений пізнавальний урок з історії України **по темі**: «Забутий цвіт нації: українські підприємці Яхненки, Семеренки, Харитонович, Терещенки...» («ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж ЛНТУ»»); 04.03.2024), «**По польській** вже краще говорять ніж **по українськи**» («Теревені про Луцьк»; 07.03.2024), «Ходила **по магазинах**, їх там немає» («Теревені про Луцьк»; 09.03.2024), «**По стану здоров'я** не підійшов» («Я люблю Любешів»; 28.03.2024), «Підкажіть контакти агенств, які організують похід **по парку**» («Теревені про Луцьк»; 16.05.2024), «Не можна говорити **по телефону** (,) коли за кермом» («Теревені про Луцьк»; 19.05.2024), «...це наші українські актори і **на нашій рідній мові** спілкуються» («Серіали на СТБ; 17.06.2024), «Крім того, ми часто переписувались та говорили **по телефону**, він розповідав мені про те, чим зайнятий і тому подібне» («Журнал «Людина»»); 19.07.2024), «**По різноманітним причинам** у людей виникають проблеми, які пов'язані з цілісністю труб» («Теревені про Луцьк»; 10.07.2024), «Підкажіть юриста **по кредитним справам** з власного досвіду» («Теревені про Луцьк»; 15.08.2024), «Як виглядає жінка, яка не п'є, не ходить **по магазинах** і не буває в перукарні?» («Ми знаємо»; 16.08.2024), «Друзі, **по технічним причинам** цей стрім перенесено на завтра» («Адвокатське Агентство «Пані в Законі»; 18.08.2024), «Продам диван деталі (,) **по телефону**» («Теревені про Луцьк»; 16.09.2024), «Питання **по фінансам**. Як на сьогодні з цим?» («Українці в Норвегії»; 17.09.2024), «Думала (,) напишу сюди уже **по приводу** успішної здачі» («Права без хабарів»; 23.09.2024), «Мнемодоріжки **по правилах** пожежної безпеки» («Сходинки»; 05.10.2024), «Звертатись **по телефону**...» («Теревені про Луцьк»; 16.10.2024), «...не виплатив зарплатню **по різним причинам!**» («Українці в Німеччині»; 17.10.2024), «ДЮСШ **приймає участь** в

чемпіонаті області по футболу у двох вікових категоріях» («Деражнянська ДЮСШ»; 17.10.2024).

- Неправильне сполучення іменника з числівником: «Шукають щоденно, але поки безрезультатно: на Волині майже **півтора місяця** розшукують 17-річну...» («Наш Луцьк»; 06.04.2024), «За **три з половиною дня** ми вже б самі все підготували» («Наш Луцьк»; 23.04.2024), «Треба було долити ще десь **півтори літри** води» («Рецепти з любов'ю»; 07.06.2024), «Вперше я зрозуміла, що моя дитина чує, через **півтора місяця** після підключення мовленнєвих процесорів» («Нове життя – новини Любешівщини»; 13.06.2024), «До опалювального сезону лишається близько **півтора місяця**, тож полтавці вже зараз починають запасатися дровами» («ІРТ ПОЛТАВА»; 06.09.2024), «Малюку було всього **півтори рочки**» («Журнал «Людина»»; 15.09.2024), «За **півтора місяця** роботи на калузькій автостанції не додалося ні інформаційних табло з розкладами рухів, ні накриттів від дощу, ні інших благ» («Інформатор Калуш»; 17.09.2024), «Невже за цих **півтори тижні** вони не могли прочистити дорогу хоч трохи?» («Журнал «Людина»»; 22.09.2024), «**Півтори літри** ожини, 800 г. цукру...» («Прості рецепти домашньої кухні»; 06.10.2024), «**Півтора місяця** тому голова Комітету ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики обурювався...» («ІТС.UA»; 27.10.2024).
- Помилки під час відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові: «Ніколи не забуду свою зустріч з одним із двох ,на той час, автоінспектором нашого району **Сергієм Андрійовичом**» («Теревені про Любешів»; 01.01.2024), «...линуть вітання до милої найкращої ласкавої донечки Вікторії **Вікторівної**» («Для вас музичне привітаннячко»; 16.02.2024), «Знайомі з Владиславом **Валерійовичом**?» («Сучасна сімейна стоматологія»; 14.03.2024), «Більше року він провів поруч з Іваном **Васильовичом**, фільмуючи його незвичне життя» («Історії»; 27.05.2024), «Лучани, хто має номер телефону до хірурга - стоматолога Асі **Михайлівної**» («Теревені про Луцьк»; 06.06.2024), «Можливо (,) хтось

мав досвід з дерматологом Павлом **Юрійовичом!** Можна почути ваші відгуки?» («Теревені про Луцьк»; 20.06.2024), «Можливо хтось має номер до дитячого стоматолога Ольги **Олександрівної**» («Теревені про Любешів»; 22.06.2024), «Підгайцям бракує Тетяни **Володимирівної**. Людина жила нашим містом» («Підслухано в Підгайцях»; 05.07.2024), «Заслуженим художником України , академіком Академії мистецтв України , Віктором **Миколайовичом**» («Сіль-Соль»; 21.08.2024), «Тож сьогодні помідорки для Петровича , так я любляче кажу чоловікові, і ще й від **Петрівної**, моєї мами» («Смачні рецепти»; 24.08.2024), «Слова і музика Клавдії **Петрівної**» («Відчуй серцем»; 06.09.2024), «Продовження історії з виявленням схем **КРАДІЖКИ** деревини на Прикарпатті, лісничим Васильом **Васильовичом**» («Forest Control»; 19.09.2024), «Чашка для **Петрівної**» («Територія твого стилю»; 25.09.2024), «Русланом **Миколайовичом** та інспектором сектору ювінальної поліції» («Наша гімназія»; 27.09.2024), «...з Сергієм **Степановичом** мали чудову можливість відвідати це унікальне місце» («Шкільна родина»; 30.09.2024), «Вишита сорочка моєї бабусі Марії **Андріївної** із села Адамівка» («Центр дослідження і відродження Волині»; 14.10.2024), «...Віталієм **Івановичом**, який згодився надати гуманітарну допомогу у вигляді медикаментів» («Новобузький ліцей √10»; 16.10.2024).

2.3. Лексичні помилки у дописах користувачів Facebook

Лексичні норми – це правила вживання слів у межах літературної мови, які забезпечують її точність, правильність і чистоту. Вони регулюють, які слова є допустимими для використання в літературному мовленні, а які – варваризми, запозичення, застарілі або діалектні форми, що не відповідають сучасним мовним стандартам. Лексичні норми спрямовані на уникнення мовленневих помилок, двозначностей, тавтологій, зайвих повторів у текстах, що є важливим для чіткого та однозначного сприйняття мовлення.

Однією з ключових цілей мовця є вибір слова відповідно до контексту, ситуації чи стилю спілкування. Сучасна українська мова має багатий лексичний фонд, але в різних стилях мовлення існують певні особливості. Наприклад, у діловому та науковому стилях не допускаємо використання просторічних або емоційно забарвлених слів, проте у художньому – такі слова можуть бути використаними для передачі настрої персонажів, створення потрібної атмосфери.

Лексичні норми передбачають уникання надмірності у вживанні слів, коли одне і те ж поняття повторюється кілька разів різними словами. Такі випадки є неправильними з точки зору лексичних норм, оскільки містять надлишкову інформацію, яка абсолютно не додає сенсу. Також не варто забувати про слова, що слугують уникненню повторів і одноманітності тексту. Лексичні норми передбачають використання синонімів – слів із близьким значенням, які допомагають урізноманітнити мовлення, зробити його яскравішим та багатшим [33]. В той час антоніми, навпаки, використовують для зіставлення та контрасту між явищами, об'єктами.

Сучасна українська мова активно розвивається, тож разом з цим і зростає кількість присутній у ній запозичень з інших норм. Лексичні норми регулюють, як і коли варто вживати такого типу слова. Зокрема, в науково-технічній галузі припустимими є англіцизми, латинізми, але в загальному мовленні їх слід використовувати більш обережно. Надмірне використання іншомовних слів може створювати непорозуміння. Як от замість українського слова «користуватися» часто можна почути запозичене слово «юзати». Таке вживання не є виправданим та доречним.

Відомо, що лексичні норми закріплені у словниках, зокрема в «Орфографічному словнику української мови» [62] та «Тлумачному словнику української мови» [63]. Вони надають офіційні рекомендації щодо правильного вживання слів, їх наголосів, граматичних форм та значень. Під час створення офіційних документів, наукових праць, інших важливих текстів лексичні норми

є орієнтиром для уникнення мовних помилок і забезпечення правильності, доречності вживання тих чи інших лексем.

Варто зазначити, що лексичні норми також зосереджені на боротьбі з канцеляризмами – надмірно офіційними або стандартизованими висловами, що часто призводять до одноманітності, сухості мовлення [30]. Наприклад, замість клішованого виразу «здійснювати заходи щодо покращення» можна вжити просте «покращувати», «впроваджувати зміни». Це зробить текст доступнішим і зрозумілішим.

Одну з найбільших груп лексичних помилок становлять сленгізми. Сленгові слова є характерними для розмовного стилю і використовуються в неформальному спілкуванні, часто для розмовного стилю і використовуються в неформальному спілкуванні, часто серед молоді або в окремих соціальних групах. Однак їх вживання в офіційному мовленні, наукових роботах, публічних виступах або інших формальних контекстах є відступом від лексичних норм літературної мови.

Протягом ХХ століття, а особливо в останні його десятиліття, спостерігається активний розвиток молодіжних соціальних діалектів у різних мовах, включно з українською. На межі ХХ і ХХІ ст. в українській мові поряд із «загальномолодіжним» сленгом почали виокремлювати певні типи, як-от комп'ютерний, будівничий тощо [64]. Такі «модні» слова можна наразі почути серед молоді в школі, громадських місцях, на вулиці. Тому може здаватися, що така лексика проникла вже у всі сфери нашого життя.

Порушення лексичних норм можуть призводити до різних видів мовних помилок. Вдалося виокремити найбільш поширені з них:

- вживання дієслова *зустрічатися* у значенні *'траплятися'* (з неістотами): *«На попередній роботі часто такі ситуації зустрічалися»* («Жарти українською»; 15.12.2023), *«Поки з цим не зустрінешся, то не поймеш»* («Жарти українською»; 15.12.2024), *«На цій сторінці ідентичний текст, але з іншими емоційними фото [він] зустрічається ще кілька разів»* («НотаЄнота»; 09.01.2024), *«З водяної рослинності*

поширені очерет звичайний, півники болотні, рогіз широколистий, глечики жовті, осока пухнаста, латаття біле, а взагалі на озері та прилеглий місцевості **зустрічається** близько 20-ти видів рідкісних рослин» («National Park «Prypiat-Stokhid»»; 02.04.2024), «Саме в професійних дизайнах найчастіше барбарис **зустрічається**» («DobroDar.ua»; 26.05.2024), «Найбільше (компактно!) воно **зустрічається** в Яворівському районі Львівської області – 84 носії і в Любешівському районі – 25 носіїв» («Життя Люб'язя»; 10.06.2024), «Знову в «географічному розриві» між Любешівським районом і Галичиною прізвище практично не **зустрічається**» («Життя Люб'язя»; 10.06.2024), «На жаль, через війну інсульт все частіше **зустрічається** у молодших людей» («12 канал»; 12.06.2024), «Багатобарвні орнаменти у вишивці рушників і одягу **зустрічаються** у всіх областях України» («Центр культури та дозвілля Любешівської селищної ради»; 12.06.2024), «Він більше властивий рушникам, але нерідко **зустрічається** і на вишиванках» («Центр культури та дозвілля Любешівської селищної ради»; 12.06.2024), «Сьогодні говоримо про екстрасистолію – найпоширеніший тип аритмії, який **зустрічається** навіть у повністю здорових людей» («ARTERIUM»; 04.07.2024), «Гіперікум - чудова рослина, яка все частіше **зустрічається** у весільній флористиці» («Теревені про Луцьк»; 15.07.2024), «Один із представників Червоної книги України, який часто **зустрічається** на території парку» («National Park «Prypiat-Stokhid»»; 06.08.2024), «З іншого боку, скільки разів тема «сильної особистості, навіть сильнішої за сусіпільство» **зустрічається** в книгах Айн Ренд, можете порахувати самі» («Світ Книг. Український клуб»; 13.08.2024), «Можливо, тому саме отруювання так часто **зустрічається** в її детективах» («Yakabo»; 16.08.2024), «...а це не часто **зустрічається** в укрсучліт, аж набридло читати про проблемних бідосей, яких читачам намагаються втирати як норму» («Книжковий острів»; 04.09.2024), «**Зустрічається** арахідонова кислота тільки в салі

та ніде більше» («Жарти українською»; 07.09. 2024), «Така природна okazія все частіше зустрічається в наших краях» («Нове життя – новини Любешівщини»; 15.09.2024), «6-річна Віка народилася із захворюванням, яке зустрічається лише у 3% людей» («BBC News Ukrainian»; 28.09.2024), «Перша літописна згадка Меджибожжя (тоді - Межибожжя) зустрічається в Іпатівському Літописі під 1146 р.» («Мандруй Україною»; 16.10.2024);

- вживання прикметників *вірний*, *невірний* та прислівників *вірно*, *невірно* у значенні ‘правильний’, ‘неправильний’, ‘правильно’, ‘неправильно’: «Просто в тему, ти на **вірному** шляху, до зустрічі» («Теревені про Луцьк»; 14.12.2023), «Абсолютно **вірно**. Якби без матюків, то було б чудово» («Vivat»; 28.12.2024), «Артист зазначив, що його **невірно** зрозуміли» («Гламур ТСН»; 07.01.2024), «А в вас теж вага **невірно** показує після свят» («Жарти українською»; 16.01.2024), «Все **вірно**, згадали їх і ті, хто не **дивиця**..» («Гламур ТСН»; 21.01.2024), «**Вірно**. Бо кругом жіночий одяг, яким як завжди немає що одягнути» («Жарти українською»; 22.01.2024), «**Невірно!** Чим раніше і точніше поставлено діагноз порушення слуху і підібрано СА, тим вища ефективність слухопротезування» («ІРЦ Любешівської селищної ради»; 02.02.2024), «Кажуть, обличчя, як і очі — дзеркало душі. Проте чи **вірно** це?» («Ти як?»; 11.03.2024), «Вам **вірно** написали, що треба іти до адміністрації» («Наш Луцьк»; 16.04.2024), «Все **вірно**. Правильно зробили, бо якщо він **ідентує** себе «вони» (,) то однієї нагороди мало, треба, як мінімум 2, а розраховано на 1» («Гламур ТСН»; 22.05.2024), «Родина родом з Цумані, якщо я **вірно** зрозумів» («Теревені про Луцьк»; 03.06.2024), «Бракує слів, щоб **вірно** розказати, як щиро ми закохані у Львів» («Зі Львова з любов'ю»; 18.07.2024), «Нарцисизм часто трактують **невірно**» («BBC News Ukrainian»; 20.07.2024), «Все **вірно**, зло виходить» («Коти масового ураження»; 16.09.2024), «Фітінг (,) мабуть (,) **невірно** підібраний, просто вставлений» («Косяки та гарні

роботи сантехніків»; 21.09.2024), «У 30% випадків **невірно** вказано дані на суму» («delo.ua»; 09.10.2024), «**Невірно** підібраний препарат» («Медичний центр «Твій лікар»; 17.10.2024), «Все **вірно!** І вибачатись не потрібно» («Корінні кияни»; 18.10.2024), «Чи **вірно** говорити «домонгольська доба» та як назвати державні утворення і час після 1240 року...» («Національний художній музей України / National Art Museum of Ukraine»; 18.10.2024), «Серед всіх, хто відповість **вірно** - ми розіграємо плед...» («EXIST.UA - автотовари та сервіси»; 19.10.2024), «Облік відбувається **невірно** – техкарта розроблена на основі певної партії продуктів» («Кулінарний центр МХП»; 19.10.2024), Продавець-флорист» («Теревені про Луцьк»; 09.01.2024), «**Вільні вакансії** у громаді» («Нове життя - новини Любешівщини; 11.01.2024), «**Вільна вакансія** на цю посаду є у селищі Любешів» («Нове життя – новини Любешівщини»; 07.03.2024), «В Липинському закладі дошкільної освіти **вільна вакансія** кухаря та підсобного робітника» («Теревені про Луцьк»; 28.05.2024), «**Вільна вакансія:** лаборант у виробничу лабораторію» (Теревені про Луцьк»; 22.06.2024), «**ВІЛЬНА ВАКАНСІЯ.** Робота 2/2. Продавець у магазин європейських товарів» («Теревені про Луцьк»; 04.07.2024), «**Вільна вакансія МАСАЖИСТА**» («Теревені про Луцьк»; 05.08.2024), «**Вільна вакансія.** Шукаю на роботу дівчину (жінку)» («Барахолка м. Здолбунів»; 17.10.2024);

- вживання на рахунок в значенні 'щодо': «Інтернет не працює, а на рахунок зв'язку, то не знаю» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Я нічого не чула на рахунок цього» («Теревені про Луцьк»; 02.01.2024), «Прочитайте уважно, будь ласка, у кого ще є сумніви на рахунок поляків» («Теревені про Луцьк»; 27.02.2024), «А як на рахунок холостяків? Вони також потребують підтримки» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «А на рахунок запаху згадую, як у батьків пахло у хліві» («Букви»; 03.04.2024), «Цікавить таке питання, чи є ще такий безладдесь у нашій області як в нашому містечку, я на рахунок ТЦК?»

(«Теревені про Луцьк»; 17.04.2024), «**На рахунок** розміру дам відповідь коли знайду метр» («Теревені про Луцьк»; 14.05.2024), «**На рахунок транспорту (,) то в нас є Артурчик**» («Теревені про Луцьк»; 12.06.2024), «**На рахунок цього вже були якісь офіційні коментарі?**» («Гламур ТСН»; 09.07.2024), «Ну і як варіант (,) може (,) в когось є якісь раціональні ідеї **на цей рахунок**, я думаю одnogрупники будуть вам вдячні за ідеї!» («Щаслива корова»; 16.07.2024), «**На рахунок цього можна говорити довго, а от толку...**» («Теревені про Луцьк»; 11.08.2024), «Книжка гарна, **на рахунок оформлення немає нарікань**» («Про книги. Що прочитати?»; 26.09.2024), «Отож, шановні, яка Ваша думка **на рахунок цього?**» («Грибники Львівщини»; 17.10.2024), «А як **на рахунок меду?**» («Кулінарне мистецтво»; 20.10.2024);

- помилкове вживання словосполучення **приймати участь** замість 'брати участь': «**Це ви ще не приймали участь** в олімпіаді... в 45 років» («Елітна»; 15.12.2023), «Діти з захопленням **приймали участь** у перегляді книги Джен Фернлі «Червона одежина для маленької пташини»» («Бібліотека для дітей Любешівської селищної ради»; 05.01.2024), «Подяка, хто **приймав участь** в прилаштуванні цуциків, репостях» («Теревені про Луцьк»; 07.01.2024), «Участь в спортивних змаганнях **приймали команди сіл...**» («Район. Локачі»; 28.02.2024), «Дякуємо організаторам за можливість **приймати участь** в заході!» («ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж ЛНТУ»»; 04.03.2024), «...решта представників мультидисциплінарної команди **приймали участь онлайн**» («Волинська обласна дитяча клінічна лікарня»; 04.03.2024), «Участь **приймати** в лотереї можна по декілька разів, адже чим більше у вас буде номерів (,) тим більше шансів на перемогу» («Теревені про Луцьк»; 06.03.2024), «Список шашкових гуртків (відділень, клубів, тощо), які **приймали участь** у першому етапі Дитячої Шашкової Ліги» («Дитяча Шашкова Ліга»; 02.04.2024), «Найпопулярніша серед них — це, мабуть, **приймати участь**» («На всі двісті»; 09.04.2024),

«Зверніть увагу на завдання. 56% тих, хто **приймав участь** у тестуванні, обрали неправильну відповідь» («Математичка»; 06.05.2024), «...ви **приймали** безпосередню **участь** у звільненні невеличкого (,) але важливого клаттика нашої землі» («Теревені про Луцьк»; 14.06.2024), «Сьогодні вранці військовослужбовців, що **приймали участь** в АТО...» («Теревені про Луцьк»; 21.06.2024), «Дуже просимо **приймати участь** в наших розіграшах» («Теревені про Луцьк»; 31.07.2024), «Діти активно **приймали участь** у всіх розвагах та конкурсах, які бібліотекарі приготували, щоб провести час активно» («Бібліотека для дітей Любешівської селищної ради»; 23.08.2024), «Сьогодні ми **приймали участь** в спортивно-патріотичних змаганнях серед працівників закладів освіти» («Садок Пролісок»; 28.09.2024), «Наші учні та учениці початкової школи 1 жовтня розпочинають **приймати участь** у рейтингово-підприємницькій грі» («Приватна дитиноцентрована школа ХАБ Скул»; 30.09.2024), «Взаємодія, розподіл відповідальностей та обов'язків дають можливість навчитися планувати та **приймати участь** у рішеннях» («Твереза спільнота «Крепость»»; 04.10.2024), «Ми **приймали участь** у благодійності та допомагали, але не акцентували на цьому уваги» («Вікна Steko»; 17.10.2024), «Дякуємо всім (,) хто прийшов та **приймав участь**» («ГО «Разом до Справи»; 20.10.2024), «Будемо продовжувати вивчати англійську, проводити час з психологом та грати, їздити на екскурсії та **приймати участь** в майстер-класах» («Армія Спасіння «Київський Маяк»»; 21.10.2024), «А ось і список наших фіалкових фей, котрі будуть **приймати участь** у виставці» («Студія Фіалки»; 22.10.2024), «Нас питали - ми зробили: додали опцію в реєстрацію для тих хто хоче просто погуляти, і не **приймати участь** в перегонах» («КІПШ»; 22.10.2024);

- вживання відносини, відношення в значенні 'стосунки', 'ставлення', 'стосунок', 'взаємини': «У них погіршились **відносини** (,) і це

видно» («Гламур ТСН»; 27.12.2023), «А коли вона сама себе не **цінить**, то і **відношення** до неї таке» («Жарти українською»; 15.12.2024), «Адже приємні слова здатні підвищити самооцінку, зробити людину щасливішою та прибрати емоційну напругу у **відносинах**» («Заклад загальної середньої освіти «В'язівненська гімназія»»; 01.03.2024), «Великодній кошик не має ніякого **відношення** до християнських традицій» («Наш Луцьк»; 26.04.2024), «Яке **відношення** до співу має вага не зрозуміло!...» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Чому ці люди не хочуть бути толерантними по **відношенню** до глядачів?!» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «І до Святої Русі вони мають таке ж **відношення**, як хрін до масла» («Книжковий острів»; 23.05.2024), «Тож я раджу цей "легкий" трилер з акцентом на сімейні **відносини**» («Про Книги. Що прочитати?»; 29.05.2024), «Заведеш нові дружні **відносини** з людьми, які покажуть тобі, наскільки міцна та змістовна може бути дружба» («Затишок»; 12.06.2024), «Це музична сповідь, яка нагадує нам про важливість спілкування, щирості та відвертості у **відносинах**» («Музика без меж»; 12.06.2024), «Головні герої книжки — харківські музиканти, яких ще за часів навчання в консерваторії зв'язали **відносини**, набагато більш глибокі, ніж дружба» («Про Книги. Що прочитати?»; 13.06.2024), «Звісно (,) хтось може сказати, що це «колишній» сценарист, але вам не здається дивним, що всі (,) хто має **відношення** до «Кварталу 95» (,) з легкістю виїждять за кордон» («Останній Bastion»; 07.07.2024), «Усі міфи про те (,) що є штучне створення черг чи якесь **не** лояльне **відношення** до людей розлетілись вщент» («Теревені про Луцьк»; 10.07.2024), «Боротися потрібно з собою, з своїм егоїзмом, своїми емоціями, поведінкою, **відношенням**» («Затишок»; 17.07.2024), «Про причину розставання, **відносини** з дітьми та спілкування з колишнім – дивіться у сюжеті «Ближче до зірок»» («Телеканал ТЕТ»; 18.07.2024), «...навчитесь ефективно комунікувати і будувати **відносини** на основі знань про типи особистості» («ВОНА хаб. Луцьк»; 19.08.2024),

«Мишоловка - це ваші проблеми, вона не має ніякого **відношення** до нас!» («Шедеври кулінарії»; 28.08.2024), «Це Саймон - давній друг дівчат, з яким має **відносини Ейлін**» («Про Книги. Що прочитати?»; 05.09.2024), «В нашому медичному центрі на прийомі ви зможете побудувати ідеальні **відносини** із лікарем» («Медичний центр Гармонія»; 06.09.2024), «Людина, яка не бореться за вас, за ваші **відносини**, просто чекає коли ви підете самі!» («Жарти українською»; 09.09.2024), «Заведеш нові дружні **відносини** з людьми, які покажуть тобі, наскільки міцна та змістовна може бути дружба» («Цитати»; 13.09.2024), «У мене таке часто було, тому сьогодні я звернулась до продавців, так як апарат має **відношення** до магазину» («Теревені про Луцьк»; 21.09. 2024), «Поведінка моя змінюється з їхнім **відношенням** до мене» («Земна краса»; 27.09.2024), «І як правило, до вас це не має ніякого **відношення**» («Історії для натхнення»; 01.10.2024), «Що треба знати жінкам та дівчатам, чий чоловіки пішли служити у ЗСУ, або ж тим, хто хоче розпочати **відносини** з військовими» («Конкурент – новини Луцьк та Волині»; 01.10.2024), «Доброго вечора, шукаю психолога для вирішення проблем у **відносинах** з сином підлітком (,) йому 14 років» («Теревені про Луцьк»; 04.10.2024), «Найголовніше у **відносинах** між чоловіком та жінкою – це відчувати турботу, увагу, впевненість у самому партнері» («Любов окрилює»; 09.10.2024), «На кого зі знаків Зодіаку чекає криза у **відносинах?**» («Гороскопи на Meta.ua»; 14.10.2024), «Навіть якщо ви у стабільних **відносинах**, ви не можете бути впевнені, що поряд саме ваш супутник життя» («Історії для натхнення»; 23.10.2024), «Як вона буде себе почувати в таких **відносинах?**» («Ківі»; 24.10.2024);

- вживання на протязі в часовому значенні замість 'протягом': «Разова акція. Якщо хоча б **на протязі** року так будуть відвідувати храм...» («Теревені про Луцьк»; 14.01.2024), «І всі пообіцяли, як завжди, що **на протязі** року ситуація зміниться» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «У заплавах річок Прип'яті та Стоходу була відмічена

міграція брижача (турухтана) близько 1.5 тис особин **на протязі** світлового дня» («National Park «Prypiat-Stokhid»; 20.03.2024), «**На протязі** місяця мені відповідали, що шукають» («Meest Shopping Ukraine»; 22.04.2024), «**На протязі** 3- х. - 4-х років по вул.Грушевського, о 17-18 год. молодики на мотоциклах з шаленим звуком та на великій швидкості влаштовують гонки» («Район . Ковель»; 06.05.2024), «Шукаю вчителя англійської, щоб позаймався **напротязі** літа з 10-ти річним учнем» («Теревені про Луцьк»; 28.05.2024), «**На протязі** практики під керівництвом викладача здобувачі освіти опанували види комп'ютерних технологій та їх застосування» («ВСП «Любешівський технічний фаховий коледж ЛНТУ»; 09.06.2024), «На неділю (**напротязі** дня) ? Чи суботу (вечір)?» («Теревені про Луцьк»; 03.07.2024), «Усі кімнати **на протязі** дня світлі» («Теревені про Луцьк» 27.07.2024), «Я вже просто не маю сил, **на протязі** двох років, з дня на день просити» («Теревені про Луцьк»; 06.08.2024), «Запах тримається **на протязі** дня» («Барахолка Любешів»; 12.08.2024), «**На протязі** 3-х місяців адміністратор вперто видаляє мої дописи» («Теревені про Луцьк»; 19.08.2024), «**На протязі** багатьох років наша гімназія співпрацює з національним природним парком «Прип'ять-Стохід»» («Погулянківська школа – Школа Радості»; 13.09.2024), «Важливо займатися розвитком моторики з раннього дитинства і продовжувати це робити **на протязі** всього дитинства» («ІРЦ Любешівської селищної ради»; 17.09.2024), «Не можу не погодитися з таким твердженням, бо неодноразово переконуюсь, що кожна людина несе свою місію **на протязі** усього свого життя» («Теревені про Луцьк»; 03.10.2024), «Вже **на протязі** тривалого часу в реєстратуру» («Бориспіль для всіх»; 11.10.2024), «**На протязі** минулого тижня в нашому навчальному закладі була проведена бібліотекарем та психологом змістовна бесіда серед здобувачів освіти на тему «Квадробери»» («Фастівський центр професійно-технічної освіти»; 21.10.2024), «**На протязі** цього тижня в нашій школі учнівською радою

самоврядування та президентом УРС...» («Школа I-III ступенів №132 міста Києва»; 26.10.2024);

- зайве вживання іншомовних слів: «Нагадуємо поради, як користуватися пляшкою та інший добірний **крінж**» («Телебачення Торонто»; 19.01.2024), «Який **крінж** Вам дарували на День Святого Валентина?» («Жарти українською»; 06.02.2024), «**Треш** на болотах! Покатушки на санках, яких ви ще не бачили» (Ранок у Великому Місті»; 08.02.2024), «Хто ваш **краиш** з серіалу «Баффі – винищувачка вампірів?»» («Телеканал ТЕТ»; 07.03.2024), «Дуже часто зустрічаю цього «**піга**» (від англ. pig - «свиня»)» («Букви»; 03.04.2024), «**Хейт** у ЗМІ забирає роки життя не згірше за неволю» («Діалог. ГУТ»; 19.05.2024), «Лаконічність дизайнів вважається **мейнстрімом**, але для нас зараз це відчуття сьогодення» («SKIMHATE»; 21.05.2024), «Хто твій **краиш**? Дивіться улюблений детектив «К.О.Д.» на нашому YouTube-каналі!» («Серіали на СТБ»; 23.05.2024), «Ми не підготували довгий **спіч** і не будемо згадувати всіх наших родичів» («Kyivstar»; 26.06.2024), «Запрошуємо вас привітатися через портал, який утворює **конект** між Гостями київського та львівського супермаркетів» («Сільпо»; 05.07.2024), «Тож коли мій Ощад отримує **фідбек** щодо вдосконалення процесів чи продуктів, ми одразу починаємо думати, як це втілити в реальність» («Ощадбанк»; 28.08.2024), «В останній день літа ми знайшли світлини, які підтверджують, що наші менеджери тестували море ще до того, як це стало **мейнстрімом**» («Полечу Куди Хочу»; 31.08.2024), «А в тебе є **краиш**?» («Апетитна»; 03.09.2024), «Емоційний **спіч** від баскетболіста після перемоги України над естонською командою» («Я люблю Любешів»; 07.09.2024), «Через що на маленьких блогерів йде **хейт** та як їхні батьки з ним борються?» («1+1»; 07.09.2024), «Зловити **конект** з дитиною та зробити заняття корисним і результативним – саме так працюють наші спеціалісти» («Міжнародний центр реабілітації та нейрофізіології»; 10.09.2024), «Ох і багато ж **крінжових** спроб бізнесу зробити свої

локації «доступними»» («Доступно. UA»; 18.09.2024), «Мені не вистачає часу **постити** десятки» («Теревені про Луцьк»; 23.09.2024), «...стало чимось більшим, ніж комедією – воно принесло новий спосіб життя в **мейнстрим**» («BBC News Ukrainian»; 25.09.2024), «Крім того, ви можете **забукати** дзвінок із нашими 1991 Ventures стосовно ваших **стартапів**» («1991 Accelerator»; 25.09.2024), «Ви ж теж думаєте, що ця сцена у фільмі - **кріжновий крінж**» («Феміністична майстерня»; 02.10.2024), «Задовго до того, як це стало **мейнстрімом**» («У Таращі люди кращі»; 04.10.2024), «**Спіч** Мудрика за посиланням у першому коментарі» («Спорт України»; 12.10.2024), «Коли ти **запушив** свій код у прод і тебе починають **пінгувати** в робочому чаті» («2IP.ua»; 16.10.2024), «Джерела підтверджують інформацію, але поки не поспішаємо та чекаємо на 100% **пруфи**» («5 канал»; 17.10.2024), «**АРТ - РЕТРИТ** - що став чудовою можливістю об'єднати творчих людей, перезавантажитись на свіжому повітрі та провести час з користю в колі однодумців» («Молодіжний простір **Вайб**»; 20.10.2024), «21 жовтня — Інформаційний **спіч** «Як читати між рядків?»» («Житомирська обласна бібліотека для дітей та юнацтва»; 21.10.2024), «Встигніть **забукати** свій найкращий номер у центрі Львова» («Cities Gallery apart-hotel»; 22.10.2024), «Демонтовано ще один **крінж**» («Деколонізація. Україна»; 24.10.2024), «Вінгер «Челсі» видав мотиваційний **спіч**» («Прем'єр Ліга України Group»; 27.10.2024), «Коротше такий собі прогон перед смертю. **Крінж?** Згодні!» («Ранок у Великому Місті»; 28.10.2024), «Збираємо лук в Arber для пропозиції або навіть для весілля, якщо ви вирішили не чекати» («Lavina Mall»; 28.10.2024), «**Вайб** нашого осіннього Рівного» («Твоє Рівне»; 28.10.2024), «**Краш** сезону — круасан з капустою» («Завертайло»; 28.10.2024);

- помилкові фразеологізми: «Там можна знайти і перший в Україні музей **під відкритим небом**, і музеї української та трипільської культури» («ШоТам?»; 21.01.2024), «Кінотеатр **під відкритим небом** в

Єгипті...» («Жарти українською»; 24.01.2024), «Ходити в магазин **на голодний шлунок** – погана прикмета» («Жарти українською»; 30.01.2024), «Справжній українець ніколи не вийде з дому **на голодний шлунок**» («Наш Луцьк»; 10.02.2024), «...червонокнижні квіти розміщені поміж історичних хат XIX-початку XX століття у Колочавському музеї **під відкритим небом**» («УКРІНФОРМ»; 15.03.2024), «**На голодний шлунок** прочухана окупантам не дають» («Уніан»; 24.04.2024), «Як тільки побачила цю картинку, перше, що **прийшло в голову...**» («Жарти українською»; 28.05.2024), «...ресторан **під відкритим небом**, бесідки під замовлення для індивідуального відпочинку та барбекю на фоні лаванди» («Волинська Голландія»; 15.06.2024), «Легкі та повітряні сукні ідеально підходять для прогулянок уздовж моря та вечірок **під відкритим небом**» («Gerur»; 17.06.2024), «Як їй взагалі це **в голову прийшло?**» («Пошепки»; 10.07.2024), «Село Сваловичі – музей **під відкритим небом!**» («National Park «Prypiat-Stokhid»»; 14.08.2024), «У серці Києва ми створюємо простір для всіх любителів літератури, де можна насолодитися читанням **під відкритим небом**, відвідати майстер-класи від відомих авторів та поринути у світ книг» («ВДНГ»; 08.09.2024), «Чи знаєте ви про користь вживання часнику **на голодний шлунок?**» («Порад скарбничка»; 11.09.2024), «Я зі свахою в дуже добрих стосунках і не розумію, як взагалі Олені таке **прийшло в голову**» («Пошепки»; 14.09.2024), «...бо не спить на **голодний шлунок**» («Дружні посиденьки»; 26.09.2024), «І ось що **прийшло** комусь **в голову**» («Вечірній Львів»; 27.09.2024), «Почитайте книгу **під відкритим небом**» («ПроКниги. Що прочитати?»; 26.09.2024), «Ранкова кава **на голодний шлунок**: дієтологи про те, як не нашкодити собі» («Одеське життя»; 03.10.2024), «Криворівня – село-музей **під відкритим небом**» («Я люблю Карпати»; 08.10.2024), «...письменник, якого не можна читати **на голодний шлунок**» («Харківський ЛітМузей»; 15.10.2024), «Чому пити каву вранці **на голодний шлунок** – це погана ідея?» («Євроклініка»;

22.10.2024), «...на голодний шлунок то аргументація слабенька» («Тут смакові рецептори шаленіють»); 23.10.2024), «Як їм таке в голову прийшло?» («Українська газета; 29.10.2024).

2.4. Пунктуаційні помилки у дописах користувачів Facebook

Пунктуація є невід’ємною частиною писемної комунікації, яка забезпечує точність, зрозумілість та виразність письмового мовлення. В українській мові пунктуаційні норми відіграють особливу роль, оскільки вони не лише регулюють граматичну структуру речень, але й відображають національні особливості мислення та мовлення. Розуміння та правильне застосування пунктуаційних правил є ключовим для формування грамотного письма, що особливо актуально в академічному та професійному середовищі.

Слово «пунктуація» має своє походження від латинського терміна «punctum», який перекладається як «крапка». Цей термін вживається у двох основних значеннях: 1) як набір для розстановки розділових знаків; 2) як самі розділові знаки. Загальновизнано, що розділові знаки служать для структурного поділу письмового тексту. Вони є складовою частиною графічної системи мови, головна функція якої полягає в полегшенні сприйняття та розуміння написаного матеріалу. При широкому розумінні пунктуації до неї включають всю систему розділових знаків, що дозволяє говорити про її цілісність і завершеність. Таким чином, пунктуація охоплює всі графічні елементи, які використовують для членування тексту: абзаци, пробіли між словами, крапки, коми, тире, лапки, використання великих літер, крапки з комою, багатокрапки, двокрапки, знаки оклику, знаки питання тощо.

Пунктуація в українській мові, як і в інших європейських мовах, сформувалася під впливом латинської, церковнослов’янської традицій. У період становлення української літературної мови в XVI-XVII століттях пунктуація була малорозвиненою та несистематизованою. Лише в XIX столітті, з розвитком національної літератури та появою перших граматик, почалося впорядкування пунктуаційних норм.

Важливий внесок у розвиток пунктуації зробили мовознавці: Олександр Потебня, Борис Грінченко, Агатангел Кримський. У радянський період пунктуаційні норми були уніфіковані та кодифіковані в офіційних правописах, остання редакція яких була затверджена в 2019 році.

Під час осмислення попередніх досягнення української пунктуації та аналізу етапів її еволюції природно виникає питання щодо її сучасного стану. Очевидно, що пунктуація була предметом інтересу багатьох поколінь мовознавців, і в минулі роки були закладені міцні основи цієї науки. Передусім це стосується сформованої та стабілізованої системи правил вживання розділових знаків, а також теоретичних засад і узагальнень, на які спиратимуться майбутні покоління дослідників мови. Тому можна з упевненістю стверджувати, що українська пунктуація як окрема галузь лінгвістики має свою історію, власний науковий апарат, перспективи розвитку.

Наразі мовознавці дедалі частіше доходять думки, що пунктуацію варто розглядати у трьох аспектах:

А) Система графічних позаалфавітних знаків, основною метою яких є графічна організація та структуризація письмого тексту.

Б) Історично сформована система правил, тобто кодифіковані норми пунктуаційного оформлення письмового тексту.

В) Розділ мовознавства, який досліджує закономірності використання розділових знаків, їхні функції та особливості пунктуації як цілісної системи [27, с. 534 — 535].

Основні пунктуаційні знаки та їх вживання:

- крапка (.) використовується для позначення кінця розповідного або спонукального речення. Вона також застосовується після абревіатур та скорочень;

- кома (,) є одним з найбільш уживаних пунктуаційних знаків і має багатогранне застосування (розділення однорідних членів речення, виділення звертань, вставних слів та конструкцій, уточнюючих слів, вигуків, стверджуючих часток, порівняльних зворотів, відокремлення підрядних речень;

- знак питання використовують в кінці питальних речень (?);
- знак оклику (!) ставлять після окличних речень або для вираження емоцій;
- двокрапка (:) використовується для введення переліку або цитати, у безсполучникових складних реченнях з різнотипними частинами, якщо друга частина розкриває загальний зміст першої або пояснює окрему її частину;
- крапка з комою (;) служить для розділення складних синтаксичних конструкцій або великих переліків, вживається між поширеними членами речення та в кінці рубрик;
- три крапки (...) вживають, коли думка, що висловлювалася в реченні, не є закінченою, для передачі схвильованого, емоційного мовлення за допомогою обірваних речень, на місці розмовних пауз, коли мовець хоче приховати свою думку, не розкриваючи її повністю, при використанні цитат, якщо вони беруться не з початку речення або якщо розірвані на кілька частин;
- тире (–) має кілька функцій: відокремлення частин речення, позначення діапазону, відсутність чогось;
- дужки (()) використовують для вставних зауважень або пояснень;
- лапки («») застосовують для виділення цитат, назв творів, умовних виразів.

Правильне застосування пунктуації сприяє чіткому вираженню думок та запобігає двозначності. Особливо це важливо в наукових текстах, де точність формулювань має критичне значення. Наприклад:

- «Битися (,) не можна відступити»,
- «Битися не можна (,) відступити» [5].

Отже, пунктуаційні норми української мови є складною системою правил, що забезпечує структурну та семантичну чіткість письмового мовлення. Глибоке розуміння цих норм є необхідним для грамотного письма та ефективної комунікації. Постійне оновлення та вдосконалення правопису вимагає від мовців бути уважними до змін та прагнути до їх правильного застосування в практиці.

Вдалося виокремити найпоширеніші пунктуаційні помилки, що траплялися в дописах користувачів соціальної мережі Facebook:

- Відсутність розділових знаків між однорідними членами речення: «... а вода (,) а світ (?)» («Рецепти від бабусі»; 15.12.2023), «Дуже хороша і поштарка (,) і людина» («Нове життя – новини Любешівщини»; 10.01.2024), «У мене немає ні гномів (,) ні рибок» («Діти в місті. Львів»; 11.01.2024), «...будеш знати чи смачно (,) чи несмачно» («Прості рецепти з Юлією»; 11.01.2024), «Насправді і горілка (,) і сало шкідливі, особливо у поєднанні» («Життя у позитиві»; 11.01.2024), «**Не має** ні в країні, ні в області (,) ні в районі. Всі піклуються про свої кишені» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «... а **вин** назбирав грошей (,) погуляв в **домінікано**, а **теперь** по Луцьку гуляє...» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «Не допоможе. Ні **перекорбуватися** (,) ні **перевзутися**» («Наш Луцьк»; 03.04.2024), «... важливіші (,) ніж трактористи (,) комбайнери (,) водії (,) електрики...» («NV Life»; 03.04.2024), «І сюжет (,) і гра акторів (,) і інтрига (—) все тут є і на найвищому рівні!» («Netflix»; 03.04.2024), «У мене вже все зійшло (:) і буряк (,) і морква (,) і редиска (,) і салати» («Доброта»; 03.04.2024), «Пишаюсь (,) вітаю (,) дякую!» («Суспільне спорт»; 03.04.2024), «Хлопець і спортом займається (,) і гроші заробляє» («Великий Київ»; 03.04.2024), «Щось Луцьку не везе. То Тимошук (,) то Монатік» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «Ні одного хіта (,) ні одної пісні, яка **малаб** якийсь зміст» («Жіночий портал ХОЧУ»; 31.05.2024), «Українська бездара: ні голосу (,) ні слуху» («NV Life»; 17.06.2024), «Пішли і **катерина** (,) і чоловік в гузно!» («Гламур ТСН»; 23.06.2024), «І себе похвалила (,) і **валеру** відшила» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «20 000 (—) це захмарна сума і для пенсіонерів (,) і для жителів сіл та невеличких містечок» («Money24»; 14.08.2024).
- Пропуск коми перед підрядними та сурядними сполучниками: «Тож вже відомо (,) що це хакерська атака, думаю (,) Київстар сам від цього не в захваті» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Інтернет же працює (,) а

щодо іншого не знаю» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Хто уважно читає інструкцію (,) для того таємниць немає» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Я здивований (,) що хтось цього не знає» («Улюблена»; 15.12.2023), «А коли вона сама себе не цінить (,) то і відношення до неї таке» («Жарти українською»; 15.12.2023), «...хто брав шлюб в церкві, той знає (,) про що я, а все решта (-) забобони, які придумані людьми» («Актуально UA»; 15.12.2023), «... якщо я **начну** купляти свіжі огірки і помідори (,) то **далше** мені буде дурно...» («Рецепти від бабусі»; 15.12.2023), «...а тут така можливість (,) **що би** ніхто не відволікав» («Елітна»; 16.12.2023), «Тут хоч би вони в школу вийшли (,) бо **на онлайні** діти вже 2 рік» («Ukr.life»; 16.12.2023), «Можна (,) якщо це **взаємно**...» («Елітна»; 16.12.2023), «... лише такі слова може писати мамин син (,) яким керує мама» («Елітна»; 16.12.2023), «Маю троє (,) але ми не отримували» («Теревені про Любешів»; 21.12.2023), «Якщо будете писати правду (,) а не замовчувати (,) то Вас підтримає народ» («Теревені про Любешів»; 21.12.2023), «Щоб додати поради (,) потрібно попрацювати вчителем» («Теревені про Луцьк»; 28.12.2023), «У першу чергу на передову тих (,) що **неможуть** наїстися грішми і тих (,) що позабирали допомоги від **дітей сиріт**, того ніхто не бачить, а снайперів (,) то скоро побачили» («Теревені про Любешів»; 28.12.2023), «...телефон був подарунком тата (,) який на війні...» («Теревені про Луцьк»; 11.01.2024), «Мрійте обережно (,) бо мрії **здійснююця**» («Дніпро»; 11.01.2024), «Ви ще побийте актрису (,) що грає Мелашку!» («Серіали на СТБ»; 11.01.2024), «Це образ (,) який створили автори цього фільму» («Серіали на СТБ»; 11.01.2024), «Ви спробуйте заплющити очі, послухати (,) і увесь сум кудись відлетить» («Netflix. Україна»; 11.01.2024), «...немає тієї людини (,) яка дійсно піклувалася б за свій народ» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Маршрутки нема (,) бо нема відповідальних на своєму місці (,) щоб подбали про інтереси села» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Не всі пам'ятають (,) але **де хто**

розуміє» («Yakaboo»; 17.01.2024), «Не виходь заміж ніколи, вчися (,) коли тебе **неповажають**» («Жарти українською»; 17.01.2024), «... хто встиг (,) той забрав, треба прибрати просто...» («Теревені про Любешів»; 18.01.2024), «Цінні ті моменти (,) де **по справжньому** щаслива» («Любов назавжди»; 18.01.2024), «Головне запропонувать (,) а вибір за тобою...» («Життя у позитиві»; 19.01.2024), «Подякуйте (,) **що хочь** вішають» («Жарти українською»; 22.01.2024), «Вони завезуть нашим хлопцям (,) бо ті купляють по 200 гривень за пляшку мінералки» («Теревені про Луцьк»; 31.01.2024), «... вже ясно (,) чим наповнене її серце і душа» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «... як українська Богема низько впала (,) і які моральні норми панують в українському суспільстві» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Вважаю (,) що зрада – це 100% провина того (,) хто зраджує» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «**Нерозумію** (,) для чого своє особисте життя виносити на люди, а потім **щей** каже (,) що їй не подобається (,) що її **впізнають**» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Ви не подумали (,) що в них уже є плани» («Українці сьогодні»; 03.04.2024), «Це пташина любов (,) яка дуже рідко є між людьми (,) бо люди шукають тільки вигоду» («Тим часом Україна»; 03.04.2024), «Все чекаю (,) коли стане цікаво» («Netflix»; 03.04.2024), «Сію (,) коли земля прогріється» («Доброта»; 03.04.2024), «...не розумію (,) яким критерієм відбору ви керуетесь (,) але явно не інтересами читачів» («Yakaboo»; 03.04.2024), «Я думаю (,) що вона і **донатить** для захисників» («Наш Луцьк»; 16.04.2024), «Я думала (,) що я одна така» («Елітна»; 16.04.2024), «Не стукати в двері (,) якщо для вас їх **закрили**» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Не потрібно тягнутися до людей (,) які не тягнуться до вас» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Кожна помилка – то урок (,) і у кожної людини він свій» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Я не знаю (,) де вони працювали (,) але в той час не в кожному селі була школа» («Гламур ТСН»; 18.04.2024), «Хочу (,) але немає грошей» («Content Writer»; 22.04.2024), «Радію (,) що у нас є талановиті та старанні до навчання діти» («12 канал»; 22.04.2024),

«Буде час (—) обов'язково відвідаю» («Місто Кия»; 22.04.2024), «А я думав (,) вона мріяла про перемогу України» («Гламур ТСН»; 06.05.2024), «Кажуть (,) Хорватія претендує на перше місце, це якийсь жах!» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Перемогла Україна (,) якщо нормально та правдиво обмірковувати» («Гламур ТСН»; 22.05.2024), «Моніка дуже гарна (,) але вбрання просто ніяке» («Vogue Ukraine»; 22.05.2024), «Подивіться (,) що я про нього знайшла» («Гламур ТСН»; 31.05.2024), «Навіщо робити пропозицію (,) коли плануєш одружитися через декілька років?» («Букви»; 17.06.2024), «Дуже добре було б (,) якби всі співаки наслідували її приклад» («Гламур ТСН»; 17.06.2024), «Варто брати приклад з тих татусів (,) які захищають своїх дітей на нулі» («Жіночий портал ХОЧУ»; 17.06.2024), «Треба просто з самого початку зрозуміти сюжет (,) бо там ще йдеться про теперішні і минулі їх роки життя» («Телеканал СТБ»; 17.06.2024), «Сподіваюсь (,) вона хоч пожертвувала ту форму, в якій фотографувалась тому, кому вона дійсно потрібна на фронті» («NV Life»; 18.06.2024), «Уявляю (,) як вона вже збирає рюкзак і йде на фронт» («NV Life»; 18.06.2024), «Гарний серіал. Показано (,) як війна зруйнувала долі людські» («Телеканал СТБ»; 18.06.2024), «Якщо ви допоможете (,) я за вас все життя буду молитися» («Вікна-новини»; 14.08.2024), «Думаю (,) з апельсином шоколад більш підходить. Рецепт класний» («Помідорка»; 28.09.2024).

- Плутання тире і дефіса: «... загуглив, скопіював, вставив = отримав сертифікат» («Освіта.иа»; 15.12.2023), Свята **по новому** = їжа з другим смаком» («Жарти українською»; 29.12.2023), «... мотря як гаркнула = аж я підскочила» («Серіали на СТБ»; 11.01.2024), «Вважаю (,) що зрада = це 100% провина того (,) хто зраджує» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «телебачення = це критично необхідна галузь економіки під час війни?» («NV Life»; 03.04.2024), « («)Ми не розуміємо («) — унікальна фраза, яку можна застосовувати для брехні» («Netflix»; 03.04.2024), «Ви напишіть особисто = домовимось» («Теревені про Луцьк»; 03.04.2024), «а

трайфл_ це **моленькі** десертики в скляночках» («Чай на призьбі»; 04.04.2024), «Дівчатка (,) ви _ супер» («Наш Луцьк»; 11.04.2024), «Моя помилка _ це надія на когось» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Покладайся тільки на себе _ не завжди тобі хтось допоможе» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Кожна помилка _то урок (,) і у кожної людини він свій» («Жіноча територія»; 16.04.2024), «Алла _ це шедевр» («Гламур ТСН»; 17.04.2024), «Заздрість _ це притаманна риса усіх жінок» («Телеканал ТЕТ»; 18.04.2024), «Руки _ не ноги, навіщо їх мити?» («Жарти українською»; 22.04.2024), «Клавдія Петрівна _ це ж Поплавський» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024), «Любов _це повага розуміння і цінність один одного» («Район. Ковель»; 06.05.2024), «Репер _ це англійською» («Жіночий портал ХОЧУ»; 19.05.2024), «Публічні освічення - дуже погана маніпуляція» («Букви»; 17.06.2024), «Якщо пам'ятати (,) що за рівнем корупції Україна (-) чемпіон (,) то ніякого нонсенсу немає» («Суспільне Луцьк»; 22.06.2024), «Хай відпочине (,) бо незабаром нове захоплення» («Гламур ТСН»; 23.06.2024), «Я вас підтримую, перший сезон _ то любов» («Beauty HUB; 14.08.2024).

- Відсутність ком при звертаннях та вставних словах: «Принаймні (,) в мене спрацювало» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Дороженька ти моя (,) якщо я **начну** купляти свіжі огірки...» («Рецепти від бабусі»; 15.12.2023), «Ви (,) мабуть (,) на мамі одружений» («Елітна»; 16.12.2023), «Мабуть (,) хтось горохового супчика наївся...» («Теревені про Луцьк»; 27.12.2023), «Ірина (,) хай буде у Вас все добре і щастить» («NV Life»; 28.12.2023), «Можливо (,) хтось з лікарні загубив» («Теревені про Луцьк»; 29.12.2023), «**По-перше** (,) тарифна сітка освітян не прив'язана до мін. зарплати» («Знайшов»; 10.01.2024), «... це був дуже цінний подарунок (,) на жаль (,) його ніхто не повернув...» («Теревені про Луцьк»; 11.01.2024), «Дякую за цікаві тексти. Продовжуйте (,) будь-ласка» («WomanBook»; 11.01.2024), «На жаль (,) немає тієї людини...» («Теревені про Любешів»; 12.01.2024), «Можливо (,) не на те він був хворий?» («Теревені про Луцьк»;

17.01.2024), «... страждають люди (,) які дійсно потребують допомоги» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «... (,) може (,) мозги на місці стануть ...» («Теревені про Луцьк»; 17.01.2024), «Я (,) нажаль (,) не можу сприймати аудіокниги» («Видавництво Старого Лева»; 17.01.2024), «Можливо (,) тому що я читаю і візуалізую...» («Видавництво Старого Лева»; 17.01.2024), «Напевно (,) ці тести писали невігласи» («Моє домашнє натхнення»; 18.01.2024), «А ціна (,) мабуть (,) така, що навіть соромно написати» («KRUPS UA»; 18.01.2024), «Лілія (,) ми так собаку годували, аж поки екзема не взялась» («Життя у позитиві»; 19.01.2024), «... а вибір за тобою (,) рижик...» («Життя у позитиві»; 19.01.2024), «дуже гарне обслуговування (,) на жаль (,) нам **прийшлося їх заказувати**» («Теревені про Любешів»; 21.01.2024), «Пане Андрій (,) треба **обслужити** газовий котел» («Теревені про Луцьк»; 22.01.2024), «Та Ви (,) напевно (,) праві» («Теревені про Луцьк»; 24.01.2024), «Друзи (,) Христина (,) не соромся» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Так (,) хлопці (,) складаємо список...» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Мабуть (,) гарно платять за це» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «Удачі тобі (,) сонце» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), «На жаль (,) для нашої країни ті (,) що в **тв ящику** важливіші...» («NV Life»; 03.04.2024), «Так це (,) може (,) заклад з ДНР...» («Теревені про Луцьк»; 03.04.2024), «Я (,) наприклад (,) у вихідний теж люблю відпочивати у тиші» («Українці сьогодні»; 03.04.2024), «На жаль (,) ваш сайт не може похизуватися крутезними знижками» («YaKaBoo»; 03.04.2024), «**Цеж** як треба кохати (,) **нажаль (,)** людям є чому в них повчитись» («Тим часом Україна»; 03.04.2024), «Мабуть (,) потрібно себе **заставити**» («Netflix»; 03.04.2024), «Напишіть (,) будь ласка (,) номер телефону» («Нове життя – новини Любешівщини»; 03.04.2024), «Скажіть назву фільму (,) **будь-ласка**» («2+2 Телеканал»; 03.04.2024), «Можже (,) до вечора сніг буде?» («Теревені про Луцьк»; 04.04.2024), «Можже (,) хтось **пам'ятає (,)** як було раніше» («Жарти українською»; 04.04.2024), «Дівчата (,) ви

найкращі!» («Жарти українською»; 04.04.2024), «Кияни (,) а де донати (?)» («Жарти українською»; 04.04.2024), «Дівчатка (,) ви – супер» («Наш Луцьк»; 11.04.2024), «Можливо (,) прізвище Чайковський і Українське, а от Линів (—) ні» («NV Life»; 15.04.2024), «Можже (,) італійською чи українською?» («NV Life»; 15.04.2024), «Мабуть (,) сенс цього проекту в тому...» («Жіночий портал ХОЧУ»; 16.04.2024), «Мабуть (,) в огороді два дні загубила» («Про Книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Алан (,) бажаю Вам більше таких зустрічей , щастя Вам і Вашій родині!» («Гламур ТСН»; 16.04.2024), «Можливо (,) це дивне питання, а яке видавництво краще брати?» («Про Книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Можливо (,) на Поліссі так говорять» («Телеканал Дім»; 16.04.2024), «Доречі (,) з панною Трелоні смішно вийшло» («Про Книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Підкажіть (,) будь ласка (,) з якого віку варто почати читати донечці?» («Про Книги. Що прочитати?»; 16.04.2024), «Мабуть (,) книгу б не дочитала» («ArtBooks»; 16.04.2024), «Не працює й у мене (,) мабуть (,) збій» («Про Книги. Що прочитати?»; 17.04.2024), «Щось відчував (,) мабуть» («Гламур ТСН»; 18.04.2024), «Але (,) нажаль (,) цього не буде ніколи» («Я люблю Любешів»; 18.04.2024), «Їй (,) мабуть (,) ніхто ніколи не презентував напої» («Телеканал ТЕТ»; 18.04.2024), «Ще не дивилася жодної серії. Мабуть (,) вже час» («Netflix»; 22.04.2024), «Втік (,) напевно» («Наш Луцьк»; 30.04.2024), «Можже (,) Петрович» («Жіночий портал ХОЧУ»; 30.04.2024), «Ще до десятих років були хіти, а зараз (,) нажаль (,) якщо одна пісня вистрелить, яку хотілось би ще хоч раз послухати, дуже рідке явище» («Гламур ТСН»; 08.05.2024), «Браво (,) дівчатка (,) ви молодці! Ми душею з вами!» («NV Life»; 08.05.2024), «... ви (,) мабуть (,) не збирали полуницю на польських полях, що пишете 3 зл.» («Я люблю Любешів»; 19.05.2024), «Дякуємо вам (,) дорогі дівчата!» («Люкс ФМ»; 19.05.2024), «Дівчата (,) ви професіонали у своїй справі і вам респект» («Люкс ФМ»; 19.05.2024), «На жаль (,) тепер оцінюють не сам

артистичний номер, а хто придумав найжахливішу сценку сучасності...» («Люкс ФМ; 19.05.2024), «Дякуємо вам (,) дорогі наші переможці. Ви найкращі!» («Люкс ФМ»; 19.05.2024), «Дебіли (,) наприклад (,) не люблять оперу і балет або класичну музику» («Люкс ФМ»; 19.05.2024), «Дуже гарно (,) Іринко» («Центр культури і дозвілля Любешівської селищної ради»; 22.05.2024), «Скажіть (,) будь ласка (,) назву» («Серіали на СТБ»; 22.05.2024), «... мабуть (,) нові стовпи будуть самі електрики виробляти» («Я люблю Любешів»; 05.06.2024), «Скажіть (,) будьласка (,) назву?» («Netflix»; 17.06.2024), «Як називається, підкажіть (,) будьласка» («Netflix»; 17.06.2024), «Мабуть (,) 4 сезон» («Netflix»; 17.06.2024), «Дякуємо тобі (,) дорогенька **Патріотка України!**» («Гламур ТСН»; 17.06.2024), «**Нажаль (,) російське ІПСО і боти успішно діють в країні**» («NV Life; 18.06.2024), «Але просто в **ютубі** подивитися не можна (,) **нажаль**» («Серіали на СТБ»; 18.06.2024), «Напевно (,) прослухали курси» («Наш Луцьк»; 19.06.2024), «Бригаду (,) будь ласка!» («Варта Майдану»; 22.06.2024), «Дівчата (,) задумайтеся (,) який буде сім'янин» («Гламур ТСН»; 23.06.2024), «Можливо (,) є вже такі (,) які ви не читаєте» («Книгарня «Є» Тернопіль»; 14.08.2024), «Елайджа (,) **доречі (,) скаржився, що його і в житті часто люди плутають з Редкліфом**» («Наша Варта»; 14.08.2024), «Можє (,) краще так персики з'їсти?» («Чай на призьбі»; 14.08.2024), «**Таня (,) ти мені подобаєшся**» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «**Валера (,) в тебе дуже малі шанси**» («Вуйко, гумор українською»; 14.08.2024), «Наприклад (,) відгризли добрячий шмат дерев'яної обшивки на мансарді разом із фарбою» («Український почекун»; 14.08.2024), «Скажіть (,) будьласка (,) а який це буде **имплант**» («Astra Dent; 14.08.2024), «Гирю (,) мабуть (,) купив?» («Money24; 14.08.2024), «**Підкажіть (,) будь ласка, де можна подивитися безкоштовно?**» («Серіали ICTV»; 14.08.2024), «**Нажаль (,) без огляду та точного діагнозу ми не зможемо вас проконсультувати**» («Центр Ока»; 14.08.2024), «Можє (,) на знімальному майданчику їм і

було смішно, але від результату плакати хочеться» («Kyivstar; 14.09.2024), «Наталя (,) ви найкращі! Вас любить весь український народ!» («Все буде Луцьк»; 28.09.2024), «Наталочка (,) ми всі вами пишаємося» («Все буде Луцьк»; 28.09.2024).

- Неправильне оформлення прямої мови: «Треба було написати (:)
(«)будьте обережні (,) щоб щось не підхопити («)»» («Люкс ФМ»; 03.04.2024), « («)Ми не розуміємо («)» = унікальна фраза, яку можна застосовувати для брехні» («Netflix»; 03.04.2024), «Кажу: («)угу(«)» («ТНМК»; 13.10.2024), «Чилер каже («)начка чипсів CHIPSTER`S автоматично полінує настрій на 34%(«)» («Chipster`s»; 24.09.2024), «Прийшов нещодавно до мене учень та каже(:) «Знаєте, мені набридло сидіти тут»» («Журнал «Людина»; 11.04.2024), « («)Найскладнішим(«)» (-), каже він, (-) («) у поході була 30-градусна спека, адже не на всіх ділянках виходило іти у затінку(«)» («Наш Луцьк»; 28.08.2024), «Хтось каже: («) нас лікує час(«)» (Закохана у хмари. Цитати); 10.11.2024).
- Відсутність знаків питання або оклику: «Хто загубив гроші в конверті (?)» («Теревені про Луцьк»; 15.12.2023), «Ти що будеш (?)» («Життя у позитиві»; 19.01.2024), «Вітаю (!)» («Суспільне спорт»; 03.04.2024), «А гроші де береш (?)» («Теревені про Луцьк»; 04.04.2024), «Кияни (,) а де донати (?)» («Жарти українською»; 04.04.2024), «Хто сказав (,) що вони найкращі, звідки це видно (?)» («Жіночий портал ХОЧУ»; 17.06.2024), «Для чого це (?)» («NV Life; 18.06.2024), «Як фільм називається (?)» («Серіали на СТБ»; 23.06.2024).
- Зайва кома перед тощо: «Чистові покриття: плитка, паркет, ламінат, тощо» («Теревені про Луцьк»; 08.11.2024), «Куплю пір'я свіже та б/у, горіхи, гарбузове насіння, квасолу, перини, подушки, старовинні вишивки, сорочки, корсетки, спідниці, фартухи, полотно, тощо з виїздом до Вас» («Оголошення смт. Семенівка»; 10.11.2024), «Наразі існує потреба лише в засобах гігієни: одноразові пелюшки, гігієнічні серветки, тощо» («Bazar Media»; 10.11.2024), «Ви створюєте в групі «Лихівське джерело»

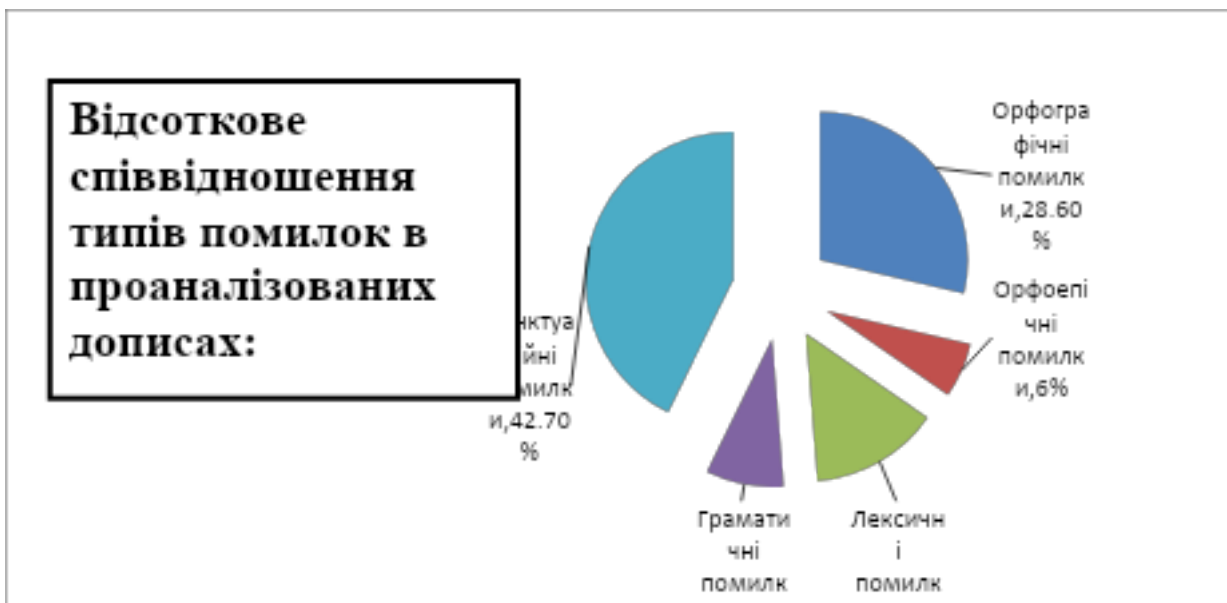
публікацію з фото, що містить осінню тематику (природа, осінні селфі, тощо) («Лихівське джерело»; 11.11.2024), «...духова шафа, мікрохвильова піч, індукційна плита, вмонтований холодильник, витяжка, пральна машина, тощо» («Агенція нерухомості «Талан»; 17.10.2024).

- Не виділені комами дієприслівникові та дієприслівникові звороти: «...заклад з ДНР (,) судячи **по** доставці» («Теревені про Луцьк»; 03.04.2024), «Дехто із них показують свою «майстерність» (,) **проїжджаючи** певну відстань на задньому колесі (,) створюючи аварійні ситуації» («Район. Ковель»; 06.07.2024).

Висновки до розділу 2. У ході дослідження проаналізовано близько 9000 дописів користувачів Facebook, в яких помічено значну кількість помилок різних типів. Найбільше користувачі цієї мережі припускалися пунктуаційних помилок. Їх відсоток становить орієнтовно 42,7%. Найменше орфоепічних – 6%.

Розглянемо діаграму статистики розглянутих дописів та кількість помилок в них за типами:

Отже, найбільшу частку становлять пунктуаційні та орфографічні помилки, що може свідчити про недостатню увагу користувачів до правил писемності під час швидкого набору тексту в соціальних мережах.

Причиною припускання таких помилок може бути відсутність належної освіти, забування правопису, вплив розмовної мови, інтернет-сленгу, мов інших країн. Також значною мірою впливає поспіх та недбалість під час дописування в мережі. Такі помилки впливають на загальний рівень мовної культури в суспільстві, спотворюють мовні норми та негативно впливають на молодше покоління.

Тож дослідження показує стан сучасного стану української мови в інтернет-комунікації та показує необхідність заходів для підвищення мовної культури.

РОЗДІЛ 3

Методика викладання культури мови в школі на основі аналізу мовних помилок у соціальних мережах

3.1. Теоретичні основи викладання культури української мови

Розвиток особистості здійснюється завдяки мові та мовним засобам, особливо через її лексико-понятійний потенціал. Мова виступає показником освіченості та індивідуальності людини. Існує тісний зв'язок і відповідність між рівнем освіти, загальною культурою та мовною культурою особистості.

Мовна правильність досягається завдяки мовній освіті, що передбачає засвоєння правил використання мови, її словникового запасу, граматичних конструкцій та елементів побудови тексту. Це включає розвиток навичок правильної вимови, орфографії, пунктуації, уміння формулювати речення і створювати нескладні тексти.

На рівні інтеріоризації людина вміє виражати себе у висловлюваннях відповідно до власного внутрішнього стану, творити і самовиражатися засобами мови, володіє основними формами усного та писемного спілкування (діалог, монолог, полілог; опис, розповідь, міркування) і певними стилями, досягаючи виразності та комунікативної достатності.

Рівень насиченості мовлення характеризується логічністю, точністю, виразністю, образністю та багатством мовних засобів; людина впевнено володіє жанрами, стилями та текстотворенням. Рівень адекватного вибору передбачає досконале володіння функціональними типами мовлення, стилями літературної мови та здатність точно реагувати мовно в будь-якій ситуації.

Рівень володіння фаховою метамовою включає знання термінології, фразеології, композиційно-жанрових форм текстотворення та спеціалізованих мовних формул. Рівень мовного іміджу соціальних ролей — як-от політик, державний працівник, керівник чи вчений — відображається в етичних та естетичних манерах живого мовлення.

Два останні рівні є найвищими етапами формування мовної особистості та мовної культури.

Культура мови є невід'ємною складовою загальної культури особистості та суспільства. Вона відображає рівень мовної компетентності, здатність ефективно та адекватно використовувати мовні засоби у різних комунікативних ситуаціях. Формування високої культури мови учнів є одним із пріоритетних завдань сучасної шкільної освіти, оскільки мова є не лише засобом комунікації, але й інструментом мовлення, пізнання та самовираження.

Орфографія, орфоепія, лексикологія, граматики, пунктуація є ключовими компонентами мовознавчої науки, які безпосередньо впливають на формування мовної культури. Вони не лише регулюють правильність мовлення, але й сприяють розвитку мовленнєвої компетентності, що включає здатність до творчого використання мовних засобів.

За словами Н. Бабич мовна культура є показником інтелектуального та духовного розвитку особистості, а володіння мовними нормами свідчить про рівень освіченості та вихованості людини [3]. У контексті шкільної освіти це означає, що учні мають не лише знати правила, але й розуміти їхню доцільність, вміти застосовувати на практиці.

Орфографія сприяє збереженню єдності писемної мови, забезпечує точність передачі інформації та розуміння тексту. Недотримання орфографічних норм може призвести до виправлення змісту та ускладнити комунікацію. Як зазначає О. Біляєв, орфографічна грамотність є основою для розвитку інших видів мовленнєвої діяльності [6].

Лексикологія збагачує мовлення, робить його виразним та точним. Багатство словникового запасу дозволяє точно передавати відтінки значень, уникати двозначностей та штамів. В. Мельничайко підкреслює, що розвиток лексичної компетенції є важливим для формування інтелектуальних та комунікативних здібностей учнів [42].

Граматики забезпечує логічність та зв'язність мовлення, сприяє формуванню системного мислення. Граматичні помилки можуть спотворювати

зміст висловлювання, ускладнювати його сприйняття. За словами М. Пентилюка, граматична грамотність є показником мовної культури та загальної освіченості [52].

Пунктуація відіграє важливу роль у письмовому мовленні, допомагаючи структурувати текст, передати інтонацію, логічні наголоси, емоційні відтінки. Правильне використання розділових знаків сприяє точному розумінню авторського задуму. С. Єрмоленко зазначає, що пунктуація є засобом вираження логіко-синтаксичних та інтонаційних відношень у реченні [24].

Отже, інтегроване вивчення орфографії, орфоепії, лексикології, граматики та пунктуації сприяє формуванню високого рівня мовної культури учнів, розвиває їхні комунікативні здібності та мовленнєве мислення.

Сучасна мовна освіта в середній школі спрямована на формування комунікативної компетентності учнів, здатності ефективно використовувати мову в різних життєвих ситуаціях. Це відповідає вимогам Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, який визначає основні напрями та пріоритети навчання української мови [20].

Комунікативно-діяльнісний підхід є провідним у сучасній методиці викладання мови. Він передбачає, що мова вивчається не як сукупність правил та норм, а як засіб спілкування та пізнання світу. Учні залучені до активної мовленнєвої діяльності, виконують завдання, що моделюють реальні комунікативні ситуації [60].

Принципами сучасної мовної освіти є:

- Комунікативність. Навчання спрямоване на розвиток вмінь і навичок усного та писемного мовлення, здатності адекватно висловлювати свої думки, а також розуміти інших.
- Діяльнісний підхід. Учні є активними учасниками навчального процесу, вони досліджують, не бояться експериментів, створюють власні тексти.

- Особистісно орієнтований підхід. Враховано індивідуальні особливості, потреби та інтереси учнів, створено умови для їхнього самовираження та саморозвитку.

- Інтеграція. Поєднання знань із різних галузей, міжпредметні зв'язки, що сприяє цілісному сприйняттю світу, розвитку критичного мислення.

- Культурологічний підхід. Мова вивчається як невід'ємна частина національної культури, засіб вираження та передачі духовних цінностей.

Сучасні підходи до викладання також передбачають використання інноваційних технологій та методів навчання:

1. Інтерактивні методи: мозковий штурм, дискусії, дебати, рольові ігри, які б активізували пізнавальну діяльність учнів, сприяли б розвитку комунікативних та соціальних навичок.

2. Проектна діяльність: виконання учнями довготривалих творчих завдань, що потребують самостійного пошуку інформації, аналізу, узагальнення, презентації результатів. Це сприяє розвитку дослідницьких навичок, творчого мислення, співпраці.

3. Використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ): мультимедійні презентації, електронні підручники, онлайн-платформи, соціальні мережі в тому числі. Це робить навчання цікавішим та ефективнішим, відповідає потребам сучасних учнів, які є «цифровим поколінням».

4. Диференціація та індивідуалізація навчання: адаптація навчального матеріалу та завдань до рівня підготовки та інтересів учнів, що сприяє підвищенню мотивації та результативності навчання [55].

Роль вчителя у сучасній мовній освіті змінюється. Тепер педагог виступає не лише джерелом знань, але й наставником, фасилітатором, тьютором, модератором навчального процесу. Вчитель створює умови для

активного та свідомого засвоєння знань, розвитку критичного мислення, формування ціннісних орієнтацій.

Оцінювання навчальних досягнень також трансформується. Поряд із традиційними формами контролю (коли учні писали диктанти, тексти, перекази тощо) використовують ще альтернативні методи, як-от: портфоліо, проєктні роботи, взаємооцінювання, самооцінювання. Це дозволяє оцінити не тільки рівень знань, але й розвиток навичок, особистісних якостей та умінь.

Сучасна мовна освіта може зіткнутися з проблемами та викликами. Наприклад, недостатнім рівнем мовної грамотності учнів, що зумовлено низькою мотивацією до вивчення мови, впливом розмовної мови та сленгу. Також є потреба в оновленні навчальних програм, підручників, які б відповідали сучасним вимогам, реаліям. Викликом може стати й постійна необхідність підвищення кваліфікації вчителів, ознайомлення їх з новітніми методиками та технологіями навчання [60].

Таким чином, теоретичні основи викладання культури української мови в сучасній школі базуються на поєднанні традиційних та інноваційних підходів, які спрямовані на всебічний розвиток особистості учня, формування в нього високого рівня мовної культури та готовності до активної участі в суспільному житті.

3.2. Методичні засади навчання мовних норм

Формування мовної грамотності учнів середньої школи є одним із ключових завдань сучасної мовної освіти. Згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти з української мови, основною метою навчання є розвиток комунікативної компетентності учнів, що передбачає вільне володіння мовними нормами на всіх рівнях [20].

Якщо говорити про орфографію, то ефективне навчання її у 5-9 класах базується на поєднанні традиційних та інноваційних методів. Серед найбільш дієвих прийомів виокремимо такі:

- Орфографічні диктанти з елементами творчості. Замість традиційного диктанту учням запропоновано тексти з пропущеними літерами, які вони мають заповнити, або скласти власні речення з заданими словами.

- Використання мнемонічних правил. Запам'ятовувати складні орфограми можна за допомогою асоціацій, римівок, простих віршиків.

- Інтерактивні ігри. Наприклад, в роботу включаємо орфографічні квести, де учнів в групах або парах розв'язують завдання для досягнення певної мети [6].

До прикладу, у 6 класі під час вивчення теми «Правопис префіксів» можна використовувати гру «Збери слово», де учні з набору префіксів і коренів складають слова, при цьому дотримуючись усіх орфографічних правил.

У 5 класі, коли вивчаємо правила написання ненаголошених голосних можна влаштувати гру «Знайди помилку», де учні б виправляли помилки в тексті.

Розвиток лексичного запасу учнів є досить важливим для формування виразного та багатого мовлення. Ефективними методиками будуть семантичні карти (учні створюють візуальні схеми, де групують слова за тематичними, семантичними ознаками), робота з фразеологізмами (складання історій чи малюнків, що ілюструють значення фразеологічних зворотів), проєктна діяльність (створення словникових слів, термінів певної галузі) [51].

Як-от у 7 класі ми можемо провести інтерактивну гру «Лексичний ланцюжок», коли вивчаємо тему «Синоніми та антоніми». Учні підбиратимуть синоніми до заданого слова, розширюючи свій словниковий запас.

Граматична компетентність забезпечує правильність та логічність мовлення. Для ефективного навчання граматики використовуються, наприклад, конструювання речень (учні самостійно складають речення за заданими граматичними конструкціями), граматичні ігри (як-от «Граматичне доміно», в якому учні поєднують частини речень за граматичними ознаками),

моделювання мовних ситуацій (розігрування діалогів, сценок із використанням певних граматичних структур).

У 9 класі при вивченні складнопідрядних речень використаємо метод «Синтаксичний конструктор»: учні будуть будувати речення за заданими вчителем схемами.

Пунктуаційна грамотність в свою чергу сприяє правильному членуванню тексту та вираженню думок. Ефективними прийомами викладання цієї теми є:

- Аналіз текстів: розбір пунктуації у творах відомих авторів, обговорення її функцій та впливу на зміст (можна й обговорити явище авторських розділових знаків);
- Пунктуаційні тренажери: онлайн-програми чи додатки, що дозволяють відпрацьовувати постановку розділових знаків у інтерактивній формі;
- Творчі завдання: написання власних текстів з використанням різних пунктуаційних конструкцій, пояснення їх написання та аналіз написаного однокласниками [48].

У 9 класі під час вивчення теми «Розділові знаки у складних реченнях» запропонуємо учням створити комікси, де через репліки персонажів демонструється правильне використання пунктуації.

Отже, вчитель відіграє ключову роль у формуванні мовної грамотності та культури мовлення учнів. Його професіоналізм, педагогічна майстерність та особистісні якості безпосередньо впливають на ефективність навчання.

Вчитель повинен бути не лише компетентним у своєму предметі, але й у методиці його викладання. Він має володіти сучасними освітніми технологіями, бути готовим до впровадження інновацій у свою роботу, адаптувати методи навчання до індивідуальних потреб здобувачів освіти, вміти мотивувати учнів до вивчення мови, показувати практичну цінність мовної грамотності. Використання цікавих матеріалів, зв'язок із реальним життям, інтеграція сучасних технологій сприяють підвищенню інтересу до предмета.

М. Пентилюк зазначає: «Ефективне особистісно орієнтоване виховання мовної особистості досягається шляхом застосування освітніх технологій у навчально-виховному процесі основної школи. Ідеї технологізації виховних впливів започаткував А. Макаренко [37], який переконливо доводив потребу «проекувати особистість», тобто чітко уявляти й передбачати ті якості і властивості, що мають сформуватися під дією виховних впливів, і розвивати цю здатність у кожного педагога. Лише визначеність виховних впливів і технологій залучення традиційних та інноваційних форм і методів можуть забезпечити якісне виховання мовної особистості» [49 с. 156].

Врахування індивідуальних особливостей учнів, їхніх сильних та слабких сторін, надання підтримки та зворотного зв'язку є важливими аспектами. Це допомагає створити комфортне освітнє середовище, сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Також педагогу варто вміти співпрацювати з батьками, що означає інформувати їх як про успіхи, так і про складнощі учнів, залучати до освітнього процесу. Важливою є й взаємодія із колегами, обмін досвідом та участь у методичних об'єднаннях, курсах, семінарах.

Сучасний вчитель повинен постійно підвищувати свою кваліфікацію, слідкувати за новітніми досягненнями педагогіки, лінгвістики, бути відкритим до змін та готовим експериментувати, впроваджувати нові методики.

3.3. Практичні завдання та вправи для підвищення мовної грамотності учнів середньої школи на основі помилок користувачів соцмережі Facebook

Сучасний освітній процес потребує від учителя постійного вдосконалення методів та прийомів навчання, які б відповідали інтересам і потребам учнів, сприяли розвитку їхньої особистості та формуванню високого рівня мовної культури. Особливо актуальним є питання розробки та впровадження практичних завдань та вправ, які не лише допомагають засвоїти

мовні норми, але й роблять процес навчання цікавим, інтерактивним, наближеним до реалій життя.

Одним із головним завдань учителя української мови є пошук нових форм і методів роботи, які б активізували пізнавальну діяльність учнів, розвивали їхню творчу активність та стимулювали інтерес до предмета. Сучасні педагоги звертають увагу на необхідність використання інтерактивних технологій, проєктної діяльності, ігрових методів, що дозволяють створити на уроці атмосферу співпраці та взаєморозуміння [54].

Вивчення орфографічних та пунктуаційних норм часто сприймається учнями як складний та нецікавий процес. Тому педагогу важливо знайти способи зробити його більш захопливим. Наприклад, можна використати такого типу завдання:

1. Орфографічний квест. Учням запропоновано об'єднатися в команди, виконати серію завдань, пов'язаних із правописом, рухаючись за маршрутом, який приведе їх до «скарбу» — фінального завдання чи призу. Квест може включати різноманітні види діяльності: розгадування ребусів, пошук помилок у текстах, складання слів із літер тощо.

2. Пунктуаційний театр. Учні готують інсценізації, де розігрують ситуації, в яких неправильне або правильне використання розділових знаків змінює зміст висловлювання. Це допомагає їм усвідомити важливість пунктуації, її вплив на розуміння тексту.

Такого типу завдання сприяють не тільки закріпленню теоретичних знань, але й розвитку творчих здібностей, комунікативних навичок, вміння працювати в парах, командах.

Існують також проєктні методи навчання. Така діяльність дозволяє учням самостійно досліджувати певні мовні явища. Це сприяє більш глибокому розумінню матеріалу та розвитку дослідницьких навичок [22]. До прикладу:

1. Проєкт «Мовний детектив». Учні переходять за qr-кодом та аналізують тексти з соціальних мереж, виявляють типові помилки та розробляють рекомендації щодо їх уникнення. Результати роботи можуть

бути представлені у вигляді презентацій, буклетів, плакатів або навіть відеороликів.

2. «Словник молодіжного сленгу». Здобувачі освіти проводять збір і аналіз сучасних сленгових виразів, обговорюють їх доречності та вплив на мовну культуру. Це допомагає учням критично оцінювати власне мовлення, мовлення своїх колег та усвідомлювати важливість дотримання мовних норм.

Проектна діяльність розвиває в учнів відповідальність, самостійність, вміння планувати роботу, презентувати результати.

Ігрові методи навчання також сприяють створенню позитивної мотивації, підвищують активність учнів та роблять процес навчання приємнішим [8]. Наприклад:

1. Гра «Мовний ерудит». У формі вікторини учні відповідають на запитання з різних розділів мовознавства. Це може бути як командне змагання, так і індивідуальне. На уроці узагальнення така вправа може бути ефективною та цікавою.

2. «Граматичне доміно». Учні складають ланцюжки речень або слів, дотримуючись певних граматичних правил. Це розвиває увагу, логічне мислення та закріплює граматичні навички.

Такі методи особливо ефективними є в середніх класах, коли учні ще відкриті до гри, сприймають її як природний спосіб навчання [65].

У сучасному світі цифрові технології стали невід'ємною частиною життя підростаючого покоління. Використання їх у навчальному процесі не лише підвищує мотивацію учнів, але й допомагає формувати в них інформаційну культуру та медіаграмотність.

Соціальні мережі, зокрема Facebook, можуть стати ефективними інструментом для навчання української мови. Наприклад, можна аналізувати мовлення у соціальних мережах, використовуючи реальні приклади (звичайно, із дотриманням етичних норм та конфіденційності), учні можуть аналізувати пропоновані вчителем дописи, виявляти помилки, обговорювати їх причини та

способи виправлення. (Наочні скриншоти, які можна вивести на проєктор/телевізор, таких дописів із помилками зацікавить учнів та залучить до обговорення).

Сучасні технології надають широкий спектр можливостей для урізноманітнення навчального процесу:

- Онлайн-платформи для навчання: ресурси типу LearningApps, Quizlet, Kahoot дозволяють створювати інтерактивні завдання, тексти, флеш-карти, що робить процес засвоєння матеріалу більш цікавим та ефективним;
- Мультимедійні презентації та відеоматеріали: використання візуальних та аудіоматеріалів допомагає краще засвоювати інформацію, особливо при вивченні складних тем;
- Віртуальні класи та форуми: можливість спілкування та обговорення навчальних питань у віртуальному просторі сприяє розвитку комунікативних навичок та взаємодії між учнями.

Для того щоб продемонструвати практичне застосування вищезазначених методів, пропоновано переглянути розроблений план-конспект уроку на тему «Розділові знаки в складних безсполучникових реченнях» для 9 класу (див. Додаток А). Ця тема є досить складною для учнів, тому важливо підійти до її вивчення творчо та інтерактивно [9].

Основними етапами такого уроку є:

1. Мотиваційний етап: обговорення з учнями, як неправильне використання розділових знаків може змінити зміст висловлювання. Наводимо кумедні та цікаві приклади з соціальних мереж.
2. Пояснення нового матеріалу: використання мультимедійної презентації, де правила подано у вигляді схем, таблиць, прикладів. Вмикаємо також відеоматеріали з поясненнями відомих мовознавців, освітніх каналів.
3. Практична діяльність: робота в групах, де учні аналізують речення, складені на основі реальних дописів із соціальних мереж,

визначають місця постановки розділових знаків, обґрунтовують свій вибір. Використовуємо інтерактивні завдання на онлайн-платформах.

4. Підсумок уроку: рефлексія, де учні висловлюють свої враження, що було зрозумілим, а що викликало труднощі та потребує повторення. Проводимо тест/вікторину для закріплення матеріалу.

Методичне обґрунтування: Такий підхід дозволяє поєднати теорію з практикою, сприяє активному засвоєнню матеріалу, розвитку критичного мислення та вміння застосовувати знання в реальних життєвих ситуаціях.

Використання інтерактивних методів навчання базується на теорії активного навчання, яка стверджує, що знання краще засвоюються, коли учні активно залучені до процесу [65]. Психолого-педагогічні дослідження свідчать, що інтерактивні методи сприяють підвищенню мотивації, розвитку когнітивних та комунікативних навичок, формуванню позитивного ставлення до навчання [45].

Застосування цифрових технологій відповідає концепції інформаційного суспільства та сприяє формуванню інформаційної культури учнів. Це особливо актуально в контексті дистанційного та змішаного типів навчання, які стали реальністю сучасної освіти.

Отже, розробка та провадження сучасних інтерактивних завдань є невід'ємною складовою ефективного навчання української мови в середній школі. Використання ігрових методів, проєктної діяльності, інтеграція соціальних мереж та цифрових технологій дозволяє зробити процес навчання динамічним, цікавим, наближеним до реалій сучасного життя.

Важливо, щоб учитель не лише використовував готові методики, але й творчо підходив до їх розробки, враховував індивідуальні особливості та інтереси учнів. Тільки тоді вдасться досягти головної мети – сформувати високу мовну культуру, розвинути комунікативні та творчі здібності школярів, підготувати їх до активної та успішної участі в суспільному житті [21].

Висновки до розділу 3. Розглянуто основні теоретичні засади, практичні інструменти та методичні підходи, що сприяли б формуванню мовної культури учнів середньої школи. Проаналізувавши Державний стандарт освіти та сучасні наукові праці, зроблено висновок щодо викладання української мови в сучасних умовах. Воно потребує поєднання традиційних методів з інноваційними.

Сформовано чітке розуміння важливості мовної освіти саме у формуванні культурної особистості. Лексикологія, орфографія, граматики, орфоепія та пунктуація відіграють ключову роль у розвитку мовної компетенції. Важливо інтегровано вивчати ці розділи мовознавства для збагачення мовлення, точності висловлювань і дотриманню мовних норм.

Запропоновано методичні засади навчання мовних норм. Охоплюємо інтерактивні методи (ігрові завдання, квести, рольові ігри), проектну діяльність, широке застосування цифрових технологій. Використання мультимедійних презентацій, онлайн-ресурсів, платформ для інтерактивного навчання дозволяє зробити уроки динамічнішими, цікавішими.

Практична реалізація цих методів представлена низкою завдань та вправ, що відповідають вимогам шкільної програми, віковим особливостям учнів. Особливу увагу приділяємо ролі педагога як ключовій фігурі у процесі формування мовної культури школярів. Сучасний вчитель – не лише джерело знань, а й наставник, який забезпечує індивідуальний підхід до учнів, мотивує до активного вивчення рідної мови, адаптує методи до їхніх інтересів і потреб.

Загалом, викладання української мови в середній школі має базуватися на комплексному підході, який поєднує засвоєння правил і розвиток творчих здібностей учнів. Використання інноваційних інструментів, індивідуалізація навчання, орієнтація на реальні життєві ситуації сприяють підвищенню мотивації учнів, збагаченню їхньої мовної культури та формуванню вмінь ефективного спілкування.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота «Інноваційні методи викладання культури української мови на основі дослідження мовних помилок у соціальних мережах» є комплексним дослідженням, що висвітлює проблему функціонування української мови в цифровому просторі, зокрема в умовах активного використання соціальних мереж. Вона систематизує інформацію про сучасний стан мовної культури, аналізує причини та наслідки порушення норм і пропонує методичні підходи до вирішення цієї проблеми в освітньому середовищі.

Важливим досягненням роботи є узагальнення основних аспектів культури мови як багатокомпонентного феномену. Зокрема, у теоретичній частині досліджено ключові компоненти мовної культури: орфографічні, пунктуаційні, граматичні, лексичні та орфоепічні норми. Було підкреслено, що дотримання цих норм є важливою умовою для підтримки високого рівня мовної грамотності, яка, у свою чергу, є критерієм освіченості та інструментом формування національної ідентичності. Робота продемонструвала, що соціальні мережі, як одне з найпопулярніших середовищ для комунікації, відіграють значну роль у формуванні мовної культури, але водночас створюють певні ризики для її збереження.

Аналіз мовних помилок у дописах користувачів Facebook дав змогу виявити основні типи порушень мовних норм і оцінити їх поширеність. Найчастіше користувачі припускаються пунктуаційних помилок, які складають 42,7% від загальної кількості зафіксованих відхилень. Орфографічні помилки становлять 28,6%, лексичні – 14,1%, граматичні – 8,5%, а орфоепічні – 6%. Це свідчить про значний вплив швидкого темпу комунікації у соціальних мережах, недбалість у написанні текстів та обмежену обізнаність користувачів нормами літературної мови. Ситуація є викликом для мовної освіти та потребує розробки

ефективних підходів до формування мовної грамотності, зокрема у молодшого покоління.

Причини поширення помилок у цифровому середовищі є багатогранними. Однією із ключових є вплив розмовної мови, яка дедалі частіше проникає й у письмове мовлення в Інтернеті. Крім того, користувачі соцмереж нерідко нехтують правилами правопису через поспіх, обмежені технічні можливості набору тексту, невідповідність стандартних мовних інструментів індивідуальним потребам. Також варто зауважити значний вплив російськомовного контенту на українську мову, що особливо позначилося на порушенні орфоепічних, морфологічних, синтаксичних норм. Це явище вкотре показало, що інтеграція елементів іншомовних рис може призвести до змін у сприйнятті й використанні рідної мови. Поширення іншомовної лексики, жаргонізмів, а також орієнтація на скорочення текстів теж відіграють значну роль у зниженні якості мовлення в соціальних мережах.

Практична частина дослідження спрямована на пошук шляхів вирішення виявлених проблем. Одним із ключових аспектів є методика викладання культури мови в середній школі. Запропоновано підходи, які поєднують інтерактивні завдання, ігрові методи, проектну діяльність та використання цифрових технологій. Особливу увагу приділено формуванню мотивації до вивчення мови, яка є важливим чинником у досягненні високого рівня мовної грамотності. Практичні завдання, розроблені у рамках дослідження, спрямовані на засвоєння складних мовних норм, зокрема правил орфографії, пунктуації, граматики, через цікаві, інтерактивні та актуальні для учнів форми роботи.

Дослідження доводить, що інтеграція соціальних мереж у навчальний процес може бути ефективним інструментом для підвищення мовної грамотності. Наприклад, аналіз реальних дописів із Facebook дозволяє учням на практиці виявляти помилки, аналізувати їх причини та формулювати правильні варіанти. Це розвиває критичне мислення та сприяє кращому засвоєнню мовних норм. Крім того, створення учнями власних текстів для публікацій у соціальних

мережах з дотриманням норм літературної мови є важливим етапом у закріпленні знань.

Методичні рекомендації, запропоновані у роботі, можуть стати основою для розробки освітніх програм, орієнтованих на збереження, популяризацію української мови. Вони враховують специфіку сучасного покоління учнів, яке постійно перебуває у цифровому середовищі, та спрямовані на поєднання традиційних освітніх методів із інноваційними підходами.

Практична значущість роботи полягає також у можливості використання її результатів для створення інструментів автоматичного виявлення та виправлення мовних помилок у текстах цифрового середовища. Це може стати важливим кроком у підвищенні загального рівня мовного рівня культури в українському суспільстві.

Водночас важливим є усвідомлення, що сучасна українська мова, перебуваючи під впливом глобалізаційних процесів, змінюється та адаптується до нових умов комунікації. Соціальні мережі, попри наявність негативних аспектів, також відкривають можливості для популяризації мови. У Facebook, наприклад, формується велика кількість мовних спільнот, які сприяють збереженню й розвитку української мови. Такі групи та сторінки можуть виступати інструментом просування мовної грамотності серед користувачів.

Крім того, важливо враховувати роль мовної політики у вирішенні проблеми порушень мовних норм. Запровадження державних ініціатив, спрямованих на підтримку мовної культури в цифровому середовищі, може стати ефективним інструментом для підвищення рівня грамотності. Зокрема, програми популяризації української мови в Інтернеті, створення онлайн-курсів з мовної грамотності, розвиток інструментів автоматичної перевірки текстів можуть стати дієвими засобами боротьби з поширенням мовних помилок.

Також значну роль у формуванні мовної культури відіграють освітні заклади. Шкільна програма має активно інтегрувати аспекти цифрової грамотності, включаючи аналіз текстів із соціальних мереж. Це сприятиме розвитку критичного мислення в учнів, допоможе усвідомити важливість

дотримання мовних норм та виховати відповідальне ставлення до комунікації в онлайн-просторі.

Узагальнюючи, слід зазначити, що дослідження висвітлило ключові проблеми функціонування української мови у цифровому просторі, визначило причини та наслідки порушень мовних норм і запропонувало ефективні шляхи їх подолання. Магістерська робота є вагомим внеском у розуміння сучасного стану української мови, її викликів та перспектив, що відкриває нові горизонти для подальших наукових і прикладних досліджень у цій галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова В. О. Мовленнєва культура сучасної молоді. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2013. № 8 (ч. 2). С. 7–11.
2. Андрощук Н. Формування пунктуаційної системи сучасної української мови та її відображення в правописних джерелах. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2013. № 22. С. 3–6.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів: Світ, 2003. 344 с.
4. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: навч. посібник. Львів: Світ, 2003. 432 с.
5. Белянський П. Б. Битись не можна відступити / Павло «Паштет» Белянський. Харків: Віват, 2015. 384 с.
6. Біляєв О. М. Причини орфографічних помилок і заходи до попередження неуспішності учнів у письмі. *Українська мова в школі*. 1956. № 1. С. 41–50.
7. Біляєв О. М., Скуратівський Л. В. та ін. Концепція навчання державної мови в школах України. *Дивослово*. 1996. № 1. С. 16–22.
8. Бібік Н. Гра в навчанні молодших школярів: варіативність підходів до застосування. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 3. С. 177–185.
9. Бондаренко Г. Сучасний урок української мови в контексті НУШ. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 44, т. 1. С. 19.
10. Булаховський Л. А. Питання походження української мови. Київ, 1956
11. Булаховський Л. А. Українська пунктуація. Розділові знаки. Львів, 1947.
12. Бурячок А. А. Пунктуація. *Українська мова. Енциклопедія*. Київ, 2004. С. 540–541.
13. Вихованець І. Р. Граматика української мови. *Синтаксис: підручник*. Київ: Либідь, 1993. С. 5–47.

14. Вихованець І., Городенська К. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 398 с.
15. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. *Морфологія*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 749 с.
16. Гарбар І. В., Петрович Л. І., Гарбар А. І. Довідник зі слововживання. Миколаїв: НУК, 2021. С. 6–11, 26–32.
17. Гордієнко К. О. Слово про слово. Київ, 1964. 70 с.
18. Городенська К. Г. Граматичні норми української літературної мови і сучасна практика професійної спільноти. *Дивослово*. 2017. № 4. С. 40–45.
19. Гуйванюк Н. В., Максим'юк О. В., Китар Ф. Д., Вандишева К. В. Основи пунктуації: навч. посібник. Чернівці, 2002. 117 с.
20. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 04.11.2024).
21. Дика Н. Траєкторія ефективної комунікації вчителя: особливості професійно-мовленнєвого спілкування. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2023. № 40 (2). С. 39–44. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48388/1/N_Dyka_POTPPP_40_2023.pdf
22. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004.
23. Дрейчук О. В., Ільченко О. А. Мова та комунікація в аспекті глобалізації культур. *Молодий вчений*. 2023. № 1. С. 10–13.
24. Єрмоленко С. Я. Стилїстика української мови. Київ: Либідь, 1999. 400 с.
25. Жовтобрюх М. А. Культура мовлення і школа. *Культура слова: республіканський міжвідомчий збірник*. Київ: Наукова думка, 1988. Вип. 34. С. 3–10.

26. Жовтобрюх М. А. Про деякі тенденції в розвитку сучасної української орфоепії. *Українське усне літературне мовлення*. Київ: Наукова думка, 1967. С. 124–136.
27. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: синтаксис: монографія. Донецьк, 2001. 435 с.
28. Закон України "Про забезпечення функціонування української мови як державної" № 2704-VIII від 25 квітня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 04.11.2024).
29. Законопроект № 11251 "Про отримання молоддю сертифікатів на книжки". URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/250758.html (дата звернення: 04.11.2024).
30. Канцеляризм. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / гол. ред. А. Волков. Чернівці: Золоті литаври, 2001. С. 245. 634 с.
31. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення: навч. посібник. Київ: Ліра, 2007. 238 с.
32. Козленко І. В. Українська пунктуація: навч. посібник. Київ, 2009. 320 с.
33. Ковалів Ю. І. Синоніми; Синонімія. *Літературознавча енциклопедія: у 2 т.* Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т. 2: М—Я. С. 397.
34. Корець А. І. Порушення норм української мови в дописах користувачів соцмереж (на матеріалі українського сегменту Facebook). *Українське мовознавство першої чверті XXI століття: традиції й тенденції: Всеукр. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих уч., м. Запоріжжя, 22–23 листоп. 2024 р. Запоріжжя, 2024. С. 1–4.*
35. Критська В. Теоретичні засади пунктуації (до питання про новий правопис). *Українське мовознавство: міжвідомчий науковий збірник*. Київ, 2003. Вип. 25. С. 94–98.
36. Курдиновський В. Розділові знаки в українській мові. Харків, 1931. 83 с.
37. Макаренко А. С. Избранные произведения: в 3-х т. / А. С. Макаренко ; 2-е вид., випр. і доп.. Київ: Рад. школа, 1985. Т. 3. 592 с.

38. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Українська мова. Сучасний довідник: орфографія, стилістика, граматика, пунктуація. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. 656 с.
39. Мацько Л. І. Сучасна українська мова. Морфологія. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 432 с.
40. Методика викладання української мови в середній школі / за ред. С. Х. Чавдарова, В. І. Масальського. Київ: Рад. школа, 1962. 371 с.
41. Методика викладання української мови в середній школі / за ред. І. С. Олійника. Київ: Вища школа, 1989. 386 с.
42. Мельничайко В. Я. Лексикологія сучасної української мови. Київ: Вища школа, 2005. 256 с.
43. Назаревич Л. Т., Равлів І. П., Федак С. А., Гавдида Н. І., Баб'як Ж. В., Денисюк Н. Р., Мацюк Г. Р. Норми сучасної української літературної мови: методичний посібник. Тернопіль: Вектор, 2019. 78 с.
44. Неутрієвський І. Найголовніші правила пунктуації в українській мові. Розділові знаки. Харків, 1930. С. 12.
45. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 04.11.2024).
46. Огієнко І. Історія української літературної мови / упоряд., автор іст.-біогр. нарису і приміток М. Тимошик. Київ: Либідь, 1995. 296 с.
47. Олійник І. С., Іваненко В. К. та ін. Методика викладання української мови в середній школі / за ред. І. С. Олійника. Київ: Вища школа, 1989. 392 с.
48. Остапенко Н. М., Симоненко Т. В., Руденко В. М. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 248 с.
49. Пентилюк М. І. Педагогічні умови виховання мовної особистості учнів середньої школи засобами української мови і літератури. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.*

2015. Вип. 57. С. 157–160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_57_37.
50. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ: Вежа, 1994. 240 с.
51. Пентилюк М. І. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах. Київ: Генеза, 2011. 320 с.
52. Пентилюк М. І. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків: Основа, 1995. 144 с.
53. Петькун С. М. Мова як складова людської культури в умовах світової глобалізації. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2012. № 1. С. 1–101.
54. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків: Основа, 1995. 240 с.
55. Пометун О. І. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
56. Рудий Г. Я. Преса Української Держави. Київ, 1996. С. 101.
57. Русанівський В. М. Історія української літературної мови: підручник. Київ: АртЕк, 2001. 392 с.
58. Савченко І. С. Пунктуація сучасної української мови. Черкаси, 2008. 152 с.
59. Семигінівська Т. Г. Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологія*. 2007. № 1, Т. 2. С. 45–49.
60. Синельникова Л. В. Інформаційно-комунікаційні технології в навчанні української мови. *Українська мова і література в школі*. 2015. № 2. С. 12–17.
61. Синявський О. Коротка історія «Українського правопису». *Історія українського правопису: XVI–XX століття*. Хрестоматія. Київ: Наукова думка, 2004. С. 432–452.
62. Словник української мови. В 11 т.. Київ: Наукова думка, 1970—1980.
63. Словник української мови. В 20 т.. Київ: Наукова думка, 2010—2022.
64. Ставицька Л. Український жаргон. Словник. Київ: Наукова думка, 2005.

65. Сущенко Л. О., Білоконь Н. В. Компетентнісний потенціал ігрових методів навчання в Новій українській школі: зміст і дидактична стратегія. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 74, т. 2. С. 63–68. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_2/14.pdf
66. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. Київ, 1981. 260 с.
67. Тлумачний словник сучасної української мови / за ред. проф. В. С. Калашника. Харків: ФОП Співак Т. К., 2009. 959 с.
68. Українська літературна мова в її взаємодії з територіальними діалектами / відп. ред. М. А. Жовтобрюх. - Київ : Наукова думка, 1977. 201 с.
69. Українська мова: енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.
70. Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.
71. Шабат-Савка С. Т., Максим'юк О. В., Шатілова Н. О. Пунктуація української мови: навч. посібник. Чернівці, 2016. 240 с.
72. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ, 2010. 408 с.

ДОДАТОК

План-конспект уроку

«Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні»

Урок української мови, 9 клас

Мета: *поглибити* знання про безсполучникове складне речення; удосконалювати загальнопізнавальні вміння учнів правильно інтонувати безсполучникові безсполучникові складні речення зі смисловими відношеннями причини, пояснення, доповнення; *вчити* правильно ставити розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення й обґрунтовувати їх; *формувати* вміння визначати доцільність уживати двокрапки між частинами безсполучникового складного речення; *розвивати* творчі вміння самостійно розв'язувати пізнавальні завдання; за допомогою мовленнєво-комунікативного матеріалу *сприяти* підвищенню загальної освіченості дев'ятикласників; підвести до усвідомлення необхідності знань в житті людини.

Тип уроку: урок формування практичних умінь та навичок.

Обладнання: таблиці, роздатковий матеріал, карти із завданнями, підручник, проектор.

Епіграф

Люби справу – майстром будеш.

Народне прислів'я

Хід уроку

I. Організаційний момент.

1.1. Привітання учнів.

- Добрий день! Вітаю вас на нашому уроці та бажаю, аби він приніс нам усім лише позитивні емоції.

1.2. Перевірка присутніх.

1.3. Налаштування на роботу та мотивація.

Пропоную розпочати наш урок з невеликого мовного челенджу, який допоможе нам налаштуватися на плідну роботу.

Робота зі сервісом «Kahoot!»

На екрані відображаються незавершені фрази, які учні мають завершити анонімно або під своїм ім'ям.

Фрази:

- «Сьогодні я хочу дізнатися про...»
- «На цьому уроці я сподіваюся...»
- «Моя ціль на сьогодні —...»
- «Сьогодні у мене _____ настрої»

Учні вводять свої відповіді, які одразу відображаються на екрані у вигляді хмарки слів. Разом читаємо деякі відповіді вголос, коментуємо, учитель дякує учням за активність.

- Бачу, що ви зацікавлені в нових знаннях та готові до активної роботи. Сьогодні ми поговоримо про розділові знаки в безсполучникових складних реченнях, що допоможе вам ще краще висловлювати свої думки письмово.

II. Актуалізація опорних знань.

Проводимо бесіду на основі вивченого раніше матеріалу:

- Що таке складне речення?
- Які види складних речень ви знаєте?
- Чим сполучникові складні речення відрізняються від безсполучникових?

III. Оголошення теми та мети уроку.

IV. Вивчення нового матеріалу.

Розглядаємо теоретичний матеріал, що подано у підручнику. На проєкторі подано таблицю вживання розділових знаків у безсполучникових складних реченнях.

За характером змістових відношень:

- З однорідними частинами (рівноправні) (одночасність дії, послідовність дії, зміст одного речення)
- З неоднорідними частинами (одна пояснює іншу)

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ У СКЛАДНИХ БЕЗСПОЛУЧНИКОВИХ РЕЧЕННЯХ	
УМОВА ДІЇ	ЧАС ДІЇ
МЕНШЕ ГОВОРИ - БІЛЬШЕ ПОЧУЄШ.	ЗІЙДЕ СОНЦЕ - УТРУ СЛЬОЗИ.
НАСЛІДОК, ВИСНОВОК	
НЕЗАБАРОМ ВІДКРИЮТЬ МІСТ - ПОБІЖАТЬ ПО НЬОМУ ГУЧНІ МАШИНИ.	
ПРОТИСТАВЛЕННЯ	
УМОВИ ОДНАКОВІ - РЕЗУЛЬТАТИ РІЗНІ.	
ПОРІВНЯННЯ	БИЛОСЬ СЕРЦЕ - ТАК Б'ЄТЬСЯ У ВІТЕР КОРАБЕЛЬ.

У безсполучниковому складному реченні між його частинами ставляться такі розділові знаки: **кома, крапка з комою, двокрапка, тире.**

Кому ставимо, якщо складові частин безсполучникового речення виражають послідовність чи одночасність подій:

- *Весна ледачого не любить, вона проворного голубить.*

Крапка з комою ставиться в тому випадку, коли окремі частини безсполучникового речення не мають тісного зв'язку у змісті або якщо в середині частин є свої розділові знаки.

- *Ніч прозора, безшумна, тепла; ніби оксамитом огортає людину м'яке степове повітря.*

Двокрапка ставиться, якщо:

друга частина складного речення розкриває, пояснює або доповнює зміст першої частини (між частинами речення можна поставити слова *а саме, що; і побачив; і почув, що*).

- *Знаю: з попелу сходять квіти.*
- *Вірю: з каменю б'є джерело.*

друга частина містить причину того, про що йдеться в першій частині речення (між ними можна вставити сполучник *тому що*):

- *Говори, говори, моя мила: твоя мова — співучий струмок.*

Тире ставиться між частинами безсполучникового речення, якщо:

Умови вживання	Приклади
Зміст частин зіставляється або протиставляється (їх можна з'єднати сполучниками <i>а, але</i>).	<i>Літо дбає – зима поїдає.</i>
Частини виражають швидку зміну подій (їх можна з'єднати сполучником <i>і</i>).	<i>Оглянувся – в порту вже кипить бій.</i>
Перша частина виражає час або умову того, про що йдеться в другій (їх можна з'єднати сполучниками <i>коли, якщо, хоч</i>).	1. <i>Захочеш пити – підеш до струмка.</i> 2. <i>Посієш впору – матимеш зерна гору.</i>
Друга частина виражає наслідок, результат, висновок з того, про що йдеться в першій (їх можна з'єднати сполучником <i>так що</i>).	<i>На поле набігла тінь – ділянка темніє.</i>
Друга частина містить порівняння з тим, про що йдеться в першій (їх можна з'єднати сполучниками <i>наче, як</i>).	<i>Гляне – холодною водою обіллє.</i>

V. Закріплення вивченого матеріалу.

- **Вправа «Редактор соцмереж»**

Вчитель: У сучасному цифровому мовленні нам часто трапляються тексти, в яких не вистачає розділових знаків. Це може бути через швидкість написання у соціальних мережах, де люди часто не звертають уваги на правила пунктуації. У

цій вправі ми розглянемо кілька речень, взятих із соціальних мереж, де пропущені розділові знаки. Наше завдання — поставити їх правильно та пояснити, чому саме такий вибір ми зробили.

Учитель роздає картки з надрукованими безсполучниковими складними реченнями, в яких пропущено розділові знаки. Учні проставляють їх, а тоді по черзі читають речення та пояснюють свій вибір.

- «Вночі прогудів грім ... світла не стало»,
- «Вчора була негода ... побило всю капусту на городі»,
- «Вийшла з хати ... почалися всі біди»,
- та інші

● **Вправа «Картинка-речення»**

Учням запропоновано ілюстрації на проєкторі, за якими вони мають скласти безсполучникові складні речення із відповідними розділовими знаками.

Приклад картинки:

(«Пішов дощ – я промокла до нитки»)

- **Вправи, що запропоновані в програмному підручнику**
- **Групова робота «Створи комікс»**

Учні об'єднуються в групи по 4-5 осіб та малюють на аркушах короткі комікси, використовуючи в репліках безсполучникові складні речення, потім презентують свої роботи та пояснюють написання розділових знаків.

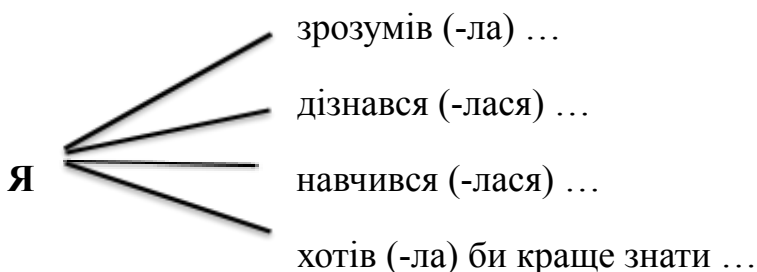
- **Вправа «Живі речення»**

Усім учням класу роздано картки із частинами речень, що взято з дописів відомих людей у соцмережах. Їм потрібно знайти свою пару в класі та утворити безсполучникове речення, визначити, який зв'язок між цими частинами та поставити правильний розділовий знак.

Обговорення з класом.

VI. Підсумки уроку.

6.1. Рефлексія.

6.2. Оцінювання

Мотивація та пояснення оцінок.

6.3. Домашнє завдання.

- Опрацювати теоретичний матеріал.
- Завдання практичного характеру з можливістю вибору:
 1. Скласти міні-твір (5-7 речень) на тему «Мій незабутній день», використовуючи безсполучникові складні речення з різними розділовими знаками.
 2. Підготувати презентацію або плакат на тему «Розділові знаки в безсполучникових складних реченнях» з власними прикладами.
 3. Інтерактивне завдання із заповненням шаблону сторінки у Facebook. Учням пропонується уявити, що їхній улюблений персонаж фільму, книги або мультфільму має акаунт у Facebook. Вони заповнюють порожній шаблон сторінки профілю героя, додаючи його фото (можна намалювати чи знайти в підручнику) і вигадуючи біографічні дані. На головній стрічці персонажа учні пишуть кілька дописів від його імені, використовуючи безсполучникові складні речення.

